

Међународна научна конференција
„Глобализација и десуверенизација” (ГИД 2013)
14-15. септембар 2013, Косовска Митровица, Србија

International Scientific Conference
Globalization and Sovereignty Decline (GSD 2013)
September 14. – 15. 2013, Kosovska Mitrovica, Serbia

Международная научная конференция
„Глобализация и десуверенизация” (ГИД 2013)
14-15 сентября 2013 года, г. Косовска- Митровица, Сербия

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
BOOK OF ABSTRACTS
СБОРНИК РЕЗЮМЕ ДОКЛАДОВ

ОРГАНИЗАТОРИ

Српско социолошко друштво, Београд
Филозофски факултет Универзитета у Приштини,
Косовска Митровица
Институт за упоредно право, Београд

ИЗДАВАЧИ

Српско социолошко друштво, Београд
Филозофски факултет Универзитета у Приштини,
Косовска Митровица
Институт за упоредно право, Београд

ЗА ИЗДАВАЧЕ

доц. др Драган Тодоровић,
председник Српског социолошког друштва
проф. др Бранко Јовановић,
декан Филозофског факултета, Косовска Митровица
др Јован Ђирић, научни саветник,
директор Института за упоредно право, Београд

УРЕДИЛИ И ПРИРЕДИЛИ

Бранислава Краговић, МА, сарадник у настави
Снежана Попић, МА, сарадник у настави
Бобан Станојевић, лектор

ПРЕВОДИ НА ЕНГЛЕСКИ И РУСКИ ЈЕЗИК:

Сузана Савић, лектор
Асс. Радоје Шошкић

Тираж 100 примерака
ISBN 978-86-6349-004-8

Научна конференција је одржана 14-15. септембра 2013. године на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије подржало је одржавање ове међународне научне конференције.

НАУЧНО-ПРОГРАМСКИ ОДБОР СКУПА

Проф. д-р Владимир Глаголев, МГИМО, Москва, Русија

Kjell Magnusson, PhD, Associate Professor, Upsala University,
The Hugo Valentin Centre, Sweden

Лукашук Виталий Игоревич, доктор социологических наук,
профессор, декан социологического факультета Харьковского
национального университета имени В. Н. Каразина, Украина

Rafael Vasquez-Garcia, PhD, Assistant Lecturer, University of Granada,
Department of Political Science and Public Administration, Spain

Проф. др Петре Георгиевски, Универзитет „Св. Кирил и Методиј”,
Институт за социологију, Скопље, Македонија

Доц. др Бисерка Кошарац, Универзитет у Источном Сарајеву,
Филозофски факултет Пале, Република Српска

Доц. др Драган Тодоровић, Универзитет у Нишу,
Филозофски факултет, Ниш, Србија

Доц. др Јасмина Петровић, Универзитет у Нишу,
Филозофски факултет, Ниш, Србија

Др Јован Ђирић, научни саветник,
Институт за упоредно право, Београд, Србија

Др Владимир Ђурић, научни сарадник,
Институт за упоредно право, Београд, Србија

Мр Лука Бренеселовић, истраживач-сарадник,
Институт за упоредно право, Београд, Србија

Проф. др Урош Шуваковић, Универзитет у Приштини, Филозофски
факултет, Катедра за социологију, Косовска Митровица, Србија

Проф. др Милојица Шутовић, Универзитет у Приштини, Филозофски
факултет, Катедра за социологију, Косовска Митровица, Србија

Доц. др Петар Анђелковић, Универзитет у Приштини, Филозофски
факултет, Катедра за социологију, Косовска Митровица, Србија

Проф. др Владимир Вулетић, Универзитет у Београду, Филозофски
факултет, Одељење за социологију, Београд, Србија

САДРЖАЈ

ЗОРАН М. АВРАМОВИЋ

Где су границе глобализације културе 1

ПЕТАР М. АНЂЕЛКОВИЋ

Лоши ђаци учитељице Историје: „Југофанатизам,
еврофанатизам и десуверенизација Србије” 3

СТЕФАН И. АНЧЕВ

Стварање марионетске државе на Балкану
крајем XX и почетком XXI века 6

МАРКО П. АТЛАГИЋ, МИЛЕНКО МАЦУРА

Утицај глобализације на пословну филозофију
модерне националне државе – економски аспекти 8

БОРИС Р. БРАТИНА

Глобализација и идентитет 10

ВИХРЕН БУЗОВ

Развој глобалног друштва – космополитизам
или републиканизам 13

НЕНАД А. ВАСИЋ

Глобализација у култури и уметности 16

РАФАЕЛ ВАСКЕЗ ГАРСИЈА, АЛЕКСАНДРА СОЈКА

Дефинисање европског идентитета у пост-социјалистичкој
Европи: компаративна анализа у глобализованом свету 18

МИЛИЦА З. ВЕСКОВИЋ

Однос према нацији грађана Србије
у доба транзиције и глобализације 21

ЗОРАН ВИДОЈЕВИЋ

Глобализација, државни и лични суверенитет 23

НЕБОЈША ВЛАДИСАВЉЕВИЋ

Међународна интервенција и мешовити
политички режими на Балкану 27

ВЕРА А. ВРАТУША

Глобализација или ре-колонизација? 30

ДРАГОМИР Ћ. ВУКОВИЋ

Глобализација као нови облик идеологизације нације 33

ВЛАДИМИР ВУЛЕТИЋ

Глобализација и национална држава 35

ПЕТРЕ ГЕОРГИЕВСКИ

Глобализација и десуверенизација: Проучавање
случаја Републике Македоније 38

ВЛАДИМИР С. ГЛАГОЉЕВ

Логика десуверенизације као принцип глобализације 41

ЈЕЛЕНА Ј. ГУСКОВА

Очување традиционалних вредности као могући одговор
на глобалне изазове човечанства 44

МИЛОШ М. ДАМЈАНОВИЋ

Судбина јеврејске заједнице на Косову и Метохији
у току рата 1998–1999 и у послератном периоду 46

АНИЦА ДРАГОВИЋ, МАРИЈА ДРАКУЛОВСКА ЧУКАЛЕВСКА

Неки аспекти старења становништва
и његов значај у контексту глобализације 48

МАРИЈА ДРАКУЛОВСКА ЧУКАЛЕВСКА, АНИЦА ДРАГОВИЋ

Изазови глобализације: социо-економске
и културне промене у савременом македонском друштву 51

ГОРАН ЋОРЋЕВИЋ, СТРАХИЊА ДАВИДОВ

Глобализација и кривично правни систем Републике Србије –
један прилог о дерогацији суверенитета 54

ЗОРАН Б. ЈЕВТОВИЋ, ЗОРАН М. АРАЦКИ	
Глобални медији и форматирање јавног мњења.....	57
СРЕТЕН М. ЈЕЛИЋ, ЖИВКО С. СУРЧУЛИЈА	
Ефекти глобализације посебно на земље у развоју	60
КАТАРИНА ЈОВИЧИЋ	
Утицај глобализације на унификацију трговинског права	63
БРАЦО П. КОВАЧЕВИЋ	
Неолиберализам и ерозија суверености.....	65
ИВАНА КОВАЧЕВИЋ	
Глобализација и нови светски поредак	67
ИРИНА Б. КОВАЧЕВИЋ	
Глобализација и економска и политичка десуверенизација....	69
БРАНИСЛАВА Б. КРАГОВИЋ	
Глобализација и размена научних идеја	71
СВЕТЛАНА Ј. ЛАЗОВИЋ	
Нови светски поредак и идеја десуверенизације	73
ВИТАЛИЈ ИГОРЕВИЧ ЛУКАШЧУК	
Украјина у свету који се глобализује: изазови интеграција	76
ОКСАНА СЕРГЕЈЕВНА ЛУКАШЧУК	
Глобализација као фактор трансформације високог образовања.....	78
АЛЕКСАНДРУ ЛУЦИНЕСКУ	
Концепт суверенитета у оквиру одговорности за заштиту доктрине развијене од стране међународне комисије за интервенцију и државни суверенитет	80
МИХАЛО П. МАНИЋ, КАТАРИНА МИЛОШЕВИЋ	
Средства масовног комуницирања у ери индустријализације и транснационализације глобалног друштва	83

ДАНИЛО Ж. МАРКОВИЋ

Цивилизацијски аспект повезаности десуверенизације и националне деидентивизације у процесима глобализације 86

ЗОРАН Д. МАТЕВСКИ, ДУШКА Н. МАТЕВСКА

Национални и религијски идентитет
у Р. Македонији у доба глобализације 89

МИЛИЦА В. МАТИЈЕВИЋ

Антидискриминациони прописи у примени на Косову након 1999. године, интерно расељена лица и међународни стандарди у области заштите од дискриминације 92

СЛОБОДАН МИЛАДИНОВИЋ

Глобално сиромаштво као развојни
и модернизацијски парадокс 95

СНЕЖАНА М. МИЛИВОЈЕВИЋ

Глобалне неједнакости и поларизација
света као последице глобализације 98

ЉУБИНКО МИЛОСАВЉЕВИЋ

Покушај превредновања свих вредности
из духа глобализације 101

БОЖО МИЛОШЕВИЋ, РАЈКО КУЉИЋ

Глобализацијски изазови и организацијски одговори 103

БИЉАНА МИЛОШЕВИЋ-ШОШО, БИСЕРКА КОШАРАЦ

Глобализација и десуверенизација: примјер
Босне и Херцеговине/Републике Српске 107

ЉУБИША Р. МИТРОВИЋ

Глобализација – детериторијализација суверенитета
и културни идентитети 109

НАДА Г. НОВАКОВИЋ

Глобализација, национална држава и радна снага 111

РАДМИЛО Б. ПЕКИЋ, ГЛИГОР М. САМАРЦИЋ Значај средњовековних споменика културне баштине на Косову и Метохији под заштитом UNESCO.....	114
ЈАСМИНА С. ПЕТРОВИЋ Глобализација и глобалне неједнакости: теоријски и методолошки изазов за социологију	117
СНЕЖАНА С. ПОПИЋ Двострукост глобализације и подељеност света.....	120
БРАНКИЦА В. ПОПОВИЋ Традиција – чувар културног идентитета Срба на Косовском Поморављу у савременим условима глобализације.....	123
ДРАГАН ПРЉА Виртуелни простор, суверенитет, територија и моћ.....	126
ВУК С. РАНКОВИЋ, ЈАСМИНА Б. ЧИАЧЕК, НИКОЛАЈ А. ИВАНИКОВ Глобализација и проблеми очувања националног и културног идентитета.....	128
МИТРА М. РЕЉИЋ Стандардизација, локализација, асимилација – рефлекси савремене глобализације.....	132
МИОДРАГ САВОВИЋ Регионализам као нови облик децентрализације или као деконструкција националне државе	135
ГЛИГОР М. САМАРЦИЋ, РАДМИЛО Б. ПЕКИЋ Значај античких споменика културне баштине на Косову и Метохији за глобалну културну баштину под заштитом UNESCO	138
ЏАФЕР АБДУЛМАХДИ САХИБ, ВАСАН АБДУРАЗАК ХАСАН Арапско пролеће: од Дејтонског споразума до рушења Каде.....	141

МАРГАРИТА В. СИЛАНТЈЕВА

„Постсуверенизација” у Евроазији: основне тенденције
и аспекти формирања нових принципа
„филозофије границе” 145

ДРАГИША СИМИЋ, ДУШАН Д. МАРКОВИЋ

Социјалне последице глобалних неједнакости 148

РАДОШ Љ. СМИЉКОВИЋ

Хашки трибунал у функцији међународног
правног притиска на Србију 150

МИЛЕНА П. СТАНОЈЕВИЋ

Изазови глобализације културе: културни
идентитет и глобализација 152

ГОРДАНА СТОЈИЋ

Технолошки развој и глобалне неједнакости 155

СНЕЖАНА С. СТОЈШИН

Глобализација и демографски
трендови у Републици Србији 157

ИРИНА В. ТРОЦУК

Патриотске и геополитичке компоненте
руских ставова у светлу глобализационих
тенденција последњих деценија 160

ЈЕЛЕНА ЋЕРАНИЋ

Правна природа Европске Уније 162

ЈОВАН ЋИРИЋ

Право и глобализација 164

АНА ЧОВИЋ

Изазови у области заштите права деце
и усвојења на Косову и Метохији 168

Владимир Чоловић

Примена уредби ЕУ на земље
нечланице – треће државе..... 170

Срђан Шљукић, Марица Шљукић

Глобализација, десуверенизација
и мит о изабраности..... 174

Урош В. Шуваковић

Глобализација, 'нови светски поредак'
и последице транзиције на западном Балкану.....177

Милолица М. Шутовић

Мит о суверености или парадокс
подељеног и плуралног суверенитета 179

ЗОРАН М. АВРАМОВИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА
БЕОГРАД, СРБИЈА

ГДЕ СУ ГРАНИЦЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРЕ

У раду се разматрају противречности глобализације у области културног подсистема друштва. Разликују се глобализација као друштвени процес савременог света и глобализам као идеолошки програм. Основна тврдња коју аутор доказује у свом раду је да глобализам у култури означава ширење система евро-америчких вредности, слике света на друге националне културе. У том процесу на удару су пре свега мале културе.

Аутор анализира могућности националне културе да постави границе ширењу глобалистичких идеја и културне праксе. Та граница се појављује у облику традиције и образовног система. Као пример овог напора наводи се културолошко биће српске нације.

Кључне речи: глобализација, глобализам, националне културе, српска култура.

---

¹ zoran.a@sezampro.rs

ZORAN M. AVRAMOVIĆ

INSTITUTE FOR EDUCATIONAL RESEARCH

BELGRADE, SERBIA

THE GLOBALIZATION OF CULTURE AND ITS LIMITS

The paper considers contradictions of globalization in the field of cultural subsystem of society. It distinguishes between globalization as a social process of contemporary world and globalism as an ideological programme. The key argument in the paper is that globalism within culture denotes the expansion of Euro-American system of values and world view into other national cultures.

The author analyzes the capabilities of a national culture of setting bounds to the expansion of globalization ideas and cultural praxis. That limit appears in the form of tradition and educational system. The author makes use of the culturological being of Serbian nation as an instance of this effort.

Key words: globalisation, globalism, national cultures, Serbian culture.

ПЕТАР М. АНЂЕЛКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ЛОШИ ЂАЦИ УЧИТЕЉИЦЕ ИСТОРИЈЕ: „ЈУГОФНАТИЗАМ, ЕВРОФНАТИЗАМ И ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈА СРБИЈЕ”

Након епохалног историјског урушавања комунистичког пројекта, али и све очигледнијег транзиционог промашаја, који нас је, уместо у бољи, одвео у периферни свет, све више се јавља потреба за одређивањем новог пута Србије. Потреба да Србија редефинише сопствено место и улогу на Балкану и у Европи, формулише и уздигне разорену националну самосвест, и одабере прави пут изградње некомунистичког друштва, али и модернизује државу без вестернизације. Наравно, смишљено трагање за правом националном идејом која би Србију извела из епохе декаденције и системске кризе, из туђег времена, подразумева и трезвено и критичко промишљање сопствених грешака из ближе и даље прошлости. Срби су често у својој богатој и дугој историји били лоши ђаци учитељице историје. Једна од највећих грешака, коју (освета историје) данас скупо плаћамо, јесте за Србију погубно стварање Југославије. Изгледа да лекцију нисмо научили и сада срљамо у још већу, у улазак у Европску унију, која би и дефинитивно значила крај српске идеје. Југоутопију замењујемо евроутопијом. Национална идеја коју видимо у патриотизму, државности, саборности, православљу, свакако се не налази у светлој капиталистичкој будућности Европске уније као што није ни у пропалом комунистичком експерименту.

---

¹ profapetar@gmail.com

Кључне речи: Србија, Југославија, Европска унија, Евроазија, историја.

PETAR M. ANĐELKOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

BAD STUDENTS OF HISTORY AS A 'TEACHER': "YUGOFANATISM, EUROFANATISM AND THE DE-SOVEREIGNIZATION OF SERBIA"

After the epochal historical collapse of the project of communism, and all the more obvious transitional failure, which, instead of transporting us into the better world, has led us to the peripheral one, the need to define new path for Serbia increasingly arises. Serbia is in need of redefining its own position and role in the Balkans and in Europe, formulating and rebuilding its devastated national self-consciousness, and choosing a true path for construction of non-communist society, but also modernizing itself without "westernisation". Of course, a well-planned quest for a true national idea, one that would lead Serbia out of an epoch of decadency and systematic crisis, implies both common sense and critical consideration of its own mistakes made in the distant and recent past. Serbian people have often in their rich and long history been bad students of history as a "teacher". One of the biggest mistakes, which was fatal for Serbia and because of which ("revenge of history") Serbia today pays through the nose, was the creation of Yugoslavia. It seems that we have not learnt the lesson and that we are now drifting towards making a bigger mistake, by striving to join the EU, which would definitely mean the end of Serbian idea. We have replaced Yugo-utopia with Euro-utopia. The national idea that we see in pa-

triotism, statehood, comradeship, Orthodox Christianity, is certainly not to be found in “the bright capitalistic future” of the EU, as was the case with the failed experiment of communism.

Кључне речи: Serbia, Yugoslavia, EU, Euroasia, history.

СТЕФАН И. АНЧЕВ¹

ВТУ „Св. Ђирило и Методије”

ВЕЛИКО ТРНОВО, БУГАРСКА

СТВАРАЊЕ МАРИОНЕТСКЕ ДРЖАВЕ НА БАЛКАНУ КРАЈЕМ XX И ПОЧЕТКОМ XXI ВЕКА

Распад Источног блока крајем осамдесетих година изменио је не само социјални положај људи који живе у овим државама, већ и политичку суштину државности и територијалне границе полуострва. Нова „политичка класа” створена је по моделу западних победника у „хладном рату” у складу са њиховим интересима. Та мешавина, направљена од старих и нових политичара (из редова бивших комуниста и нових демократа) није добила могућност да ради самостално, осим тога није ни имала неопходна знања, није било ни довољно времена да би их стекла. У пракси, „демократија” на Балкану стварана је уз финансијску помоћ САД и политичким манипулацијама Запада. Новим владама дата је могућност да изаберу једину алтернативу: да државе којима владају припоје НАТО пакту и Европској унији. Тако су на Балкану створене државе, мале по својој територији, неспособне у политичком, економском и војном погледу. Била је остварена заборављена аустријска идеја (Клеменс фон Метерниха) из прве половине XIX века о стварању сличних марионетских држава у границама (или ван њих) тадашње Отоманске империје.

Кључне речи: држава, демократија, Балкан, Европска унија.

---

¹ stivanch@yandex.ru

СТЕФАН ИВ. АНЧЕВ

ВТУ „Св. Кирилл и Методия”

Белико Търново, БЪЛГАРИЯ

СОЗДАНИЕ МАРИОНЕТОЧНОГО ГОСУДАРСТВА НА БАЛКАНАХ В КОНЦЕ XX – НАЧАЛЕ XXI ВЕКА

Распад Восточного блока в конце 80-х годов изменил не только социальное положение живущих в этих государствах людей, но и политическую сущность государственности и территориальные границы полуострова. Новый „политический класс” был создан по модели западных победителей в „холодной войне” согласно их вожделениям. Эта амальгама из старых и новых политиков (из бывших коммунистов и новых демократов) не получила возможности работать самостоятельно, кроме того у нее и не было необходимых умений, не было и времени, чтобы этому научиться. На практике „демократия” на Балканах создавалась с финансовой помощью США и политическими манипуляциями Запада. Новым правительствам была предоставлена возможность выбрать единственную альтернативу – присоединить управляемые ими государства к НАТО и к Европейскому Союзу. Так на Балканах создались маленькие по своей территории, недееспособные в политическом, экономическом и военном отношении государства. Была достигнута позабытая австрийская идея (Клеманса фон Меттерниха) первой половины XIX в. о создании подобного вида марионеточных государств пределах границ (или вне их) Османской империи того времени.

Ключевые слова: государство, демократия, Балканы, Европейский Союз.

МАРКО П. АТЛАГИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

МИЛЕНКО МАЦУРА²

ТРЕЋА БЕОГРАДСКА ГИМНАЗИЈА
БЕОГРАД, СРБИЈА

УТИЦАЈ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ НА ПОСЛОВНУ ФИЛОЗОФИЈУ МОДЕРНЕ НАЦИОНАЛНЕ ДРЖАВЕ – ЕКОНОМСКИ АСПЕКТИ

Глобализација, као универзални процес интеграција и промена савременог друштва на међународној основи, захватила је готово све сфере научног, привредног и друштвеног живота. Упоредо са процесима развијају се и процеси међузависности и интеграције како у домену технологије и економије, тако и на политичком плану. Да би се искористиле шансе и избегле опасности, развија се процес реструктурирања и удруживања, односно стварања партнерства и стратешких савеза како компанија, тако и држава тј. региона. Аутори у раду излажу критички став према глобализацији, као објективном друштвеном процесу, отварају нека питања, могућа решења и последице актуелне глобализације у условима капиталистичког начина производње. Сходно томе, рад указује на позитивне и негативне стране историјског кретања глобализације са економског аспекта и неизвесним последицама на неразвијене земље и земље у развоју.

Кључне речи: глобализација, трансформациони процеси, профит, привредни раст, незапосленост.

---

¹ atlagicmarko@gmail.com

² macuratreca@gmail.com

MARKO P. ATLAGIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF HISTORY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

MILENKO MACURA

THE THIRD BELGRADE SECONDARY SCHOOL,
BELGRADE, SERBIA

THE EFFECT OF GLOBALIZATION ON THE BUSINESS PHILOSOPHY OF MODERN NATION STATE – ECONOMIC ASPECTS

Globalization, as a universal process of modern society integration and change on an international basis, has penetrated almost all spheres of scientific, economic and social life. Along with the process of globalization, the processes of interdependences and integration also develop, both in the domain of technology and economy and in the area of politics. In order to take advantage of opportunities and avoid risks, the process of restructuring and merging develops, which involves creating partnerships and strategic alliances among companies as well as countries, i.e. regions. The authors of the paper expound their critical attitude towards globalization as an objective social process, raising certain questions, proposing possible solutions and pointing out consequences of globalization in conditions of the capitalistic way of production. Accordingly, the paper elaborates on the positive and negative sides of historical movement of globalization from the economic aspect and deals with its precarious consequences for underdeveloped countries and developing countries.

Key words: globalization, transformation processes, profit, economic growth, unemployment.

БОРИС Р. БРАТИНА¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ФИЛОЗОФИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ИДЕНТИТЕТ

Глобализација није хомоген процес. У ери све већег повезивања и све слободнијег „протока робе, идеја, људи и капитала” требало је да границе постану неважне, да дође до опште економске дерегулације и да питање националних и других колективних, те културних идентитета буде замењено општијом идејом космополитског грађанства и глобалног идентитета. Међутим, показало се да то важи само за поједине државе, народе, нације, итд., то јест да су у питању услови које морају задовољити само тзв. државе-сателити, док носилац глобализације, западна империја, не само што задржава него и прекорачује овлашћења и најригиднијег одређења суверенитета. Стога, на Хантингтоновом трагу можемо говорити пре о једнополарној глобализацији, о борби, културном и цивилизацијском „зверињаку” него о уравнотеженом глобалном развоју и превазилажењу културних разлика. Као хетерогена, једнополарна, глобализација представља удар на суверенитет држава, народа, нација, нижих колективитета, па чак и интегритета личности, о чему сведоче последња открића Џулијана Асанжа, Едварда Сноудена, Жеремија Цимермана и других. Сваки идентитет требало је расточити у име глобализације као највећег добра, а оно што је заправо ступило на снагу било је друштво надзора и контроле. Свему томе, наравно, није крива глобализација као таква него глобализација као нехомогена, она која се спроводи само у име једне цивилизације. Сами идентитети не би били нападнути глобализацијом неутралног типа, подразумевајући и међуцивилизацијски дого-

---

¹ uranela@eunet.rs

вор о човечанству; она је, дакле, лоша не напросто, већ стога што само једнима доноси добро а другима зло. Почев од 2008. г., међутим, ентропија те и такве, једнополарне глобализације је неизбежна, што показује да она као политички пројекат доживљава сумрак, а са њом и једна цивилизација. Другим речима, постмодерна је мртва.

Кључне речи: глобализација, суверенитет, идентитет, друштво контроле, постмодерна.

BORIS R. BRATINA

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

GLOBALIZATION AND IDENTITY

Globalization is not a homogeneous process. In an era of increasing connectivity and all the freer “flow of goods, ideas, capital and people” boundaries should have become irrelevant, there should have been a widespread economic deregulation and the issue of national and other collective and cultural identity should have been replaced by a more general idea of cosmopolitan citizenship and global identities. However, it appears that this only applies to some states, peoples, nations, etc., that is, in terms of conditions that must be met, just to so called states-satellites, while the holder of globalization, the Western empire, not only retained but well exceeded the warrants of even the most rigid sovereignty. Therefore, on Huntington’s trail, we may talk rather of unipolar globalization, of a struggle, a cultural and civilizational “vivarium” then of a balanced global development and overcoming of cultural differences. As heterogeneous, unipolar globalization represents an attack on the sovereignty of states, peoples, nations, and lower collectives,

and even on personal integrity, as is evidenced by the latest discoveries of Julian Assange, Edward Snowden, J  r  my Zimmerman and others. Each identity should have dissolved in the name of globalization as the greatest good, and what had actually gained force was a society of surveillance and control. Of course, globalization as such is not to be blamed for all this, but globalization as unbalanced, as one carried out only in the name of one civilization, should. Identities would not have been attacked if globalization had been of a neutral type. Therefore, it is not bad as such, but because it brings good only to some and evil to others. However, the entropy of a such, unipolar globalization is inevitable since 2008, showing that as a political project, it is living its last days, and the same could be said for the civilization in its bases. In other words, postmodernity is dead.

Key words: globalization, sovereignty, identity, society of control, postmodernity.

ВИХРЕН БУЗОВ¹

УНИВЕРЗИТЕТ Св. Ћирило и Методије
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ВЕЛИКО ТРНОВО, БУГАРСКА

РАЗВОЈ ГЛОБАЛНОГ ДРУШТВА – КОСМОПОЛИТИЗАМ ИЛИ РЕПУБЛИКАНИЗАМ

Данас се одлучујући чиниоци глобализације налазе у жаришту озбиљних расправа у друштвеним наукама. Многи заговарају становиште по ком постоје значајне промене у развоју међународних односа. Међутим, постоји велика разлика у њиховим карактеристичним обележјима. Постоје они који сматрају да национална држава престаје да постоји, говорећи како појединачна земља не може очувати сопствену безбедност и да би требало да трага за коалицијама или савезима. Питање усвајања нових принципа изградње система у међународним односима је заиста од великог значаја у овом контексту.

Две су могуће опције овде: избор космополитизма или избор републиканизма. Теза да је космополитизам утопија, а да је републиканизам поузданији основ за одређивање природе међународних односа предмет је разматрања у овом раду. Космополитанизам као идеологију може користити већина богатих елита у свету како би оправдале своје експанзионистичке праксе. Ова идеологија оправдава такозване „хуманитарне интервенције” које спроводи међународна заједница. Међутим, нема никакве сумње да су неке од њих пукe империјалистичке стратегије Великих Сила. Што се републиканизма тиче, он подразумева поштовање принципа суверенитета сваке земље и савеза земаља оформљених на основу заједничких интереса. Стога, у ери глобализације у којој живимо националне државе не одумиру, већ њихове функције доживљавају важне промене!

---

¹ v.bouzov@gmail.com

Кључне речи: глобализација, држава, глобално друштво, космополитанизам, републиканизам.

VIHREN BOUZOV

ST. CYRIL AND ST. METHODIUS UNIVERSITY OF VELIKO TURNOVO

FACULTY OF PHILOSOPHY

VELIKO TRNOVO, BULGARIA

THE DEVELOPMENT OF GLOBAL SOCIETY – COSMOPOLITANISM OR REPUBLICANISM

Today the main determining factors of globalization are the focal point of serious discussions in social sciences. The view that there are significant changes in the development of international relations has many proponents. However, there exists a big difference in their characteristic features. There are those that speak about the national state's outliving its time, saying that an individual country cannot sustain its security and should be seeking for coalitions or alliances. The issue of adoption of new principles of building a system in international relations is really very important in this context.

Two possible options are available here: choice of cosmopolitanism or choice republicanism. The thesis that cosmopolitanism is a utopian view and republicanism is a more reliable basis for determination of the nature of international relations is treated in this paper. Cosmopolitanism can be used as an ideology by the most well-to-do elites in the world to justify their expansionist practices. This ideology justifies the so-called "humanitarian interventions" of the international community. Yet here is no doubt whatsoever that some of them are only imperialist strategies of the Great Powers in action. On its part, republicanism implies respect for the principle of sovereignty of each country and coalitions of countries set up on the basis of commonly-shared interests. Then: in the Glo-

balization Era we are now living through national states do not die out – their functions only undergo important changes!

Key words: globalization, state, global society, cosmopolitanism, republicanism.

НЕНАД А. ВАСИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКУ КУЛТУРУ – ПРИШТИНА–ЛЕПОСАВИЋ
ЛЕПОСАВИЋ, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА У КУЛТУРИ И УМЕТНОСТИ

Глобализација је консеквенца глобалне политике, економије, технике и културног развоја човечанства. У нашем времену глобализације, сваки јавни наступ и обављање било којег професионалног посла треба да прати култура у процесу комуникација и друштвених интеракција. У процесу глобализације и култура и уметност у посебним случајевима имају глобални статус и третман било да се ради о организацијама, институцијама или тржишту. Културно окружење је важно за сваког човека. Свака културна и уметничка експресија у ери глобализације, поред тога што је лична, уколико је елитна она је и универзална. При том, глобализација у култури, без уметности је непотпуна. Савремена култура и уметност, поред тога што су локалне и националне оне су и глобалне чињенице, које су мало познате и научно истраживане и објашњаване. Глобална култура и уметност су у процесу формирања и структурирања. Нема за сада глобалне културе и уметности.

Кључне речи: глобализација, култура, уметност, културне индустрије, културна политика.

---

¹ savnen@yahoo.com

NENAD A. VASIĆ

INSTITUTE OF SERBIAN CULTURE – PRIŠTINA-LEPOSAVIĆ
LEPOSAVIĆ, SERBIA

GLOBALIZATION IN CULTURE AND ART

Globalization is the consequence of global politics, economics, technology and cultural development of humanity. In the age of globalization, any public appearance and professional occupation should be accompanied by culture in the process communication and social interaction. In the process of globalization, both culture and art have a global status and receive a global treatment in special cases, whether it is a cultural organization, cultural institution or a cultural market. Cultural surrounding is very important for everyone. Every cultural and artistic expression in the era of globalization, in addition to being personal, is also universal (as long as it is elite). Globalization in culture, if considered without globalization in art, is incomplete. Modern culture and art, apart from being local and national, are also global facts which are less known and insufficiently researched into and explained. Global culture and art are currently in the process of forming and structuring.

Key words: globalization, culture, art, cultural industries, cultural politics.

РАФАЕЛ ВАСКЕЗ ГАРСИЈА¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ГРАНАДИ

ОДСЕК ЗА ПОЛИТИЧКУ НАУКУ И ЈАВНУ УПРАВУ

ШПАНИЈА

АЛЕКСАНДРА СОЈКА²

УНИВЕРЗИТЕТ У ГРАНАДИ

ОДСЕК ЗА ПОЛИТИЧКУ НАУКУ И ЈАВНУ УПРАВУ

ШПАНИЈА

ДЕФИНИСАЊЕ ЕВРОПСКОГ ИДЕНТИТЕТА У ПОСТ-СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ЕВРОПИ: КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА У ГЛОБАЛИЗОВАНОМ СВЕТУ

Рад упоређује виђења која заговарају политичке елите и грађани у неким централно-источним европским постсоцијалистичким земљама о извесним елементима који су обликовали европски идентитет. Главни циљ рада јесте да се идентификују разлике у становиштима елита и народних маса, као и варијације међу овим земљама.

У анализи ћемо представити неке опште дескриптивне статистике о различитим елементима који конституишу димензију европског идентитета. Фокус ће бити на неким варијаблама подељеним у три главне димензије: приписани идентитет, културни идентитет и грађански идентитет. У другом делу анализе поставићемо ове варијабле у односу и корелацији са одређеним независним варијаблама као што су пол, старосна доб, образовање или идеологија.

Приказани резултати су добијени разликовањем између политичких елита (државних посланика) и јавног мњења, и покривају осам пост-социјалистичких држава чланица ЕУ (Бугарска, Чешка, Естонија, Мађарска, Литванија, Пољска, Словачка и Сло-

---

¹ rvazquez@ugr.es

² sojka@ugr.es

венија). Подаци потичу из истраживања спроведеног у оквиру INTUNE пројекта.

Кључне речи: постсоцијалистичка Европа, европски идентитет, компаративна анализа.

RAFAEL VÁZQUEZ GARCÍA

UNIVERSITY OF GRANADA

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

SPAIN

ALEKSANDRA SOJKA

UNIVERSITY OF GRANADA

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

SPAIN

DEFINING EUROPEAN IDENTITY IN POST-SOCIALIST EUROPE: A COMPARATIVE ANALYSIS IN A GLOBALIZED WORLD

This work makes a comparison between the perceptions that political elites as well as citizens in some Central-Eastern European post-socialist countries have about some elements which shaped European identity. The main goal is to identify the differences in positions of elites and masses as well as the variations among these countries.

In the analysis we will show some general descriptive statistics about the different elements that constitute the dimension European identity. We focus in some variables divided in three main dimensions: ascribed, cultural identity and civic identity. In the second part of the analysis, we will be put theses variable in relation and correlated with some independent variables as gender, age, education or ideology.

The results are presented by distinguishing between political elites (national MPs) and public opinion, and covering eight post-

socialist EU member-states (Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Lithuania, Poland, Slovakia and Slovenia). Data come from the INTUNE Project survey.

Key words: post-socialist Europe, european identity, comparative analysis.

МИЛИЦА З. ВЕСКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
БЕОГРАД, СРБИЈА

ОДНОС ПРЕМА НАЦИЈИ ГРАЂАНА СРБИЈЕ У ДОБА ТРАНЗИЦИЈЕ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Крај прошлог и почетак новог миленијума обележен је све већим технолошким напретком праћеним брзом комуникацијом, затим стварањем великих компанија са представништвима широм света, али и глобалним проблемима који погађају сваког становника земље; речју, наступило је доба глобализације. У оквиру овако описаних савремених светских токова централно место заузима економија, односно општа тежња ка економском расту. Национална држава и национализам као идеологија представљају главног непријатеља успостављању глобалне доминације најмоћнијих западних држава, главних покретача глобалистичких процеса. Услед тога намеће се контра идеологија која тежи слабљењу националне државе и стварању негативне конотације националистичкој идеологији. У раду који предстоји, разматраћемо како је владајући светски тренд утицао на однос према нацији грађана Србије у периоду након пада социјализма. У ту сврху користићемо резултате истраживања које је Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета обавио периодично у периоду од 1989. године до данас, паралелно приказујући друштвено политички контекст у коме се Србија налазила у последњих двадесет година.

Кључне речи: глобализација, национална оријентација, национални идентитет, трансформацијски процеси.

---

¹ milica.ves@gmail.com

MILICA Z. VESKOVIĆ

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF PHILOSOPHY

BELGRADE, SERBIA

SERBIAN CITIZENS' ATTITUDES TOWARD NATIONAL IDENTITY IN THE AGE OF TRANSITION AND GLOBALISATION

The end of the last millennium and the beginning of this one is marked by the increasing technological progress followed by faster and easier communication, creation and expansion of multinational companies with branches all around the world, and global problems affecting every person. In a word, the age of globalization has begun. In the context of the described global processes, economy occupies a central position, i.e. the general tendency towards the economic growth. The nation state and nationalism as ideologies are the main enemies of global domination of the most powerful western countries, which are the major agitators of globalisation process. A counter-ideology imposes itself as a consequence of this, aiming to weaken the nation state and lend a negative connotation to nationalism. This paper discusses the way in which the dominant world trend and the most popular ideology affected Serbian citizens' attitudes toward national identity in the period following the fall of socialism. With this aim in view, the results of the research conducted periodically since 1989 up to now by the Institute of Sociological Research (Faculty of Philosophy, Belgrade) will be used.

Key words: globalisation, transformation processes, national orientation, national identity.

ЗОРАН ВИДОЈЕВИЋ¹

ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
БЕОГРАД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ДРЖАВНИ И ЛИЧНИ СУВЕРЕНИТЕТ

Оном својом димензијом, најважнијом за судбину малих народа и држава у савременом свету, која се састоји од планетаризације насиља, претњи и страха, глобализација све више води ка (пост)модерном варварству. Посебно ако се имају у виду учинци високоразвијене војне технологије смрти. Мера суверенитета је стварна мера могућности конкретне државе да се томе одупре. Алтернативна и уједно боља глобализација подразумева и процес *демократске ресуверенизације* данас потчињених држава и народа. Није изгледно да ће до тога доћи у блиској будућности.

Суверенитет се односи и на територију и на људе који на њој живе. Одвајање становништва од те територије у име „реалистичко-прагматичне” политике јесте подвала самом смислу суверенитета. Тиме се пристаје на десуверенизацију.

Суверенитет није могућ у разореним и антагонизованим друштвима и државама, у стању преовлађујуће социјалне беде и јаза између управљачких елита и надмоћне већине грађана. Нити је могућ ако та већина није заинтересована за независност своје државе и властиту слободу услед тога што примат има питање како преживети, а не како стварати и сачувати ту слободу. То изокретање вредности програмирано је у политици глобализације насиља, страха и претњи.

Јачају тенденције раздржављења Србије. Сепаратизам, као регресивна алтернатива веома лошем општем стању Србије, далеко од тога да је ишчезао. Још нема такву разорну снагу да угрожава опстанак преостале Србије као државе. Али је може стећи. Њего-

---

¹ zvidoje@eunet.rs

ви главни актери су поједине фракције домаће управљачке елите, које манипулишу незадовољством делова социјално угроженог грађанства. Али он има и прикривену и отворену подршку оних моћних земаља којима је стало да раздију Србију. Циљ им је да она више никада не може пружити отпор њиховим империјалним амбицијама. Иза тога је и освета држава-губитница у оба светска рата, али и садашњих главних чланица НАТО-а.

Без личног суверенитета у коме слобода и достојанство имају централни значај за појединца и обележја су моралног става већине грађана, што подразумева цивилизацијску, као и системску, али и *карактерно-вредносну* подлогу – не може бити ни стварног државног суверенитета.

Савремени патриотизам је првенствено егзистенцијална категорија. Подразумева јединство отпора спољашњем и унутрашњем поробљавању: колонијацији и вазализацији, али и експлоатацији, која иде и до претварања радне снаге у најамно робље и скупину слугу. Колонизација, вазализација, раздржављење, све дубље и нехуманије социјалне неједнакости, као и духовна окупација, део су једног истог ланца.

Кључне речи: глобализација, суверенитет, колонизација, вазалство, патриотизам.

ЗОРАН ВИДОЕВИЧ

ИНСТИТУТ ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК
БЕЛГРАД, СЕРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ГОСУДАРСТВЕННЫЙ И ЛИЧНЫЙ СУВЕРЕНИТЕТ

Одним из своих аспектов, самым важным для судьбы малых народов и государств в современном мире, который состоит из планетаризации насилия, угроз и страха, глобализация все

больше ведет к (пост)современному варварству. Особенно если принять во внимание воздействия высокоразвитой военной технологии смерти. Мера суверенитета представляет собой реальную меру возможностей конкретного государства сопротивляться этому. Альтернативная и в то же время лучшая глобализация подразумевает и процесс демократической ресуверенизации государств и народов, находящихся в данный момент в подчиненном положении. Маловероятно, что это произойдет в ближайшем будущем.

Суверенитет относится и к территории и к людям, живущим на ней. Отделение населения от этой территории во имя «реалистичечки-прагматичной» политики, представляет собой подмену самого смысла суверенитета. Этим дается согласие на де-суверенизацию.

Суверенитет невозможен в разоренных и антагонизированных обществах и государствах, в состоянии преобладающей социальной бедности и разрыва между правящими элитами и подавляющим большинством граждан. Он невозможен и в том случае, если это большинство не проявляет интерес к независимости своего государства и собственной свободе, потому что приоритетным является вопрос выживания, а не создания и сохранения этой свободы. Это изменение ценностей запрограммировано в политике глобализации насилия, страха и угроз.

Усиливаются тенденции разрушения государственности Сербии. Сепаратизм, в качестве регрессивной альтернативы к очень плохому общему состоянию Сербии, не исчез. У него все еще нет такой разрушительной силы, чтобы угрожать существованию оставшегося сербского государства. Но может ее приобрести. Его главными участниками являются отдельные фракции местной правящей элиты, которые манипулируют недовольством социально незащищенной части населения. Но он также имеет и скрытую и открытую поддержку тех могущественных стран, которые стараются сломать Сербию. Их цель состоит в том, чтобы она больше никогда не сопротивлялась их империальным амбициям. За этим также стоит возмездие стран, проигравших в

обеих мировых войнах, а также нынешних главных членов НАТО.

Без личного суверенитета, в котором свобода и достоинство имеют центральное значение для каждого отдельного человека и являются характеристикой морального отношения большинства граждан, что подразумевает цивилизационную, а также системную, но и *характерно-оценочную* основу, не может быть ни реального суверенитета государства.

Современный патриотизм представляет собой в первую очередь экзистенциальную категорию. Он подразумевает единство в сопротивлении внешнему и внутреннему порабощению: колонизации и вассализации, а также и эксплуатации, идущей к превращению рабочей силы в наемных рабов и группу слуг. Колонизация, вассализация, разрушение государственности, все более глубокие и менее гуманные социальные неравенства, а также духовная оккупация, представляют собой звенья одной и той же цепи.

Ключевые слова: глобализация, суверенитет, колонизация, вассальство, патриотизм.

НЕБОЈША ВЛАДИСАВЉЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
БЕОГРАД, СРБИЈА

МЕЂУНАРОДНА ИНТЕРВЕНЦИЈА И МЕШОВИТИ ПОЛИТИЧКИ РЕЖИМИ НА БАЛКАНУ

Пад комунистичких режима на Балкану није одмах водио успостављању демократских политичких установа већ различитих облика мешовитих режима, као што су такмичарски ауторитаризам, етнократски мешовити режим и међународно старатељство. У литератури о упоредној анализи политичких режима старатељским се називају они мешовити режими који укључују слободне и поштене изборе и поштовање основних права и слобода грађана – пре свега слободе говора, штампе и удруживања – али и значајна ограничења деловању демократски изабраних функционера, тзв. „резервисане домене”. Међународне интервенције после Хладног рата, а нарочито у Босни и Херцеговини и у Србији/на Косову, произвеле су посебан облик старатељског политичког режима у којем неизабрани и грађанима неодговорни међународни представници ограничавају функционисање демократски изабраних народних представника. Међународно старатељство означава трајни и значајни утицај спољних чинилаца на политички живот ратом опустошених подељених друштава кроз смењивање изабраних функционера, избор странаца на значајне политичке, судске, административне и регулаторне положаје, реизбор судија и тужилаца, наметање законодавства и појединих уставних аранжмана, и стварање и одржање владајућих коалиција. Овакви политички аранжмани подривају демократске установе, слабе одговорност изабраних функционера, охрабрују зависност локалних учесника у политичком

---

¹ n.vladislavljevic@fpn.bg.ac.rs

животу и обичних људи од спољних чинилаца, и ометају демократску политику компромиса између власти и опозиције. Истовремено, арбитрарно деловање старатељских власти отежава компромис у подељеном друштву, усмерава напоре кључних политичких снага на националне сукобе и тако озбиљно угрожава положај мањих националних заједница и отежава успоста-вљање трајног мира.

Кључне речи: Хладни рат, међународна интервенција, мешовити политички режими, Балкан.

NEBOJŠA VLADISLAVLJEVIĆ
UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES
BELGRADE, SERBIA

INTERNATIONAL INTERVENTION AND HYBRID REGIMES IN THE BALKANS

The fall of communism in the Balkans did not immediately lead to establishing democracy but various types of hybrid regimes instead, such as competitive authoritarianism, ethnocratic hybrid regime and international tutelage. Tutelary regimes involve free and fair elections and complete protection of the basic liberties – first of all freedom of speech, press and association – but also significant restrictions on the activity of democratically elected officials, the so-called ‘reserved domains’. International interventions in the aftermath of the Cold War, especially in Bosnia and Herzegovina and Serbia/Kosovo, resulted in the new form of tutelary regime in which the unelected international officials who do not answer to people constrain the power of the elected representatives of people. International tutelage denotes a enduring and substantial influence of external factors on the political process in war-ravaged and profoundly divided societies by means of removing elected of-

ficials from office, appointing foreign nationals to important political, judicial, administrative and regulatory offices, reappointing judges and prosecutors, imposing legislation and constitutional arrangements, and forming and maintaining ruling coalitions. These political arrangements undermine democratic institutions, weaken the accountability of elected officials, encourage dependency of domestic political actors and ordinary people on external factors, and interfere with democratic politics of compromise between the government and the opposition. Simultaneously, the arbitrary behaviour of tutelary regime makes compromise in a deeply divided society more difficult to arrive at, directs the efforts of key political actors towards ethnic conflict and thus seriously undermines the position of smaller ethnic groups and prevents the establishment of lasting peace.

Key words: Cold War, international intervention, hybrid regimes, Balkans.

БЕРА А. ВРАТУША¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
БЕОГРАД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА ИЛИ РЕ-КОЛОНИЗАЦИЈА?

Основни циљ овог истраживања јесте да преиспита адекватност тумачења противречног процеса генезе и структурног преображавања савременог светског друштва и међународних односа репродукције друштвеног живота у последњем кварталу двадесетог века у непрецизним изразима „глобализације”. Ово истраживање проверава хипотезу да „дискурс глобализације” идеолошки прикрива стварни процес реколонизације бившег „Другог” света „реално постојећег социјализма” и бившег „Трећег” света бивших деколонизованих земаља, од стране паразитске финансијске олигархије економски организоване у Светску Банку и Међународни монетарни фонд, као и војно у НАТО. Рад документује тезу да процес реколонизације, интензивирањем током системске кризе акумулације капитала у светским размерама, проузрокује драстично погоршавање квалитета живота и блокира суверени и независан друштвени развој људских способности најамних радника такође и у „Првом” свету „држава благостања” бивших и актуалних империјалистичких сила.

Процес хуманитарне, друштвене и еколошке катастрофе реколонизације ће бити анализиран на примеру ре-Балканизације бивше Југославије с акцентом на случају Косова и Метохије. Упоредна и историјска анализа у овом истраживању смешта процес реколонизације Балкана у шири контекст идентичних процеса у Ираку, Авганистану, Конгу, Колумбији, Либији, Сирији... и другим земљама чији природни ресурси и геостратешки положај привлаче пажњу локално одсутне светски владајуће класе и ње-

---

¹ vvratusa@sezampro.rs

ног локално присутног посредујућег вазала, домаће компрадорске буржоазије.

Кључне речи: глобализација, акумулација капитала, ре-колонијација, финансијска олигархија, компрадорска буржоазија.

VERA A. VRATUŠA
UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
BELGRADE, SERBIA

GLOBALIZATION OR RE-COLONIZATION?

The main aim of this research is to reconsider the adequacy of the interpretation of the contradictory process of genesis and structural transformation of the contemporary world society and international social life reproduction relations in the last quarter of the 20th century in imprecise terms of “Globalization”. This paper checks the hypothesis that “globalization discourse” ideologically masks the actual process of re-colonization of the former “Second” world of “really existing socialism” and the former “Third” world of former decolonized countries, by the parasitic financial oligarchy economically organized in the World Bank and the International Monetary Fund, and militarily in NATO. The paper documents the thesis that the process of re-colonization, which has intensified during systemic crisis of the accumulation of capital on a world scale, causes a disastrous deterioration of life quality and blocks the sovereign and autonomous social development of human capacities of wage labourers also in the “First” world of former and present imperialist powers.

The process of humanitarian, social and ecological re-colonization disaster will be analyzed using the example of the re-Balkanization of the former Yugoslavia with the emphasis placed on the

Kosovo and Metohija case. Comparative and historic analysis in this research situates the process of the Balkan re-colonization within the wider context of identical process taking place in Iraq, Afghanistan, Congo, Columbia, Libya, Syria and other countries whose natural resources and geostrategic position attract attention of the locally absent world ruling class and its locally present mediating vassal, local comprador bourgeoisie.

Keywords: globalization, accumulation of capital, re-colonization, financial oligarchy, comprador bourgeoisie.

ДРАГОМИР Ћ. ВУКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ПАЛЕ

КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

ИСТОЧНО САРАЈЕВО, РЕПУБЛИКА СРПСКА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА КАО НОВИ ОБЛИК ИДЕОЛОГИЗАЦИЈЕ НАЦИЈЕ

Глобализација је нова идеологија. Данас се супротстављање глобализацији дефинише као нешто конзервативно, ретроградно, исто као што је супротстављање „моди” социјализма као науци доба (Мао Це Тунг) представљало гријех који је скупо коштао човјека. Социјализам је, иначе, покушао кроз идеологизацију нације тај најважнији друштвени феномен или социјални супстрат сваке заједнице, учинити периферним и пролазним. У низу погрешних приступа у друштву из угла марксизма, овај о нацији је са највећим посљедицама. На овим просторима први покушај идеологизације нације били су у БиХ са Бењамином Калајем, касније са југословенском идеолошком нацијом и свакако са постратном идеологизацијом босанске нације. Сви ти покушаји имали су за посљедицу деструкцију, распадање друштава, рат... Глобализација као нова специфична идеологија такође негира национални идентитет у свим земљама које захвата, изузев у земљи која је промотер те идеје (САД).

Кључне речи: нација, национализам, идеологија, глобализација, дезинтеграција.

---

¹ dragovukovic55@gmail.com

DRAGOMIR Ć. VUKOVIĆ
UNIVERSITY OF EAST SARAJEVO
FACULTY OF PHILOSOPHY — PALE
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
EAST SARAJEVO, REPUBLIKA SRPSKA

GLOBALIZATION AS A NEW FORM OF IDEOLOGIZING THE NATION

Globalization is a new ideology. Nowadays, resistance to globalization is seen as something conservative, retrograde, in the same manner in which resisting the trend of socialism as the main ideology of the time (Mao Zedong) was a sin which man paid through the nose. Through ideologizing the nation, Socialism attempted to make this most important societal phenomenon and a social substratum of every community, peripheral and transient. In a series of wrong approaches from the point of view of Marxism, the one regarding the nation caused the most serious consequences. In this region, the first attempt at ideologizing the nation was in Bosnia and Herzegovina with Benjamin Kallay, and later with the Yugoslav Ideological Nation and of course the post-war ideologization of the Bosnian Nation. All these attempts resulted in destruction, disintegration of societies, war and so forth. Globalization as the specific new ideology denies the national identity in all countries except in the country that is the promoter of this idea (USA).

Keywords: nation, nationalism, ideology, globalization, disintegration.

ВЛАДИМИР ВУЛЕТИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
БЕОГРАД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И НАЦИОНАЛНА ДРЖАВА

У популарним интерпретацијама једна од првих асоцијација на реч глобализација јесте угроженост националне државе. Због тога су дебате о глобализацији често прожете степеном емоција који превазилази академски ниво.

Међутим, чак су и академске расправе о судбини националне државе високо поларизоване. С једне стране, хиперглобалисти тврде да је глобализација учинила сувишном националну државу; да је губитак националног суверенитета очигледан, те да је реч о неминовном процесу изазваном економским чиниоцима.

С друге стране, скептици, чак и када признају утицај глобализације на различите аспекте друштвеног живота, истичу да суверенитет националних држава није угрожен. Тврде да националне државе играју кључну улогу у светском систему и да у крајњој линији њихов утицај јача, па се може рећи да управо националне државе управљају процесом глобализације.

У овом тексту се заступа теза да, упркос оштрој супротстављености ових гледишта, оба имају упориште у стварности. Наиме, реч је о томе да у време глобализације јаке државе јачају, а слабе слабе. Снажне државе које представљају центар светског система усмеравају и обезбеђују актуелни ток глобализације. Слабе државе полупериферије и периферије светског система прате наметнуте токове или бивају уништене.

---

¹ vlada.vuletic@gmail.com

Кључне речи: глобализација, националне државе, хиперглобалисти, скептици, центар светског система, периферија светског система.

VLADIMIR VULETIĆ
UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
BELGRADE, SERBIA

GLOBALIZATION AND THE NATION STATE

One of the first associations with the word globalization in popular interpretations is weakness of the nation state. That is the reason why debates about globalization are imbued with emotions that often go beyond the academic level.

However, even academic debates about future of the nation state are highly polarized. On the one hand, hyper-globalists argue that globalization made the national state dispensable; that the loss of national sovereignty is obviously present, and that it is an unavoidable process forced by economic factors.

On the other hand, sceptics, even when admitting the influence of globalization on different aspects of social life, stress that sovereignty of national states is not under threat. They claim that nation states play key role in the world system, and ultimately their influence is increasing, so it could be said that nation states govern the process of globalization.

The thesis this paper advances is that, despite the sharp mutual opposition of these positions, both of them have a foothold in reality. Namely, in the era of globalization the strong states become stronger, and the weak ones grow weaker. The states of the center of the world system direct and secure the current course of globalization process. Those weak states coming from semi-periphery and

periphery of the world system have to follow this process or stay isolated and destroyed.

Key words: globalization, nation states, hyper-globalists, sceptics, the world system and periphery of the world system.

ПЕТРЕ ГЕОРГИЕВСКИ¹

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ.ЋИРИЛО И МЕТОДИЈЕ”

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈА: ПРОУЧАВАЊЕ СЛУЧАЈА РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ

Глобализација као противречни процес, нарочито својом „тамном страном” (Е. Гиденс), утиче на губљење идиосинкратности и суверенитета земаља које су објект овог противречног процеса, али и политике. То су, пре свега, мале земље које се налазе у тзв. периоду транзиције као шта су балканске. Губљење значајног дела суверенитета ових земаља је резултат геостратешке политике глобализирајућих држава, пре свега САД и њених моћних подрживача у ЕУ. Ове државе то раде разрађеним механизмима – почевши од глобализирајућих ратова; директних и индиректних притисака, вазализације партијско-политичких елита ових малих и слабашних држава.

У тексту се овај процес глобализације и механизам десуверенизације конкретније сагледава на примеру Републике Македоније у неколико димензија: 1) у урушавању привредног и, шире, економског система путем примене модела приватизације „шок терапије” који је довео и до организованог криминала; 2) у рушењу друштвене структуре са наглим смањењем радничке и средње класе и све већег њиховог осиромашења, повећању стопе незапослености као и стварању слоја „новопечених богаташа”; 3) у рушењу политичког и уставног уређења од нације-државе до „државе етничких заједница” и увођењем у уставни и законодавни систем тзв. „бадинтерова начела” – све ово као последица војног конфликта из 2001. године и усвајањем тзв. „Ох-

---

¹ petgeorg@ukim.edu.mk

ридског споразума” под директним притиском „олакшивача” из Сједињених Америчких Држава и Европске уније.

Ако се овоме дода и оспоравање имена државе од стране јужног суседа, чак и идентитета македонског народа од стране влада јужног и источног суседа, тиме се јасно види да се утиче и на десуверенизацију не само македонске државе него и македонског народа. Ипак, одрицање од значајног дела суверенитета које су под иностраним притиском практиковале „транзиционе” владе у Републици Македонији нема легитимитет, јер суверена није влада у било ком периоду владања, него народ у смислу демократске политичке заједнице грађана и степен његовог утицаја на доношење кључних политичких одлука.

Кључне речи: глобализација, десуверенизација, глобализирајући ратови, Република Македонија, механизам вазализације политичких елита, „охридски споразум”.

PETRE GEORGIEVSKI

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY

FACULTY OF PHILOSOPHY

INSTITUTE OF SOCIOLOGY

SKOPJE, MACEDONIA

GLOBALIZATION AND DE-SOVEREIGNIZATION: CASE STUDY OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Globalization as a contradictory process, especially with its “dark side” (A. Giddens), leads to the loss of idiosyncrasy and sovereignty of the countries which are the object both of this contradictory process and politics. Those are, first of all, small countries which experience the so-called period of transition, such as the Balkan countries. The loss of a significant part of these countries’ sovereignty is a result of the geostrategic policy of the globalizing states, first of all the US and its powerful supporters in the EU. These states

accomplish it by using developed mechanisms—from globalizing wars, direct and indirect pressures of vassalization over the party-political élites of these small and weak states.

This process of globalization and the mechanism of de-sovereignization in this paper is more precisely considered through the example of the Republic of Macedonia in several dimensions: 1) destruction of the trade and wider economic system through the use of a “shock therapy” model of privatization which has also led to the emergence of the organized crime; 2) destruction of the social structure by sudden reduction of the working and middle classes and their rapid impoverishment, increase in the unemployment rate, as well as the creation of a layer of “upstarts”; 3) destruction of the political and constitutional structure from the nation state to a “state of ethnical communities” and introducing the so-called “Badinter principle” – all of this is a consequence of the 2001 military conflict and the adoption of the so-called “Ohrid Agreement” under the direct pressure of the “facilitators” from the United States of America and the European Union.

If we add to this the denial of the name of the State by its southern neighbour, even the identity of the Macedonian people by the governments of its southern and eastern neighbours, it is clear that not only the de-sovereignization of the Macedonian state is affected, but also of the Macedonian people. However, the renunciation of a significant part of the sovereignty which was practiced under the foreign pressure by the “transition” governments in the Republic of Macedonia has no legitimacy, because a sovereign is not a government in whatever period of governing, but it is the people in terms of democratic political communities of citizens and the degree of its effect on the making of key political decisions.

Key words: globalization, de-sovereignization , globalizing wars, Republic of Macedonia, mechanism of valorization of political elites, “Ohrid Agreement”.

ВЛАДИМИР С. ГЛАГОЉЕВ¹

МГИМО УНИВЕРЗИТЕТ
КАТЕДРА ЗА ФИЛОЗОФИЈУ
МОСКВА, РУСИЈА

ЛОГИКА ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈЕ КАО ПРИНЦИП ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Апологетика глобализације је опширна и разноврсна. Они који је пропагирају наводе безбројне доказе у корист благотворности плодова овог новог вида људског постојања: од материјалног изобиља до транспарентности граница и културе, од доступности образовања у било којој тачки земљине лопте до нестанка разлика међу половима и остваривања „идеала андрогина”.

У сваком од ових апологетских радова лако се уочавају елементи стварних података, слободна логика њиховог пројектовања на будућност и пропагандистичко усхићење према могућностима „предивног новог света”. При том, углавном, фигурирају ликови који се уздижу ка О. Хакслију, али остају по страни мрачне визионарске слике Е. Замјатина и Џ. Орвела. Пропагандисти, међутим, „не дочитавају” О. Хакслија: основа благостања човечанства у његовом „новом свету” јесте озрачивање људских ембриона радиоактивношћу различитог интензитета.

После Чернобиља и Фукушиме ведрa перспектива „мирног атома” изгубила је на поверењу. Замена за „стожер” глобализације постао је електронски чип. Доступност технологије, засноване на њему, апологети представљају као решење свих фундаменталних проблема савременог човечанства и, у складу са тим, као услов његовог будућег процвата.

Међутим, у чијим рукама се данас налази производња чипова последње генерације? И ко је спреман да испусти из својих руку предности које из тога произилазе? Поштен одговор на ова пи-

---

¹ silvari@mail.ru

тања јесте осуда лажне слике ведре глобализацијске будућности.

Кључне речи: глобализација, десуверенизација, електронски чип, производња.

ВЛАДИМИР С. ГЛАГОЛЕВ

МОСКОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ
МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ (МГИМО -УНИВЕРСИТЕТ)
КАФЕДРА ФИЛОСОФИИ
МОСКВА, РОССИЯ

ЛОГИКА ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИИ КАК ПРИНЦИП ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Апологетика глобализации обширна и разнообразна. Ее пропагандисты предъявляют бесчисленные доводы в пользу благодетельности плодов этого нового вида человеческого существования, – от материального изобилия до транспарентности границ и культуры, от доступа к образованию в любой точке земного шара до исчезновения различий между полами и достижения человечеством «идеала андрогинна».

В каждом из этих апологетических сочинений легко заметить элементы фактических данных, расширительную логику их проектирования на будущее и пропагандистский восторг относительно возможностей «прекрасного нового мира». При этом, в основном, фигурируют образы, восходящие к О. Хаксли, – но остаются в стороне мрачные провидческие картины Е. Замятина и Дж. Оруэлла. Пропагандисты, однако, «не дочитывают» О. Хаксли: основа благосостояния человечества в его «новом мире» – радиоактивное облучение человеческих зародышей с разной степенью интенсивности.

После Чернобыля и Фукусимы безоблачные перспективы «мирного атома» утратили всякое доверие. Взамен «стержнем»

глобализации стал электронный чип. Доступность технологий на его основе представляется апологетам разрешением всех фундаментальных проблем современного человечества и, соответственно, условием его грядущего процветания.

Но в чьих руках находится ныне производство чипов последнего поколения? И кто готов упустить из своих рук вытекающие отсюда преимущества? Честный ответ на эти вопросы – приговор фальшивым образам безоблачного глобализационного будущего.

Ключевые слова: глобализация, десуверенизация, электронный чип, производство.

ЈЕЛЕНА Ј. ГУСКОВА¹

РУСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СЛАВИСТИКУ

ЦЕНТАР ЗА ИЗУЧАВАЊЕ САВРЕМЕНЕ БАЛКАНСКЕ КРИЗЕ

МОСКВА, РУСИЈА

ОЧУВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНИХ ВРЕДНОСТИ КАО МОГУЋИ ОДГОВОР НА ГЛОБАЛНЕ ИЗАЗОВЕ ЧОВЕЧАНСТВА

Важно питање на које треба наћи одговор јесте како се односити према наслеђу и традицији у условима растуће глобализације? Према нашем мишљењу не треба прекидати традицију и самим тим наносити катастрофалну штету континуитету духовног и државног развоја, повезаног са симболима вере и самосвешћу. Своју народну духовну историју дужни смо да, пре свега, упознамо и заволимо и тада ће она да нас надограђује и даје нам карику за ланац који нас спаја са прошлошћу, помаже нам да сагледамо своју садашњост и будућност, омогућава нам да применимо ту духовну историју кроз нове форме и идеје. Створени су крајње неповољни услови за материјални и духовни развој балканских православних држава у условима глобализације. Од краја XX века уочава се процес уситњавања некада јединственог словенског простора. Са становишта западноевропске цивилизације, међу Словенима постоје народи који су „у другом плану”, међу којима већину чине православни народи. Овај процес нарочито је јасно уочљив на примеру Србије.

Кључне речи: глобализација, традиционалне вредности, православни народи, Србија.

---

¹ jelenaguskova@gmail.com

ЕЛЕНА Ю. ГУСЬКОВА

РОССИЙСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК

ИНСТИТУТ СЛАВЯНОВЕДЕНИЯ

ЦЕНТР ПО ИЗУЧЕНИЮ СОВРЕМЕННОГО БАЛКАНСКОГО КРИЗИСА

МОСКВА, РОССИЯ

СОХРАНЕНИЕ ТРАДИЦИОННЫХ ЦЕННОСТЕЙ КАК ВОЗМОЖНЫЙ ОТВЕТ ГЛОБАЛЬНЫМ ВЫЗОВАМ ЧЕЛОВЕЧЕСТВУ

Важный вопрос, на который надо найти ответ – как относится к наследию и традициям в условиях растущей глобализации? По нашему мнению, нельзя разрывать традицию и тем самым наносить катастрофический ущерб преемственности духовного и государственного развития, связанного с символами веры и самосознанием. Свою народную духовную историю мы должны, прежде всего, узнать и полюбить и тогда она нас надстраивает и даёт нам звено для цепи, которая нас соединяет с прошлым, помогает нам смотреть на своё настоящее и будущее, позволяет применять эту духовную историю через новые формы и идеи. Для балканских православных государств созданы крайне неблагоприятные условия для материального и духовного развития в условиях глобализации. С конца XX в. мы наблюдаем процесс дробления некогда единого славянского пространства. С точки зрения западноевропейской цивилизации, у славян имеются народы «второго плана», среди которых большинство составляют православные. Этот процесс особенно отчётливо виден на примере Сербии.

Ключевые слова: глобализация, традиционные ценности, православные народы, Сербия.

МИЛОШ М. ДАМЈАНОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИСТОРИЈУ
БЕОГРАД, СРБИЈА

СУДБИНА ЈЕВРЕЈСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ У ТОКУ РАТА 1998–1999 И У ПОСЛЕРАТНОМ ПЕРИОДУ

Овај рад има за циљ да истражи положај и свакодневицу јеврејског становништва на Космету као и прилике у којима је функционисала и радила ова малобројна заједница у данима опште политичко-безбедоносне нестабилности, оружаних сукоба који су захватили шире подручје Косова и Метохије и њихове ескалације током НАТО интервенције. Рад третира и стање у јеврејској заједници на Космету непосредно пре почетка увођења стања непосредне ратне опасности и почетка НАТО бомбардовања СРЈ, учешће јеврејских (израелских) добровољаца у оружаним формацијама на косметском ратишту, рад међународних јеврејских хуманитарних организација на испомоћи и помагању избеглица и других жртава рата са поднебља Космета, као и судбину јеврејских цивила са Космета по потписивању Кумановског споразума и повлачења регуларних државних војних снага, односно институција, у данима у којима је на територији Космета владало потпуно безвлашће, правна, имовинска и безбедносна несигурност, непостојање институционалне заштите и стање тоталног десуверенитета.

Кључне речи: Јевреји, Косово и Метохија, СРЈ, НАТО, сукоби, анархија, десуверенизација.

---

¹ milos_damjanovic@yahoo.com

MILOŠ M. DAMJANOVIĆ

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF HISTORY

BELGRADE, SERBIA

THE DESTINY OF THE JEWISH COMMUNITY IN KOSOVO AND METOHİJA DURING THE WAR IN 1998–1999 AND THE POST-WAR PERIOD

This paper strives to investigate the position and everyday life of the Jewish population in Kosovo and Metohija as well as the circumstances in which this small-numbered community functioned and worked during the days of complete political and safety instability, armed conflicts which took place in the wider area of Kosovo and Metohija and their escalation in the course of the NATO intervention. This paper also deals with the condition in which the Jewish community found itself in Kosovo and Metohija just before the introduction of the state of imminent danger and the commencement of the NATO bombing of the Federal Republic of Yugoslavia. Furthermore, it considers the participation of Jewish (Israeli) voluntary soldiers in armed formations on the Kosovo and Metohija theatre of war, the work of international Jewish humanitarian organizations concerning help-out actions and helping the refugees and other victims of war coming from the territory of Kosovo and Metohija as well as the destiny of the Jewish civilians from Kosovo and Metohija after signing the Kumanovo Agreement and the withdrawal of regular military forces, i.e. – the state institutions, during the days when total anarchy reigned in Kosovo and Metohija, with no property rights, with highly insecure environment, non-existence of institutional protection and a state of total de-sovereignty.

Key words: Jews, Kosovo and Metohija, FRY, NATO, conflicts, anarchy, seizing sovereignty.

АНИЦА ДРАГОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ Св. ЂИРИЛА И МЕТОДИЈА
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

МАРИЈА ДРАКУЛОВСКА ЧУКАЛЕВСКА²

УНИВЕРЗИТЕТ Св. ЂИРИЛА И МЕТОДИЈА
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

НЕКИ АСПЕКТИ СТАРЕЊА СТАНОВНИШТВА И ЊЕГОВ ЗНАЧАЈ У КОНТЕКСТУ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Овај рад се бави истраживањем тренутне старосне структуре у свету и њеног значаја у тренду глобализације. Наиме, развијене земље су већ достигле праг треће фазе транзиције, када је старење популације убрзано и свеprisутно. Већина земаља у развоју су у другој фази, када повољна старосна структура доводи до демографског бонуса. Циљ овог чланка јесте да опише природу постојећих демографских промена – старења популације – из перспективе различитих држава не би ли се расветлио потенцијални утицај старења на понуду радне снаге у контексту глобализације. Преглед трендова код старења становништва се врши помоћу индикатора као што је подела становништва по старосним групама, просечна старост, стопа економски зависног становништва, и подела према полу старијих старосних група, чиме се обезбеђује демографска основа за даља истраживања социјалних, економских и политичких импликација промена које се очекују. Већина података представљених у овом раду потиче из најновије верзије извештаја *World Population Data Sheet*, као и нај-

---

¹ anica.dragovikj@fzf.ukim.edu.mk

² marija_drakulovska@yahoo.com

новије верзије званичних пројекција и процена Уједињених нација о становништву.

Кључне речи: старосна структура, старење, глобализација.

ANICA DRAGOVIĆ

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY

FACULTY OF PHILOSOPHY

INSTITUTE OF SOCIOLOGY

SKOPJE, MACEDONIA

MARIJA DRAKULOVSKA CHUKALEVSKA

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY

FACULTY OF PHILOSOPHY

INSTITUTE OF SOCIOLOGY

SKOPJE, MACEDONIA

SOME ASPECTS OF POPULATION AGEING AND ITS RELEVANCE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

This paper examines current age distribution of the world and its relevance in the trend of globalization. Namely, developed countries have already reached the threshold of the third stage of the transition, when population ageing is pervasive and rapid. The majority of developing countries are in the second stage, when a favourable age distribution gives rise to a demographic bonus. The objective of this article is to depict the nature of actual demographic changes—an ageing population—from a cross-national perspective in order to illuminate potential influence of the aging on the labour supply in the context of globalization. The overview of trends in population ageing is examined by indicators such as distribution of population by age groups, median age, dependency ratio and distribution by sex of the older age groups, thus providing the demographic basis for the further examination of the social, economic and policy implications of the changes expected. Most of the data

presented here are derived from the most recent version of the *World Population Data Sheet*, as well as the most recent version of the official United Nations population estimates and projections.

Key words: age distribution, ageing, globalization.

МАРИЈА ДРАКУЛОВСКА ЧУКАЛЕВСКА¹

УНИВЕРЗИТЕТ Св. ЂИРИЛА И МЕТОДИЈА
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

АНИЦА ДРАГОВИЋ²

УНИВЕРЗИТЕТ Св. ЂИРИЛА И МЕТОДИЈА
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

ИЗАЗОВИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ: СОЦИО-ЕКОНОМСКЕ И КУЛТУРНЕ ПРОМЕНЕ У САВРЕМЕНОМ МАКЕДОНСКОМ ДРУШТВУ

У савременом друштву, глобализација се појављује као феномен интеграције целокупног друштвеног живота, у правцу обликовања и трансформирања свакодневног живота савременог човека. Уједно, она преузима улогу носиоца друштвених промена, промовишући своје широке могућности за превазилажење географске ограничености између различитих друштава, народа и култура. Данас, социолошка расправа о глобализацији, јесте углавном фокусирана на убрзане промене у последњих неколико деценија. У свету, ове су промене започеле економску, политичку и културну прекретницу и на глобалном и на локалном плану.

Процеси глобализације и промене које оне узрокују, пронашли су свој пуни израз у делима Роналда Робертсона (Ronald Robertson, 1990; 1992; 1995; 2001; Robertson et al 2004), Ентонија Гиденса (Gidens, 1998; 2000; 2001; Гиденс, 2003), Урлиха Бека (Bek, 2000; Бек, 2003; Bek et al 2003), Дејвида Хелда (Held, 1997; David Held et al 1999; 2000; 2007), Џорџа Ритцера (Ritzer, 2003; 2007; 2009;

---

¹ marijad@fzf.ukim.edu.mk

² anica.dragovikj@fzf.ukim.edu.mk

2010; 2011), Јана Недрвена Пиетерса (Pieterse, 2009), и осталих социјалних мислиоца, који из различитих теоријских позиција настоје да објасне мултидимензионалне карактеристике ових процеса.

У овом раду анализирају се промене које су резултат процеса глобализације у економској и културној сфери македонског друштва. За тај циљ, користи се квантитативни приступ, тачније као метод коришћена је анкета, уз примену анкетног упитника који служи за мерење ставова грађана Републике Македоније о процесима глобализације и њихово присуство и утицај у појединим сферама.

Кључне речи: глобализација, култура, економија, промене.

MARIJA DRAKULOVSKA CHUKALEVSKA

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY

FACULTY OF PHILOSOPHY

INSTITUTE OF SOCIOLOGY

SKOPJE, MACEDONIA

ANICA DRAGOVIĆ

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY

FACULTY OF PHILOSOPHY

INSTITUTE OF SOCIOLOGY

SKOPJE, MACEDONIA

GLOBALIZATION CHALLENGES: SOCIO-ECONOMIC AND CULTURAL CHANGES WITHIN MODERN MACEDONIAN SOCIETY

Within the modern society, globalization occurs as a phenomenon that integrates the entire social life, in terms of shaping and transforming the everyday life of modern man. Simultaneously, it assumes the role of a leader of the social change, promoting its wide possibilities for overcoming geographical borders between socie-

ties, nations and cultures. Today, sociological discussion on globalization is mainly focused on these accelerating changes that have occurred in the last few decades. These world changes initiated the economic, political and cultural turning-point, both globally and locally.

Globalization processes and changes caused by them reached their full expression in the works of Ronald Robertson (Ronald Robertson, 1990; 1992; 1995; 2001; Robertson et al. 2004), Giddens (Giddens, 1998; 2000; 2001; Giddens, 2003), Ulrich Beck (Beck, 2000; Beck, 2003; Beck et al. 2003), David Held (Held, 1997; David Held et al. 1999; 2000; 2007), George Ritzer (Ritzer, 2003; 2007; 2009; 2010; 2011), Jan Nederveen Pieterse, 2009), and other social thinkers, who tend to explain multidimensional features of these processes from the theoretical point of view.

This paper analyzes the changes caused by globalization processes in the economic and cultural spheres of Macedonian society. With this end in view, the quantitative approach is used, or more precisely, the method of survey, applying the questionnaire which serves to measure the attitudes of citizens of the Republic of Macedonia towards the processes of globalization and their presence and influence within certain spheres.

Key words: globalization, culture, economy changes.

ГОРАН ЋОРЂЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
НИШ, СРБИЈА

СТРАХИЊА ДАВИДОВ²

НОВИ САД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И КРИВИЧНО ПРАВНИ СИСТЕМ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – ЈЕДАН ПРИЛОГ О ДЕРОГАЦИЈИ СУВЕРЕНИТЕТА

Пратећи еволуцију европског кривичног законодавства у условима глобализације, овај рад разматра утицај глобализације на кривично правни систем Републике Србије. Утицај „глобализације” који се посматра кроз форму прихватања англоамеричких процесних форми посебно је изражен на подручју деловања кривично правног система које је одувек представљао један од симбола искључивог националног суверенитета у смислу *domain reserve*. Англоамеричке процесне идеје, примећују аутори, натопиле су тле континенталноевропског правног подручја и условиле ерозију традиционалних материјално правних и процесних вредности, пре свега начела истине и из њега изведеног правила о одговорности суда за утврђено чињенично стање. Кривично правни систем Србије је несумњива жртва овог процеса. Не спорећи потребу значајних легислативних промена, аутори заузимају критички став према текућем процесу разградње кривично правног система, налазећи у томе резултанту у виду разградње државног суверенитета.

На крају, аутори закључују да су се континенталноевропски реформатори под утицајем наметнуте глобализације, уместо за креативну еволуцију, определили за бледуњавање имитације свог

---

¹ adv.goran.dj@gmail.com

² davidov025@gmail.com

англо-америчког узора. По њиховом суду, своју тренутну привлачност ове форме пре дугују глобализацији као изразу хегемонистичког положаја који у данашњем глобализованом свету ужива земља њиховог порекла. Трагови „благотворног утицаја” Империје, сматрају даље аутори, могу се приметити у законодавним активностима готово свих европских земаља, а нарочито рељефно су изражени у малим државама „младе и формалне” демократије. Све наведено потврђује страховања да се насупрот израженој потреби изградње и реформе кривично правних система на подлози суверенитета, управо борба против суверенитета одвија кроз урушавање кривично правног система, путем некритичког прихватања англоамеричких кривичних и кривично процесних форми, при чему глобализација не само што не даје право на критичку мисао, већ је забрањује.

Кључне речи: глобализација, суверенитет, кривично правни систем.

GORAN ĐORĐEVIĆ
UNIVERSITY OF NIŠ, FACULTY OF LAW
NIŠ, SERBIA

STRAHINJA DAVIDOV
NOVI SAD, SERBIA

GLOBALIZATION AND THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM OF THE REPUBLIC OF SERBIA – A CONTRIBUTION ON THE DEROGATION OF SOVEREIGNTY

Following the evolution of the European criminal law in terms of globalization, this paper examines the impact of globalization on the criminal justice system of the Republic of Serbia. The impact of

“globalization” in the form of acceptance of the Anglo-American procedural forms is evident in the actions of the criminal justice system, which has always been a symbol of exclusive national sovereignty in terms of domain reserve. Anglo-American ideas of process, the authors note, soaked the ground eurocontinental legal field and caused erosion of traditional substantive legal and procedural values, such as the principles of truth and from it derived Court rules on liability for established facts. Sistem of Criminal justice in Serbia is the latest victim of this process. Notwithstanding the need for significant legislative changes, the authors take a critical stance towards the ongoing process of degradation of the criminal justice system, finding that the resultant degradation in the form of state sovereignty.

Finally, the authors conclude that the European continental reformers imposed under the influence of globalization instead of creative evolution opted for pale imitations of their Anglo-American model. In their judgment, their current attractiveness of this form before owing to globalization as an expression hegemonic position that in today's globalized world is enjoying their country of origin. Traces of “beneficial influence” Empire, they still authors can be seen in the legislative agenda of almost all European countries, and especially the relief expressed in small countries ‘youth and formal democracy’. All of the above confirms the fears expressed against the need to reforms and build a criminal justice systems on the surface of sovereignty, the struggle against the erosion of sovereignty takes place through the criminal justice system, by an uncritical acceptance of Anglo-American criminal and criminal procedural forms, with globalization not only gives the right, but prohibits the right to critical thought.

Key words: globalization, sovereignty, criminal justice system.

ЗОРАН Б. ЈЕВТОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТМАН ЗА НОВИНАРСТВО
НИШ, СРБИЈА

ЗОРАН М. АРАЦКИ²

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТМАН ЗА НОВИНАРСТВО
НИШ, СРБИЈА

ГЛОБАЛНИ МЕДИЈИ И ФОРМАТИРАЊЕ ЈАВНОГ МНЕЊА

Хипертрофирана медијска продукција концентрисана у малом броју власничких центара све чешће диктира глобално *опажање стварности*, претварајући касни капитализам у меки тоталитаризам. У дигитализованом друштвеном, геополитичком и културном контексту само носиоци медијске моћи могу равноправно да комуницирају и изражавају заједничка уверења, док мањим народима и заједницама остаје да следе њихов пут или да се повуку у изолацију. Уместо духовног ослобођења масама се нуде софистицирани облици наговарања и пропагандно-манипулативног завођења, истина се идеализује и усмерава ка циљевима богатих и бахатих, док медији под притиском политичких интереса и сопственог опстанка постају штитоноше корпоративне моћи. Уместо средства које има улогу заштитника интереса грађана медији су прерасли у алатке маркетиншког притиска и унифицирања јавног мњења.

Анализирајући све уочљивију концентрацију медијског власништва, успон ПР-а и адвертајзинга, метода и техника менаџмента ради повећања профита, аутори констатују како се са ди-

---

¹ zoran.jevtovic@filfak.ni.ac.rs

² zoran.aracki@filfak.ni.ac.rs

гитализацијом и глобалним медијима повећава подвојеност између оних који управљају и оних којима се управља, али и да се демократија налази у специфичној кризи ума, угрожавајући и саму цивилизацију.

Кључне речи: глобални медији, ПР, адвертајзинг, менаџмент, пропаганда, јавност.

ZORAN B. JEVTIĆ

UNIVERSITY OF NIŠ

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF JOURNALISM

NIŠ, SERBIA

ZORAN M. ARACKI

UNIVERSITY OF NIŠ

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF JOURNALISM

NIŠ, SERBIA

GLOBAL MEDIA AND THE SHAPING OF PUBLIC OPINION

Hypertrophied media production concentrated in the hands of a few world power-wielders has increasingly been dictating the perception of global reality, turning late capitalism into soft totalitarianism. In the digitized social, geopolitical and cultural context, only possessors of media power may equally communicate and express common beliefs, whereas smaller nations and communities are to follow in their footsteps or withdraw into isolation. Instead of spiritual liberation, the masses are offered sophisticated forms of persuasion and indoctrination and manipulative seduction, the truth is idealized and focused on the aims of the rich and arrogant, whereas the media, which are under the pressure of political interests and their own survival, become defenders of corporate power.

Instead of being means which protect citizens' interests, the media have turned into tools of marketing pressure and unification of public opinion.

In analyzing the increasingly noticeable concentration of media ownership, the rise of PR and advertising, methods and techniques of management for the purpose of profit increase, the authors of the paper conclude that digitalization and media globalization have caused the increasing gap between those who manage and those who are managed, and that democracy is in a peculiar crisis of the mind, which threatens to endanger the civilization itself.

Key words: global media, PR, advertising, management, propaganda, public.

СРЕТЕН М. ЈЕЛИЋ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ
БЕОГРАД, СРБИЈА

ЖИВКО С. СУРЧУЛИЈА

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ
БЕОГРАД, СРБИЈА

ЕФЕКТИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ ПОСЕБНО НА ЗЕМЉЕ У РАЗВОЈУ

Много је мање или више озбиљних књига, чланака и расправа посвећено теми глобализације откако је Р. Робертсон развио теорију глобализације осамдесетих година прошлог века, дајући примарну важност снажној духовној и културној међузависности људи. Увиђајући драматично нарасле економске и технолошке везе међу људима на најудаљенијим тачкама планете, овај аутор је у први план истицао значај њихове свести о заједничкој судбини (Р. Робертсон, 1992).

Данас, у „ери глобализације” као да се помало заборавља дуга предисторија идеје глобализације, која је настајала у јакој вези са њој блиским али и ривалским теоријама. Од ривалских поменимо само Марксову теорију о универзалној повезаности нација и Аминову теорију зависности и неоимперијализма. Од блиских, идеји глобализације наклоњених теоријских приступа, не заборавимо Веберову теорију рационалне бирократске власти, Парсонсову теорију модернизације, Белово схватање пост-индустријског друштва или Меклуаново виђење глобалног села (М. Печујлић, 2002). Отварају се расправе о томе шта је глобализација, које су јој димензије и какве последице ствара. Једни у њој виде мит, други виде стварност, трећи мисле да је реално социјално-историјски процес, а четврти у њој виде само пројекат групе

људи, светских моћника који ради у интересу крупног транснационалног капитала.

Ширењем процеса глобализације настају проблеми између развијених и неразвијених земаља, при чему се јаз између земаља на планети продубљује. Очигледно да глобализација у себи садржи озбиљне противречности на које ћемо указати.

Кључне речи: глобализација, неједнакости, последице, процеси, ефекти.

SRETEN M. JELIĆ

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF AGRICULTURE

BELGRADE, SERBIA

ŽIVKO S. SURČULIJA

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF TECHNOLOGY AND METALURGY

BELGRADE, SERBIA

THE EFFECTS OF GLOBALIZATION ON DEVELOPING COUNTRIES IN PARTICULAR

There are more or less serious books, articles and discussions which are dedicated to the topic of globalization since the R. Robertson developed the theory of globalization in the 1980s, giving top priority to strong spiritual and cultural interdependence of people. Having recognized the dramatically increased economic and technological relations between people in the farthest parts of the planet, this author emphasized the importance of their consciousness of sharing a common destiny (R. Robertson, 1992).

Today, in the “time of globalization”, we seem to have forgotten the history of the idea of globalization, which was created in close connection with its kindred and rival theories. From its rival theories, we will mention only Marx's theory of universal interconnect-

edness of nations and Amin's theory of dependence and neo-imperialism. From those theories and theoretical approaches which are close to the idea of globalization, we should not forget Weber's theory of rational bureaucratic authority, Parsons' theory of modernization, Bell's understanding of post-industrial society or McLuhan's understanding of "the global village" (M. Pečujlić, 2002). Discussions on what is globalization and what are its dimensions and consequences are being opened up. One group of people see it as a myth, others see it as a reality, some think that it is a real socio-historical process, and some perceive it merely as a project of a group of people, world power-wielders who work in the interests of large transnational capital.

With the expansion of globalization, problems arise between developed and underdeveloped countries, while the gap between the countries on the planet is on the increase. It is obvious that globalization contains serious contradictions which we shall strive to show.

Key words: globalization, inequality, consequences, processes, effects.

КАТАРИНА ЈОВИЧИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

УТИЦАЈ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ НА УНИФИКАЦИЈУ ТРГОВИНСКОГ ПРАВА

Савремена средства комуникације, мобилност капитала, смањење трошкова транспорта и либерализација трговине намећу привредним субјектима потребу да послују на међународном тржишту. Да би то пословање било успешно, правна регулатива која га уређује не треба да га спутава већ напротив, она треба да обезбеди повољне услове за његово функционисање. Због тога прописи који уређују трговинско пословање не могу бити свеобухватни нити делотворни ако се не доносе уз уважавање релевантних међународних чинилаца и правила. Државе традиционално поштују тај захтев ако их на то обавезују међународни уговори којима су приступиле, али данас оне то чине и независно од тога; оне добровољно преузимају решења која им нуде међународни извори трговинског права, пре свих Начела европског уговорног права и УНИДРОИТ Начела за уговоре у међународној трговини. Реч је о новим међународним изворима трговинског права, који су настали као резултат потребе да се на бољи начин одговори захтевима глобализације тржишта него што су то у стању међународне конвенције, чији компликована процедура усвајања и ступања на снагу није у стању да прати динамику ове области.

Кључне речи: глобализација, тржиште, трговинско право, унификација, нови међународни извори трговинског права.

---

¹ katarina.jovicic@pravnofakultet.rs

KATARINA JOVIČIĆ

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW

BELGRADE, SERBIA

HOW GLOBALIZATION AFFECTS THE UNIFICATION OF COMMERCIAL LAW

Modern means of communication, mobility of capital, reducing transport costs and trade liberalization impose business entities the need to operate in the international market. To make their business be successful, the legal framework that govern it should not makes it hard; on the contrary, it should provide favorable conditions for its functioning. Therefore, the regulations governing commercial business can't be comprehensive and effective unless they are made with respect to relevant international factors and rules. States traditionally follow this requirement if they are obliged to it by international agreements they acceded to, but now they do so regardless of that: they voluntarily assume the solutions offered by international sources of commercial law, primarily European Principles of Contract Law and the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. They are new international sources of commercial law, which are create as a result of the need to better respond to the demands of market globalization than international conventions, whose complicated procedure of adoption and entry into force is not able to follow the dynamics of the area.

Key words: globalization, trade, trade law, unification, new international sources of trade law.

БРАЦО П. КОВАЧЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

БАЊА ЛУКА, РЕПУБЛИКА СРПСКА

НЕОЛИБЕРАЛИЗАМ И ЕРОЗИЈА СУВЕРЕНОСТИ

Глобалне институције моћи, као што су Међународни монетарни фонд, Свјетска банка, Свјетска трговинска организација, као и друге моћне глобалне институције, користе различите механизме путем којих намећу своје интересе. Међу таквим механизмима су Вашингтонски консензус и Програм структуралног прилагођавања. Преко њих остварују неолибералне циљеве који доносе корист богатим државама, а који доприносе не само осиромашењу држава које прихватају те програме, него и ерозији њихове суверености.

Кључне речи: неолиберализам, глобализација, ерозија суверености, транснационалне корпорације.

БРАЦО П. КОВАЧЕВИЧ

УНИВЕРСИТЕТ В БАЊА-ЛУКЕ

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧЕСКИХ НАУК

Г. БАЊА-ЛУКА, РЕСПУБЛИКА СЕРБСКАЈА

НЕОЛИБЕРАЛИЗАЦИЈА И ЭРОЗИЈА СУВЕРЕННОСТИ

Глобальные властные структуры, такие как Международный валютный фонд, Всемирный банк, Всемирная торговая организация, а также другие мощные глобальные институты, применяют различные механизмы, посредством которых навязывают свои интересы. Среди этих механизмов находятся и Вашингтон-

---

¹ braco.kov@hotmail.com

ский консенсус и Программа структурного приспособления. Через них они реализуют неолиберальные цели, которые приносят пользу богатым странам, а также способствуют, не только обеднению стран, принимающих эти программы, но и эрозии их суверенитета.

Ключевые слова: неолиберализм, глобализация, эрозия суверенности, транснациональные корпорации.

ИВАНА КОВАЧЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМАН ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НИШ, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И НОВИ СВЕТСКИ ПОРЕДАК

У раду се разматра концепт глобализације као и кључна обележја новог светског система који настаје под утицајем глобализације. Глобализација је епохална појава, мегатренд са далекосежним последицама по савремени развој и будућност света. Она представља збивање које обухвата све друштвене процесе и односе планетарног карактера, које најснажније одређује дух данашњице и преобликује све у нашем свету чега се дотакне, далекосежно мења природу националне државе и међународног поретка. Та промена није само добровољна, него често драматична и крвава, посредством сукоба, разарања и ратова. Иако је тешко поуздано и прецизно одредити будуће тенденције транснационалних ризика с обзиром на глобалну безбедност, може се констатовати да је процес успостављања глобалног светског поретка праћен низом комплексних и хитних проблема чије импликације доприносе да проблем безбедности буде све више примарно питање савременог света.

Кључне речи: глобализација, нови светски поредак, глобална безбедност.

---

¹ koviva88@gmail.com

IVANA KOVAČEVIĆ
UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NIŠ, SERBIA

GLOBALIZATION AND THE NEW WORLD ORDER

This paper discusses the concept of globalization as well as the key features of the new world system that is heavily influenced by globalization. Globalization is an epochal phenomenon, a megatrend with far-reaching consequences for the development of modern and future world. It is the phenomenon that includes all social processes and relationships of planetary character, and which determines the spirit of today most powerfully and transforms everything it touches in the world, causing far-reaching changes to the nature of nation state and the international order. These changes are not only voluntary, but also often very dramatic and bloody, as they are brought about through conflicts, destructions and wars. Although it is difficult to determine reliably and accurately the future trends of transnational risk with regard to global security, it can be concluded that the process of establishing the global world order is followed by a series of complex and urgent problems whose implications contribute to the problem of security becoming more and more the primary issue of the modern world.

Key words: globalization, new world order, global security.

ИРИНА Б. КОВАЧЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

БАЊА ЛУКА, РЕПУБЛИКА СРПСКА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ЕКОНОМСКА И ПОЛИТИЧКА ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈА

Иако се као ријеч често употребљава, ипак глобализација није једноставна за разумијевање. У последње нешто мање од три деценије је дискурс о глобализацији постао веома популарном и значајном темом. Глобализацијски процеси су веома моћни тако да захватају сва подручја друштвеног живота, све државе и појединце, и доводе до великих промјена како на глобалном, тако и на локалном подручју. Једно такво се односи и на економску и политичку десуверенизацију националних држава.

Кључне речи: глобализација, држава, сувереност, десуверенизација.

ИРИНА Б. КОВАЧЕВИЧ

УНИВЕРСИТЕТ В БАЊА-ЛУКЕ

ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧЕСКИХ НАУК

Г. БАЊА-ЛУКА, РЕСПУБЛИКА СЕРБСКАЯ

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ И ПОЛИТИЧЕСКАЯ ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЯ

Несмотря на частое употребление в качестве термина, глобализация является не простой для понимания. В последних, менее чем трех десятилетиях, дискурс по глобализации стал очень

---

¹ irina.kov@live.com

популярной и важной темой. Процессы глобализации являются настолько большой силой, что затрагивают все сферы общественной жизни, все государства и всех отдельных лиц и приводят к большим изменениям в глобальных и локальных областях. Один из них относится к экономической и политической десуверенизации национальных государств.

Ключевые слова: глобализация, государство, суверенность, десуверенизация.

БРАНИСЛАВА Б. КРАГОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И РАЗМЕНА НАУЧНИХ ИДЕЈА

Појам глобализације већ неко време представља централни појам друштвене мисли и, као такав, предмет несагласја аутора. Дијапазон гледишта се креће од поимања глобализације као процеса уједињавања човечанства и стварања светског друштва, до њеног поимања као пројекта новог покорављања и експлоатације у светским размерама, креираног у најмоћнијим земљама света. Остаје отворено питање да ли се нови светски систем у настајању темељи на заједништву у једнакости или заједништву у подређености.

У овом раду ћемо покушати да ове две опречне тезе емпиријски делимично проверимо у домену размене научних идеја. Метод анализе садржаја применићемо на библиографске референце у чланцима објављеним у водећим домаћим научним часописима за друштвено-хуманистичке науке, са циљем да се утврди да ли научне идеје у нашу друштвену мисао стижу из различитих делова света или из једног центра, односно из земаља светског центра.

Кључне речи: глобализација, друштвена мисао, научни чланак, анализа садржаја.

---

¹ branislava_kragovic@yahoo.com

BRANISLAVA B. KRAGOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE

IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

GLOBALIZATION AND THE EXCHANGE OF SCIENTIFIC IDEAS

The concept of globalization has been a central concept in social science for a while. As such, it is also a source of disagreement among authors. The views range from understanding globalization as a process of uniting mankind and forming global society, to understanding globalization as a project of making new conquests and exploitation on a global scale created in the most powerful countries of the world. It is still debatable whether the emerging global system is based on unity in terms of equality or unity in terms of subordination.

This paper strives to check empirically these two opposing theses in the area of scientific ideas exchange. The content analysis method will be applied to bibliographic references in the leading domestic scientific journals for social and humanistic sciences, with the aim of determining whether scientific ideas come into Serbian social science from all over the world or from one centre, i.e. countries of the world centre.

Key words: globalization, social science, scientific paper, content analysis.

СВЕТЛАНА Ј. ЛАЗОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

НОВИ СВЕТСКИ ПОРЕДАК И ИДЕЈА ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈЕ

САД покушавају да кроз инструментализацију законитог друштвеног процеса глобализације, наметањем Новог светског поретка и идеологије глобализма обезбеде привредну, политичку, војну и културну хегемонију над читавим светом. Данас постоји тенденција развоја у правцу глобалног апсолутизма и реална претња успостављања цивилизације материјалног уживања, која је праћена десуверенизацијом, дехуманизацијом и монополом власти великог индивидуалног и колективног господара кроз стварање „меког” ропства. Људима ће се манипулисати преко тежње стерилног „ Хоћу да могу!” и прокламоване демократије и слободе, а стварност ће бити једна врста (не)насилног тоталитаризма. Стварањем централизоване глобалне надржаве, национална држава се урушава а да формално и даље постоји. У оквиру нове игре моћи кључну позицију има капитал. Језгро глобалне привредне моћи не чини империјализам већ асимилација и она почива на детериторијалном принципу, супротном од онога од чега своју снагу црпи национална држава: демократским изборима, јавној легитимности, монополу над средствима присиле и територијалном суверенитету. Заснива се на количини инвестиција, односно богатству којим располажу актери у светској привреди. Новим светским поретком програмирани резултат глобализације би требало да буде нови

---

¹ svetlanalazovic1@gmail.com

идентитет, који није заснован на простору и који не проистиче из националне државе.

Кључне речи: глобализација, десуверенизација, нови светски поредак, национална држава, „меко” ропство.

SVETLANA J. LAZOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE

IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

THE NEW WORLD ORDER AND THE IDEA OF DE-SOVEREIGNIZATION

The USA is trying to establish economic, political, military and cultural hegemony over the whole world by means of instrumentalizing the legal social process of globalization and by imposing the New World Order and the ideology of globalization. Today there is a tendency of development towards global absolutism and a real threat of establishing the civilization of material pleasure, followed by de-sovereignization, dehumanization and the power monopoly of a great individual and collective master through the creation of “soft” slavery. People will be manipulated using the aspiration of the sterile “I want to be able!” and proclaimed democracy and freedom, and reality will be a form of (un)violent totalitarianism. By creating a centralized global super-state, the nation-state collapses, but it still formally exists. In this new game of power the key role is performed by the capital. The nucleus of the global economic power is not imperialism but assimilation resting on the deterritorial principle, which is the opposite of what the nation-state derives its power from: democratic elections, public legitimacy, monopoly over the means of coercion and territorial sovereignty. It is based on the amount of investments, i.e. on the wealth owned by the pro-

tagonists of the world economy. The programmed result of globalization in the new world order should be the new identity, which is not based on the territory and which is not the result of the nation-state.

Key words: globalization, de-sovereignization, new world order, nation-state, “soft” slavery.

ВИТАЛИЈ ИГОРЕВИЧ ЛУКАШЧУК¹

ХАРКОВСКИ НАЦИОНАЛНИ УНИВЕРЗИТЕТ В. Н. КАРАЗИНА

СОЦИОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

УКРАЈИНА

УКРАЈИНА У СВЕТУ КОЈИ СЕ ГЛОБАЛИЗУЈЕ: ИЗАЗОВИ ИНТЕГРАЦИЈА

Од тренутка стицања независности Украјине проблем избора стратешког вектора спољне политике земље био је и остао један од кључних. Геополитички положај Украјине на граници двају великих цивилизацијских простора – европског и евроазијског, био је и остао један од одлучујућих фактора њене историјске и политичке судбине. Полазећи од тога да је европски вектор украјинске спољне политике више него митологизиран и да до данас нема јасно одређене како временске тако и нормативне оквири, очигледна је његова бесперспективност. У исто време постоји и алтернативни пут за Украјину који се састоји у интеграцијама у различите пројекте који се реализују на постсовјетском простору. Подаци из социолошких анкета показују да је жеља становништва да се настави са интеграцијом Украјине на постсовјетском простору јача од жеље за евроинтеграцијама. Велики део анкетираних подржава идеју интеграције у Европску унију само у случају да то не компликује односе са Русијом.

Кључне речи: глобализација, Украјина, интеграције у ЕУ, резултати социолошких испитивања.

---

¹ luka@e-mail.ua

ВИТАЛИЙ ИГОРЕВИЧ ЛУКАШУК

СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ХАРЬКОВСКОГО

НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. В. Н. КАРАЗИНА – ХНУ

ХАРЬКОВ, УКРАИНА

УКРАИНА В ГЛОБАЛИЗУЮЩЕМСЯ МИРЕ: ВЫЗОВЫ ИНТЕГРАЦИИ

С момента обретения Украиной независимости проблема выбора стратегического вектора внешней политики страны была и остается одной из ключевых. Геополитическое положение Украины на грани двух больших цивилизационных пространств – европейского и евразийского было и является одним из определяющих факторов ее исторической и политической судьбы. Исходя из того, что европейский вектор украинской внешней политики более чем мифологизирован и до сих пор не имеет четко определенных как временных, так и нормативных рамок, очевидна его бесперспективность. В то же время существует и альтернативный путь для Украины, заключающийся в интеграции в различные проекты, реализуемые на постсоветском пространстве. Данные социологических опросов показывают, что желание населения продолжать интеграцию Украины на постсоветском пространстве более устойчиво, чем желание евроинтеграции. Значительная часть опрошенных поддерживает идею интеграции в ЕС лишь в том случае, если это не осложнит отношения с Россией.

Ключевые слова: глобализация, Украина, интеграция в ЕС, данные социологических опросов.

ОКСАНА СЕРГЕЈЕВНА ЛУКАШЧУК

ХАРКОВСКИ НАЦИОНАЛНИ УНИВЕРЗИТЕТ В. Н. КАРАЗИНА

СОЦИОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ХАРКОВ, УКРАЈИНА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА КАО ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИЈЕ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

У овом раду разматра се глобализација као процес светске, економске, политичке и културне интеграције. У раду се наводи да се глобализација високог школства састоји у повећању улоге националних института у процесима разраде правила и норми у образовној сфери, што очигледно демонстрира оне социјалне процесе који су повезани са Болоњском декларацијом. Установљено је да концепција глобализације омогућава не само да се оцене процеси трансформације високог школства, са тачке гледишта социјалне, политичке и економске сврсисходности националног модела универзитета, већ и да се прошире интерпретациони оквири социолошке анализе савремене социјалне реалности. У току нашег истраживања откривене су основне противуречности, повезане са глобализацијом водећих светских универзитета. Такође, био је размотрен процес трансформације високог образовања у условима глобализације који укључује три тенденције: стварање мрежа, раст улоге знања, растућа доступност образовања. На тај начин, можемо закључити да глобализација која је нашла одраз у стварању јединственог образовног простора, није усмерена на стварање противуречности у постојећим образовним системима, већ на координацију њиховог рада.

Кључне речи: глобализација, високо образовање, процес трансформације, противуречности процеса глобализације.

ОКСАНА СЕРГЕЕВНА ЛУКАЩУК

АСПИРАНТКА СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА

ХАРЬКОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ В. Н. КАРАЗИНА

ХАРЬКОВ, УКРАИНА

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

В данной статье рассматривается глобализация как процесс всемирной, экономической, политической и культурной интеграции. В статье отмечено, что глобализация высшей школы выражается в увеличении роли национальных институтов в процессах разработки правил и норм в образовательной сфере, что наглядно демонстрируют те социальные процессы, которые связаны с Болонским соглашением. Установлено, что концепция глобализации позволяет не только расценивать трансформационные процессы высшей школы под углом зрения социальной, политической и экономической целесообразности национальной модели университета, но и расширять интерпретационные рамки социологического анализа современной социальной реальности. В ходе нашего исследования были обнаружены основные противоречия, связанные с глобализацией ведущих университетов мира. Также был рассмотрен процесс трансформации высшего образования в условиях глобализации, который включает три тенденции: создание сетей, рост роли знаний, растущий доступ к образованию. Таким образом, мы можем сделать вывод о том, что глобализация образования, нашедшая отражение в создании единого образовательного пространства, нацелена не на создание противоречий в существующих образовательных системах, а на координацию их действий.

Ключевые слова: глобализация, высшее образование, трансформационный процесс, противоречия процесса глобализации.

АЛЕКСАНДРУ ЛУЦИНЕСКУ¹

СПИРУ ХАРЕТ УНИВЕРЗИТЕТ

ФАКУЛТЕТ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ ОДНОСЕ, ИСТОРИЈУ И ФИЛОЗОФИЈУ

БУКУРЕШТ, РУМУНИЈА

КОНЦЕПТ СУВЕРЕНИТЕТА У ОКВИРУ ОДГОВОРНОСТИ ЗА ЗАШТИТУ ДОКТРИНЕ РАЗВИЈЕНЕ ОД СТРАНЕ МЕЂУНАРОДНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЈУ И ДРЖАВНИ СУВЕРЕНИТЕТ

Операција савезничких снага коју је спровео НАТО 1999. године грубо је разоткрила постојање несагласности између класичног значења суверенитета и такозване хуманитарне интервенције, што је за последицу довело до бројних покушаја да се оне помире на теоријском нивоу. Године 2001. Међународна комисија за интервенцију и државни суверенитет (The International Commission on Intervention and State Sovereignty, скраћено ICISS) развила је доктрину одговорности за заштиту (Responsibility to Protect или, скраћено R2P) у оквиру које је интензивно употребљавала реконцептуализацију суверенитета као одговорности; ова доктрина је временом задобила значајну политичку подршку тако да је једна њена верзија усвојена на Генералном заседању УН 2005. године, да би касније и била уграђена у резолуције Савета Безбедности УН и у разне важније међународне документе. Основни циљ овог рада јесте да испита значај концепта *суверенитета као одговорности* за доктрину R2P коју је креирала ICISS. Да би се овај циљ остварио, оригинална формулација Френсиса Денга овог концепта и његовог схватања које је креирала ICISS подвргавају се компаративном испитивању и пружа се анализа функције коју је ICISS приписала концепту *суверенитета као одговорности* у свакој од три димензије доктрине R2P – одговорност да се заштити, одговорност да се реагује и одговорност да се об-

---

¹ alexandru_lucinescu@yahoo.com

нови. Рад закључује да у односу између међународне одговорности за заштиту принудним средствима и суверенитета као одговорности постоје важне потешкоће које ICISS не решава ваљано.

Кључне речи: суверенитет, хуманитарна интервенција, Међународна комисија за интервенцију и државни суверенитет, доктрина одговорности за заштиту.

ALEXANDRU LUCINESCU
SPIRU HARET UNIVERSITY
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS
HISTORY AND PHILOSOPHY
BUCHAREST, ROMANIA

THE CONCEPT OF SOVEREIGNTY IN THE FRAMEWORK OF THE RESPONSIBILITY TO PROTECT DOCTRINE DEVELOPED BY INTERNATIONAL COMMISSION ON INTERVENTION AND STATE SOVEREIGNTY

Operation Allied Force conducted by NATO in 1999 blatantly exposed the incompatibility between the classical meaning of sovereignty and the so called humanitarian intervention, prompting in its aftermath numerous attempts to reconcile them at a theoretical level. In 2001 the International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS) advanced the doctrine of the responsibility to protect (R2P) in which it intensively made use of the reconceptualization of sovereignty as a responsibility; this doctrine gradually gained significant political support so that a version of it was adopted in 2005 by the UN General Assembly and latter was embedded in UN Security Council resolutions and in various prominent international documents. The main objective of this paper is to ex-

plore the relevance of the *sovereignty as responsibility* concept for the R2P doctrine putted forward by ICISS. To this end the original formulation by Francis Deng of this concept and its understanding advanced by ICISS are comparatively examined and an in-depth analysis of the function attributed by ICISS to the *sovereigniy as responsibility* concept in each of the three dimensions of the R2P doctrine – responsibility to prevent, responsibility to react and responsibility to rebuild – is provided. The paper concludes that the relationship between the international responsibility to protect by coercitive means and the sovereignty as responsibility rises important difficulties that are not properly addressed by ICISS.

Key words: sovereignty, humanitarian intervention, International Commission on Intervention and State sovereignty, doctrine of the responsibility.

МИХАЛЛО П. МАНИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

КАТАРИНА МИЛОШЕВИЋ

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМЕНТ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НИШ, СРБИЈА

СРЕДСТВА МАСОВНОГ КОМУНИЦИРАЊА У ЕРИ ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈЕ И ТРАНСНАЦИОНАЛИЗА- ЦИЈЕ ГЛОБАЛНОГ ДРУШТВА

Аутори се у раду баве развојем комуникација, на који су деловале многе глобалне друштвене промене, као што су већа разноврсност изражавања, проширење њиховог домета, мноштво медијума, разноликост уређаја, што све утиче на преображај комуникација у сложену друштвену појаву – у једну нову моћну глобалну индустрију. Због тога се у раду наглашава да глобална индустрија комуникације све више постаје културна индустрија. Овакво масовно глобално ширење указује на велику популаризацију културе чији су производи до тада били већином привилегија елите и богатих. Индустријска глобализација комуникације омасовљава публику која је заинтересована за културу и културне творевине, обезбеђује веће могућности за рад и бољу зараду уметника, стваралаца и извођача, писаца, професионалаца и техничара, што условљава проширење међународне културне размене. Аутори анализирају разлоге због којих глобална индустрија комуникације не може деловати и живети самостално, јер је у чврстим везама са другим гранама као што су: штампарска индустрија, електронска индустрија која, средствима

---

¹ mamihajlo@beotel.rs

информисања, обезбеђује машине за фотослог, опрему за радио и телевизијско емитовање, радио и телевизијске пријемнике и многе друге уређаје без којих масовни медији не би могли да функционишу. У раду се истиче да глобална индустријализација комуникација са собом повлачи и питање власништва над средствима масовног комуницирања. Тежња индустријализације је да подстиче концентрацију у сектору комуникација, преко образовања олигопола и монопола у прикупљању, складиштењу и ширењу информација. Осим из политичких разлога као и из жеље да концентрација власти буде везана за подручја у којима је глобалне индустрија комуникација, жеља за влашћу је везана и за високе профите, проток капитала, технички развој на домаћем и светском тржишту као и због велике могућности манипулације.

Кључне речи: медији, глобализација комуникације, транснационализација медија, власништво медија.

МИХАЈЛО П. МАНИЋ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

КАТАРИНА МИЛОШЕВИЋ,

UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NIŠ, SERBIA

MASS MEDIA IN THE ERA OF INDUSTRIALIZATION AND TRANSNATIONALIZATION OF GLOBAL SOCIETY

The paper deals with the development of communications which have been influenced by many global social changes such as greater

diversity of expression and expansion of its range, variety of the media, diversity of devices, all of which affects the process of transforming communications into complex social phenomena – in a powerful new global industry. Therefore, this paper stresses that the global communications industry is increasingly becoming an industry of culture. This massive global expansion indicates a great popularization of culture whose products used to be the privilege of the elite and the rich. The industrial globalization of communication multiplies the audience that is interested in culture and its products, provides greater opportunities for work and higher income of artists, creators and performers, writers, professionals and technicians, and it also increases the international cultural exchange. The authors analyze the reasons causing the global communications industry not to operate and function independently because of close links with other industries such as the printing industry and electronic industry, which provides machines for imagersetters, equipment for radio and television broadcasting, radio and television sets and many other devices. Without these machines and devices the mass media would be unable to function. The paper also emphasizes that global industrialization of communication involves the issue of ownership of the means of mass communication. The tendency of industrialization is to encourage concentration in the communications sector through the education of oligopolies and monopolies in the processes of collecting, storing and disseminating information. In addition to the political reasons and the desire to have the concentration of power in the areas of global communications industry, the desire for power is also caused by high profits, capital flows, technical development in domestic and international markets and great opportunities for manipulation.

Key words: media, globalization of communication, transnationalization of the media, ownership of the media.

ДАНИЛО Ж. МАРКОВИЋ¹

СРПСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА
БЕОГРАД, СРБИЈА

ЦИВИЛИЗАЦИЈСКИ АСПЕКТ ПОВЕЗАНОСТИ ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈЕ И НАЦИОНАЛНЕ ДЕИДЕНТИВИЗАЦИЈЕ У ПРОЦЕСИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Глобализација, као многоаспектни процес друштвеног развоја, доводи до значајних промена у положају и функционисању државе, једне од најстаријих друштвених група, и *идентитетних* појединца, којим он изражава своју јединствену и непоновљену посебност.

Ове промене у значајној мери настају као последице сусретања (па и сукобљавања) различитих цивилизација, њихових вредносних система и националних држава захваћених процесима економске и политичке глобализације. Економска глобализација доводи до стварања јединственог економског пространства, уз мило или немило уважавање државних граница. Политичка глобализација не само да не уважава државне (националне) границе, већ доводи и до њиховог укидања. Ови процеси не само што доводе до десуверености државе, не само као политичке, већ и друштвене заједнице, него и угрожавају не само опстанак колективних (посебно националних) идентитета, већ и идентитета појединаца. А суверенитет појединаца је основа сваке, па и политичке суверености.

У контексту оваквог приступа потребно је истраживање и промишљање свих процеса у контексту сагледавања правца развоја наше цивилизације, посебно перманентног очовечавања чо-

---

¹ dacamarkovic@yahoo.com

вечанства, у смислу остваривања хуманог друштва у глобалним размерама.

Кључне речи: цивилизација, држава, идентитет, сувереност, хуманост.

ДАНИЛО Ж. МАРКОВИЧ

СЕРБСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА
БЕЛГРАД, СЕРБИЈА

ЦИВИЛИЗАЦИОННИЙ АСПЕКТ СВЯЗИ ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИИ И ПОТЕРИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В ПРОЦЕССАХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Глобализация как многоаспектный процесс общественного развития ведет к значительным изменениям в положении и функционировании государства, одной из самых старых общественных групп и идентичности отдельных людей, через которую они выражают свою единую и неповторимую особенность.

Эти изменения в значительной мере происходят как следствие встреч (а также и столкновений) различных цивилизаций, их систем ценностей и национальных государств, охваченных процессами экономической и политической глобализации. Экономическая глобализация ведет к созданию единого экономического пространства, при вольном или невольном уважении государственных границ. Политическая глобализация не только не уважает государственные (национальные) границы, но и ведет к их упразднению. Эти процессы ведут к десуверенности государства, не только как политического, но и как общественного сообщества, а также угрожают существованию коллективных (особенно национальных) идентичностей и идентичности отдельных людей. А суверенитет отдельного человека является основой каждой, в том числе и политической суверенности. В кон-

тексте такого подхода нужно исследовать и продумывать все процессы в контексте обозревания направлений развития нашей цивилизации, особенно перманентного очеловечивания человечества, в смысле осуществления гуманного общества в глобальных размерах.

Ключевые слова: цивилизация, государство, идентичность, суверенность, гуманность.

ЗОРАН Д. МАТЕВСКИ¹

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

ДУШКА Н. МАТЕВСКА²

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
СКОПЈЕ, МАКЕДОНИЈА

НАЦИОНАЛНИ И РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ У Р. МАКЕДОНИЈИ У ДОБА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Као последица тренутне политичке, етничке, економске и социјалне кризе, људска бића осећају да је њихова будућност угрожена. Заправо, данас етничке и верске разлике доводе до ситуације – да је онај који се разликује опасан! Уместо да се међусобно допуњују, грађани Р. Македоније одбијају да мултикултурализам постане карактеристика друштвених односа у доба глобализације. Религија и нација, као два најмоћнија облика личне идентификације јесу механизми путем којих свако тражи свој идентитет. Осећај идентитета је посебно значајан за македонске и албанске етничке групе у Р. Македонији. У Р. Македонији сусрећу се и мешају се два небеска царства: хришћанско и исламско. Такође, то је место где се дешава судар двеју великих култура и цивилизација (православна култура и византијска цивилизација, на једној страни, и муслиманска култура и исламска цивилизација, на другој страни). Треба ли очекивати сукоб између култура, или ће мултиетнички суживот и поштовање културних разлика владати у будућности? Ако желимо ставити све ово у контекст глобалних/локалних односа, овај ће рад покушати да одговори на следећа три кључна питања:

– Да ли је идеја о етничкој и верској толеранцији последица утицаја глобалних процеса?

---

¹ zmatevski@fzf.ukim.edu

² matev@t-home.mk

– Да ли религија, као снажан чувар националног идентитета, води ка верском фундаментализму?

– Јесу ли Хришћанство и Ислам, као главне верске заједнице у овом региону, носитељи духовне и културне глобализације преко идеје екуменизма и неоекуменизма?

Кључне речи: глобализација, национални идентитет, мулти-културализам, културне разлике.

ZORAN D. MATEVSKI

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY IN SKOPJE
SKOPJE, MACEDONIA

DUŠKA N. MATEVSKA

SS. CYRIL AND METHODIUS UNIVERSITY IN SKOPJE
SKOPJE, MACEDONIA

NATIONAL AND RELIGIOUS IDENTITY IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA IN THE GLOBAL AGE

As a result of the current political, ethnic, economic and social crises, individuals feel that their future is threatened. Actually, ethnic and religious differences lead to a situation in which the one that is different is the one who is dangerous! Instead of complementing each other, denying the other becomes characteristic of the social relations in the global age. Religion and nation, as two most powerful forms of personal identification, are mechanisms through which each person seeks for his/her identity. Sense of identity is especially important for the Macedonian and Albanian ethnic groups in the Republic of Macedonia. Two heavenly kingdoms meet and mix in the Republic of Macedonia: Christianity and Islam. It is also a place where two great cultures and civilizations collide (Orthodox culture and the Byzantine civilization, on one side, and Muslim culture and the Islamic civilization, on the other

side). Should we expect a conflict between the cultures or will multiculturalism, multiethnic coexistence and the respect of cultural differences reign in the future? If we want to put all of this in context of a global/local relationship, this paper will strive to answer the following three crucial questions:

- Is the idea of ethnic and religious tolerance a consequence of the influence of global processes?
- Does religion, as a strong guardian of national identity, lead towards religious fundamentalism?
- Are Christianity and Islam, as major religious communities in this region, bearers of the spiritual and cultural globalization through the idea of ecumenism and neo-ecumenism?

Key words: globalization, national identity, multiculturalism, cultural differences.

Милица В. МАТИЈЕВИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

АНТИДИСКРИМИНАЦИОНИ ПРОПИСИ У ПРИМЕНИ НА КОСОВУ НАКОН 1999. ГОДИНЕ, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА И МЕЋУНАРОДНИ СТАНДАРДИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Општи закон против дискриминације на Косову је ступио на снагу 2004. године. Усвојиле су га Привремене институције самоуправе (ПИС) предвођене међународним организацијама које су у то време управљале провинцијом. Закон је написан по узору на два главна правна акта Европске уније у области заштите од дискриминације, такозвану „Директиву о расној једнакости” и „Оквирну директиву”, одражавајући настојање законодавца да његове одредбе буду у складу са највишим међународним и европским стандардима. Иако је прошло више од девет година од његовог доношења, ново антидискриминационо законодавство још увек је недовољно истражено у погледу тога да ли је оно у стању да обезбеди ефикасну правну заштиту интерно расељених лица.

Реферат се бави сагледавањем одредаба примарног и секундарног антидискриминационог законодавства на снази на Косову у светлу потреба интерно расељених лица које су као такве заштићене посебним међународним стандардима. Дата анализа је спроведена на два начина. Прво су релевантни закони и подзаконска акта анализирани спрам општих међународних и стандарда Европске уније у области заштите од дискриминације. Потом, осврнувши се на постојање више од двеста хиљада лица која живе у расељењу од 1999. године, ауторка истражује да ли и у

---

¹ milicavmatijevic@gmail.com

којој мери је законодавац узео у обзир околност расељења овако великог броја људи приликом доношења новог антидискриминационог законодавства. Овде се ауторка нарочито руководи међународним стандардима за заштиту расељених лица, као што су Пинеиро Принципи и Водећи принципи Уједињених нација о интерном расељењу.

ПРЕЛИМИНАРНИ ЗАКЉУЧАК СПРОВЕДЕНЕ АНАЛИЗЕ ЈЕ ДА ЈЕ ПРИЛИКОМ ДОНОШЕЊА НОВИХ АНТИДИСКРИМИНАЦИОНИХ ПРОПИСА НА КОСОВУ ЗАКОНОДАВАЦ БИО РУКОВОЂЕН ПРЕ ПОТРЕБОМ ДА ЗАДОВОЉИ ПОСТОЈЕЋЕ ЕВРОПСКЕ СТАНДАРДЕ НЕГО ДА ОМОГУЋИ АДЕКВАТАН НИВО ЗАШТИТЕ ЗА СВА ЛИЦА. НОВИ ПРОПИСИ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ТАКО ПРУЖАЈУ ПРИМЕР ПРАВНОГ ТРАНСПЛАНТА НЕПРИЛАГОЂЕНОГ, У ОВОМ СЛУЧАЈУ, ОЧЕВИДНО СПЕЦИФИЧНИМ ОКОЛНОСТИМА КОЈЕ КАРАКТЕРИШУ ЖИВОТ НА КОСОВУ НАКОН КОНФЛИКТА ИЗ 1999. ГОДИНЕ.

Кључне речи: антидискриминационо законодавство, Косово, интерно расељена лица, међународни стандарди, правни трансплант.

MILICA V. MATIJEVIĆ
INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
BELGRADE, SERBIA

ANTI-DISCRIMINATION LEGISLATION, IDPS AND INTERNATIONAL STANDARDS FOR THE PROTECTION AGAINST DISCRIMINATION IN THE POST-CONFLICT KOSOVO

A comprehensive Anti-Discrimination Law came into force in Kosovo in 2004. The law was adopted by the Provisional Institutions of Self-Governance (PISG) with the assistance and under the direct leadership of the major international organisations at the time still involved in the governance of the province. The law, which was

modelled on the two principal EU anti-discrimination directives, the so-called “Race Directive” and “Framework Directive”, was drafted in accordance with the highest international and European standards in the field. Although nine years have passed since the adoption of the new equality legislation, little research was conducted to assess its effects *vis-à-vis* displacement as the key feature of the post-1999 Kosovo.

The proposed paper looks at the provisions of the selected primary and secondary anti-discrimination legislation in force in Kosovo* in the light of the specific needs of internally displaced persons and the international standards for their protection. The analysis of the key anti-discrimination provisions is conducted in a two-fold way. Firstly, the relevant laws and bylaws are assessed against the background of the general international and EU standards in the anti-discrimination field. Secondly, given the existence of more than 200 000 persons who were displaced from Kosovo after 1999, it is examined whether the anti-discrimination legislation adequately takes into account displacement as a specific feature of this post-conflict society. Here, the author investigates to what extent the anti-discrimination legislation in force in Kosovo fulfils the international standards for the protection of displaced population, such as the Pinheiro Principles and the United Nations Guiding Principles on Internal Displacement.

A preliminary conclusion reached by means of this analysis is that while drafting the anti-discrimination legislation, the legislator was guided by the need to fulfil the international requirements rather than the necessity to ensure the adequate level of protection against discrimination for all. In that regard, the new anti-discrimination legislation in Kosovo serves as an example of a legal transplant which is maladjusted to the specific features of the post-conflict Kosovo.

Key words: anti-discrimination legislation, Kosovo, IDPs, international standards, legal transplant.

СЛОБОДАН МИЛАДИНОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

БЕОГРАД, СРБИЈА

ГЛОБАЛНО СИРОМАШТВО КАО РАЗВОЈНИ И МОДЕРНИЗАЦИЈСКИ ПАРАДОКС

Глобализација као свеобухватан друштвени феномен модерног доба има своје несумњиво добре али и лоше стране. Она је покренута развојем науке и технологије. Глобални научно-технолошки развој би требало да има као битне последице повећање производње, раст запослености и повећање животног стандарда и уопште квалитета живота савременог човека. С обзиром да је један од кључних покретача савременог глобалног развоја трка за профитом те је, с обзиром да је он упао у сопствене развојне замке, ово очекивање само делимично остварено. Са научно-технолошким развојем долази, између осталог, и до оштре глобалне поларизације на линији богати – сиромашни с тенденцијом да се, с једне стране, богатство концентрише у све мање руку те да популација сиромашних постаје све бројнија, социјално маргинализована и изолована из процеса одлучивања о стратешким питањима друштвеног развоја. Појављује се глобално сиромаштво као релативно нов друштвени феномен. Реч је о вишедимензионалном проблему који има економску, политичку, техничко-технолошку, еколошку, етичку, културну али и друге димензије. Док се раније начелно говорило о подели на развијени и богати север и неразвијени и сиромашни југ сада се констатује да сиромаштво постаје планетарни феномен који, ако се не стави под контролу, показује тенденцију раста. С обзиром на размере које је попримило поставља се и питање његовог превазилажења. Борба против глобалног сиромаштва могућа је само

---

¹ miladinovic@fon.bg.ac.rs

као глобална акција развијеног дела света, која би морала да подразумева праведнију расподелу постојећег светског богатства уз поштовање принципа одрживости.

Кључне речи: сиромаштво, глобализација, маргинализација, социјална изолација.

SLOBODAN MILADINOVIĆ
UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF ORGANIZATIONAL SCIENCES
BELGRADE, SERBIA

GLOBAL POVERTY AS A DEVELOPMENT AND MODERNIZATION PARADOX

Globalization as a comprehensive social phenomenon of the modern age has its undoubtedly good and bad sides. It has been launched through the development of science and technology. Global scientific and technological development should result in the increase in production, employment and the standard of living and generally in increasing the quality of life of modern people. The fact is that the race for profit is one of the key driving forces of modern global development. Yet, as it has fallen into its own development traps, this expectation is only partially met. Scientific and technological developments are followed by a sharp global polarization between the rich and the poor, on the one hand, with a tendency to concentrate wealth in fewer hands and, on the other hand, the population of the poor is becoming more and more numerous and getting socially marginalized and isolated from the decision-making process regarding strategic issues of social development. Global poverty emerges as a relatively new social phenomenon. It is a multidimensional problem that possesses economic, political, technical, technological, environmental, ethical, cultural and other dimensions. While the principle of division into the developed and

rich north and the underdeveloped and poor south was discussed in the previous period, now it is stated that poverty is becoming a planetary phenomenon which tends to increase if it goes out of control. Given the scale of it, the issue of surpassing it inevitably arises. The fight against global poverty is possible only as a global action of developed countries which must entail a more equitable distribution of the existing world wealth, with respect for the principle of sustainability.

Key words: poverty, globalization, marginalization, social isolation.

СНЕЖАНА М. МИЛИВОЈЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ГЛОБАЛНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ И ПОЛАРИЗАЦИЈА СВЕТА КАО ПОСЛЕДИЦЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Повећана поларизација између економски и цивилизацијски развијеног света, и економски и цивилизацијски неразвијеног дела света које су покренуте глобализацијом и променама у капиталистичкој организацији производње, тема је овог рада. Први део рада разматра како се последице глобализације схватају у кључним теоријама антиглобализма: схватање Улриха Бека о индивидуализацији друштвених неједнакости и теорије касне модерности Е. Гиденса. У другом делу рада анализирају се следеће димензије сиромаштва у глобалним размерама: недостатак финансијског капитала, недовољна социјална и медицинска заштита, образовна депривација, незапосленост. Разматра се и демографска димензија глобализације. Демографска димензија указује на две крајности светског становништва. С једне стране, глобалне демографске промене у развијеним земљама огледају се у започетом процесу депопулације, у све већем проценту старијег становништва и продуженом просечном трајању живота. С друге стране су сиромашне земље у којима су високе стопе природног прираштаја, односно све већи пораст броја становника. У трећем делу рада из угла друштвених и цивилизацијских вредности поставља се суштинско питање: да ли глобални процеси из области промоције неких друштвених антивредности, геј покрет, феминизам и сл. више штете или користе човеку и да ли су на помолу нова отуђења личности и у

---

¹ snezanatmn@gmail.com

процесу рада и у процесу унификације стилова и форми живота, укуса, интереса и потреба.

Кључне речи: глобализација, поларизација, развијени „Север”, сиромашни „Југ”, економија, цивилизација, антиглобализам, неједнакости, алијенација.

SNEŽANA M. MILIVOJEVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

GLOBAL INEQUALITIES AND POLARIZATION OF THE WORLD AS A RESULT OF GLOBALIZATION

The subject of this paper is the increased polarization between the economically developed world and the economically underdeveloped part of the world, which is driven by globalization and changes in the capitalist organization of production. The first part of the paper discusses the way in which repercussions of globalization are understood within key theories of anti-globalism: Ulrich Beck's view on individualization of social inequalities and A. Giddens's theory of late Modernity. The second part of the paper analyzes the following dimensions of poverty on a global scale: lack of financial capital, insufficient social and medical care, educational deprivation, unemployment. Furthermore, the paper discusses the demographic dimension of globalization. The demographic dimension indicates the two extremes of the world population. On the one hand, global demographic changes in developed countries are apparent in the ongoing process of depopulation, in the increasing percentage of elderly population and the prolonged average life expectancy. On the other hand, there are poor countries with high rates of population growth. From the perspective of social and civi-

lizational values, the third part of the paper poses the fundamental question of whether global processes in the field of promotion of some social anti-values, the gay rights movement, feminism and the like, are more detrimental or beneficial to man, and whether new self-alienations are emerging both in the labour process and the process of the unification of styles and forms of life, tastes, interests and needs.

Key words: globalization, polarization, developed “North”, poor “South”, economics, civilization, anti-globalism, inequalities, alienation.

ЉУБИНКО МИЛОСАВЉЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМАН ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НИШ, СРБИЈА

ПОКУШАЈ ПРЕВРЕДНОВАЊА СВИХ ВРЕДНОСТИ ИЗ ДУХА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Наслов овог рада делимична је парафраза и спој два Ничеова наслова. Овај пророк будућности, која је у великој мери наша садашњост, није наравно до детаља предвидео шта ће се све дешавати у наше време и будућој будућности, али као да је ставом о превредновању вредности иницирао десуверенизацију држава и нестајање народа. Дух глобализације, који је овом мислиоцу био по свој прилици сасвим непознат и стран, постао се да десуверенизација зауца на многа државна врата и припрети опстанку народа. Тај процес, који, теоријски гледано, треба да резултира решењем прастарог проблема универзалија у корист човека, општости, на штету посебног и партикуларног, у пракси се не остварује (теоријски) доследно. На Балкану ови токови имају динамичније и драматичније форме. Државе одумиру умножавајући се а народи нестају предајући своју супстанцу другима, што рађа муку с идентитетима. Сучељеност бар три цивилизације на малом простору додатно ствара осећај угрожености и бесперспективности, посебно код народа који (од недавно) живе на Западном Балкану, али од давнина припадају источнохришћанској цивилизацији.

Кључне речи: превредновање вредности, десуверенизација, народи, идентитети, цивилизације.

---

¹ ljubinko.milosavljevic@gmail.com

LJUBINKO MILOSAVLJEVIĆ

UNIVERSITY OF NIŠ

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

NIŠ, SERBIA

AN ATTEMPT AT REEVALUATING ALL THE VALUES COMING FROM THE SPIRIT OF GLOBALIZATION

The title of this paper represents a partial paraphrase and a blend of two Nietzsche's titles. This prophet of the future, which from our perspective is to a considerable degree our present, hadn't, of course, foreseen what was going to happen in our present and future in detail, but he indeed does seem to have foretold the de-sovereignization of states and disappearance of nations when he wrote about reevaluating values. The spirit of globalization, which must have been quite foreign and unknown to this thinker, has made de-sovereignization a challenge quite a few states are facing and quite a few nations are confronted with. That process which, theoretically speaking, should result in solving the ancient problem of universals in man's favour, rather than in the favour of the specific and the particular, does not seem to be realized in practice in a (theoretically) consistent way. In the Balkans, the given processes take much more dynamic and dramatic forms. States die out multiplying themselves and nations disappear giving their substance to the other, which poses great difficulties for identities. This being a region where three civilizations intersect all the more contributes to people's feeling that they are being threatened and to their having a sense of there being no perspective; this is particularly true of the nations that have lived in the Western Balkans for not too long but that have belonged to the Eastern Christian civilization for a long time.

Key words: reevaluating values, de-sovereignization, nations, identities, civilizations.

БОЖО МИЛОШЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НОВИ САД, СРБИЈА

РАЈКО КУЉИЋ²

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
ПАЛЕ, РЕПУБЛИКА СРПСКА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈСКИ ИЗАЗОВИ И ОРГАНИЗАЦИЈСКИ ОДГОВОРИ

Социолошке, као и економске, расправе о карактеру глобализације најчешће почињу (а често и завршавају) третирањем сфере рада као основног оквира у којем се одвијају (објективно условљавајући) чиниоци „распростирања логике капитала” по свету. При томе се, изричито или у „подразумевајућем” облику, организациона трансформација разумева као задати циљ који се обликовао у претходно постигнутом (новолибералном) социокултурном „консенсусу”, као вредносној подлози за лакше прихватање те „логике. Међутим, треба имати у виду савремена социолошка истраживања организација, која недвосмислено указују да промене у организовању рада само једним делом зависе од (унутрашњих) промена у структури организација, а ширина/опсег и коренитост тих промена зависи од (спољашњих) друштвеноисторијских услова у којима се обликују те структуре. Отуда многа савремена социолошка истраживања организационих промена указују да глобализација светске економије најчешће значи и глобално распростирање неких организационих облика који су и раније постојали у развијеним друштвима.

---

¹ bozom@ff.uns.ac.rs

² sociologija@filozof.org

Иако има периода у историји друштава и култура када су се настојале зауставити или одложити друштвене промене посредством одговарајућег типа организација. Таква настојања су, гледано историјски, била осуђена на неуспех. Отуда ни модерне (бијурократске) организације рада, које су се обликовале за потребе масовне производње (добара и услуга), уз супериорну технологију и уз превагу рационалности у пословању и усмеравању рада у капитализму (с краја 19-ог и скоро цео 20-и век), не могу остати непромењиве у условима све већих изазова глобализацијских процеса и њиховог утицаја на национална, регионална и локална тржишта.

Потребе човека у условима глобализацијске транзиције се мењају, па се мења и потреба за одређеним видом организовања (рада). Најважнији подстицаји за те промене долазе из све сложенијег и динамичнијег глобалног окружења, које се односи на глобално тржиште, технологију и екологију. Да би организације рада опстале и развијале се у том окружењу, присиљене су да одговоре на глобализацијске изазове, тако што развијају одговарајуће маркетиншке стратегије и дизајн производа, што развијају способности и умећа својих чланова и што развијају таква понашања запослених која им омогућавају да се лакше прилагођавају континуираним променама.

Кључне речи: глобализација, рад, организација, промена, транзиција, мултинационалне компаније.

BOŽO MILOŠEVIĆ

UNIVERSITY OF NOVI SAD
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NOVI SAD, SERBIA

RAJKO KULJIĆ

UNIVERSITY OF EAST SARAJEVO
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
SARAJEVO, REPUBLIKA SRPSKA

THE CHALLENGES OF GLOBALIZATION AND RESPONSES OF ORGANIZATION

Sociological and economic discussions on the character of globalization often begin from (but also often end in) treating the labour sphere as a basic framework within which (objectively conditioning) factors of the “allocation of the logic of capital” around the world develop. Furthermore, transformation of organizations is understood as a pre-defined goal shaped in a previously achieved (neo-liberal) socio-cultural “consensus” as a value base for easier acceptance of such logic. However, we should bear in mind that contemporary sociological surveys that clearly indicate that the changes in labour organization partially depend on (internal) changes in the structure of organization while the extent of those changes depends on (external) social and historical conditions which shaped those structures. Accordingly, many contemporary sociological researches of organizational changes show that globalization of the world economy often means global spreading of organizational forms which previously existed only in developed societies.

Even though there have been periods in the history of societies and cultures when efforts were made so as to stop social changes or at least postpone them by means of a certain type of organization,

such intentions, from the historic point of view, were destined to fail.

For this reason, not even modern (bureaucratic) labour organizations, which were shaped for the purpose of mass production (of goods and services), with superior technology and predominance of rationality in business and labour management in capitalism (the end of 19th and almost the entire 20th century), can stay unaffected (unchanged) in conditions of the increasing challenges of globalization processes and their impact on national, regional and local markets.

Human needs under the circumstances of globalization transition also modify. Therefore, the need for a specific type of labour organization changes as well. The most important incentives for those changes come from more and more complex and dynamic global surroundings related to global market, technology and environment. In order to survive and develop in such settings, labour organizations are forced to tackle globalization challenges by developing appropriate marketing strategies and product design, improving staff's abilities and skills and fostering employees' behaviour which enables easier adjustments to continuous changes.

Key words: globalization, labour, organization, change, transition, multinational companies

БИЉАНА МИЛОШЕВИЋ-ШОШО¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ПАЛЕ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
САРАЈЕВО, РЕПУБЛИКА СРПСКА

БИСЕРКА КОШАРАЦ²

УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ПАЛЕ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
САРАЈЕВО, РЕПУБЛИКА СРПСКА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈА: ПРИМЈЕР БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ/РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У овом раду ће се разматрати категорија суверенитета и посебно његово „стање” у савременом друштву које је обиљежено процесом глобализације и свим посљедицама које она носи. Посебно ће се разматрати утицај глобализације на суверенитет ентитета Републике Српске и Босне и Херцеговине, јер је ситуација у БиХ специфична због разлога њеног настанка – више вољом међународне заједнице, него њених народа. У раду се анализира посебно Анекс 4. Општег оквирног споразума за мир у БиХ (Дејтонски споразум) који представља Устав БиХ.

Кључне речи: суверенитет, глобализација, Република Српска, Босна и Херцеговина, Дејтонски мировни споразум.

---

¹ milosevic_biljana@yahoo.com

² bkosarac@hotmail.com

BILJANA MILOŠEVIC-ŠOŠO

UNIVERSITY OF EAST SARAJEVO
FACULTY OF PHILOSOPHY – PALE
DEPARTMENT OF SOCIOLOG
SARAJEVO, REPUBLIKA SRPSKA

BISERKA KOŠARAC

UNIVERSITY OF EAST SARAJEVO
FACULTY OF PHILOSOPHY – PALE
DEPARTMENT OF SOCIOLOG
SARAJEVO, REPUBLIKA SRPSKA

GLOBALIZATION AND DE-SOVEREIGNIZATION: THE EXAMPLE OF BOSNIA AND HERZEGOVINA / REPUBLIC OF SRPSKA

This paper focuses on the category of sovereignty and especially its “condition” in contemporary society which is characterized by the process of globalization and its consequences. The impact of globalization on the sovereignty of the Republic of Srpska and Bosnia and Herzegovina is examined in particular, because the situation in Bosnia and Herzegovina is specific due to the reason behind its inception – which occurred more as a result of choice and determination of the International Community than its own people’s will. The paper particularly analyzes the Annex 4 within The General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina (The Dayton Peace Agreement), upon which the Constitution of Bosnia and Herzegovina is based.

Key words: sovereignty, globalization, Republic of Srpska, Bosnia and Herzegovina, the Dayton Peace Agreement.

ЉУБИША Р. МИТРОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМАН ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НИШ, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА – ДЕТЕРИТОРИЈАЛИЗАЦИЈА СУВЕРЕНИТЕТА И КУЛТУРНИ ИДЕНТИТЕТИ

У ери глобализације државни суверенитет се нашао на дво-струком удару: споља – од стране снага глобализма и транснационалних корпорација и експанзије њихових интереса, а с друге, изнутра, од сепаратистичких покрета. Све ово чини актуелним разматрање питања државног и националног суверенитета у савремености.

У раду аутор разматра утицај нових технологија (информацијских и комуникацијских) на радикалну промену улоге простора у заштити локалних идентитета. У фокусу његове анализе је утицај глобализације на детериторијализацију суверенитета; контроверзе око утицаја различитих модела/типова глобализације (асиметрични/симетрични; неоимперијални/социјалдемократски) на изграђивање новог система међународних односа у ери глобализације; трансформација улоге савремене државе; као и успон/раст значаја геокултуре у 21. веку у односу на геополитику.

Кључне речи: глобализација, нове технологије, национална држава, суверенитет, идентитет.

---

¹ ljubisa.mitrovic@filfak.ni.ac.rs

LJUBIŠA R. MITROVIĆ

UNIVERSITY OF NIŠ

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

NIŠ, SERBIA

GLOBALIZATION – THE DE-TERRITORIALIZATION OF SOVEREIGNTY AND CULTURAL IDENTITIES

The sovereignty of state found itself under the dual attack in the era of globalization: on the one hand outwardly, both by globalism and transnational corporations, as well as by the expansion of its interests, and on the other hand inwardly, by separatist movements. All of this makes consideration of the issues of state and national sovereignty topical in modern times.

This paper considers the impact of new technologies (information and communication technologies) on radical change of the role of space in the area of protection of local identities. The focal points of this analysis are the following: the impact of globalization on the deterritorialization of sovereignty; controversies concerning the impacts of different models/types of globalization (asymmetric/symmetric; neo-imperial/social democratic) on the creation of a new system of international relations in the era of globalization; the transformation of the role of modern state; the increasing importance of geoculture in regard to the geopolitics in the 21st century.

Key words: globalization, new technologies, nation-state, sovereignty, identity.

НАДА Г. НОВАКОВИЋ¹

ИНСТИТУТ ДРУШТВЕНИХ НАУКА
БЕОГРАД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, НАЦИОНАЛНА ДРЖАВА И РАДНА СНАГА

У раду се разматра однос између глобализације, десуверенизације и промена на тржишту радне снаге. У првом делу указано је на противречности глобализације и њене последице. Истакнуте су, у кратким цртама, промене у радном законодавству и стварном положају радне снаге у земљама капиталистичког центра и периферије.

Други део се односи на слабљење моћи националне државе и социјално раслојавање радничке класе и средњих слојева. Ту су анализе о улози синдиката, радног законодавства и над/националних институција у стварању „флексибилног” тржишта рада. Наглашено је да владајуће класе и елите у транзицији (тј. Србији) делују у интересу глобализованог крупног и страног капитала. Најважније одлуке су против интереса радничке класе (модел транзиције, приватизације нпр.), која није нашла адекватан модел да заштити своје класне интересе. Глобална економска криза додатно заоштрава сукоб интереса светске капиталистичке класе и осталих најамних класа.

У трећем делу је социолошка анализа односа између капиталистичке и радничке класе у данашњој Србији. Наводе се основни подаци о природи и структури „компрадорске класе” и десуверенизацији националне државе у области радног и социјалног законодавства. Закључује се да је национална држава у великој мери укључена у глобализацију. Моћне државе капиталистичког центра намећу јој интересе, продубљују сиромаштво, неједнакости, сукобе и уништавају ресурсе. Владајуће елите су инте-

---

¹ novakovic.nada@gmail.com

ресно повезане са глобалним центрима финансијске и политичке моћи. То води друштвеној маргинализацији и експлоатацију запослених. Адекватне стратегије синдиката, политичких странака и старих/нових друштвених покрета, која би ублажила последице глобализације, још увек нема.

Кључне речи: глобализација, држава, капитал, радна снага, експлоатација.

NADA G. NOVAKOVIĆ
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
BELGRADE, SERBIA

GLOBALIZATION, THE NATION STATE AND LABOR

The paper discusses the relationship between globalization, seizing sovereignty and changes in the labor market. The first part of the paper stresses the contradictions of globalization and its repercussions. Changes in labor law and the actual position of labor in the countries of the capitalist center and the periphery are briefly pointed out. The second part of the paper refers to the weakening of the power of the national government and the social stratification of the working class and middle class. The role of trade unions, labor laws and trans / national institutions in the creation of "flexible" labor market is also analyzed. The paper stresses that the ruling classes and elites in transition (i.e. Serbia) are acting in the interests of globalized big and foreign capital. Major decisions that are made are against the interests of the working class (for instance, transition model, privatization), who did not come up with an appropriate model to protect their class interests. The global economic crisis has further intensified the conflict of interests between the world capitalist class and other working classes.

The third part of the paper provides a sociological analysis of the relationship between the capitalist and working classes in Serbia

today. It lists the basic information on the nature and structure of the "comprador class" and de-sovereignization of the nation state in the field of labor and social legislation. It concludes that the nation-state is involved in globalization to a large extent. Powerful countries of the capitalist centre impose their interests upon it, deepen its poverty, inequality, conflicts and destroy its resources. The ruling elite are associated with global centers of the financial and political power in terms of interests. This leads to a social marginalization and exploitation of employees. Adequate strategies of trade / labor unions, political parties and the old / new social movements, which would mitigate the effects of globalization, are still non-existent.

Key words: globalization, state, capital, labor, exploitation.

РАДМИЛО Б. ПЕКИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ГЛИГОР М. САМАРЦИЋ²

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ЗНАЧАЈ СРЕДЊОВЈЕКОВНИХ СПОМЕНИКА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ ПОД ЗАШТИТОМ UNESCO

У овом раду истичемо значај материјалних споменика из средњовјековног периода на Косову и Метохији. Тако цјелина Средњовјековни споменици на Косову, коју је УНЕСКО-в Комитет за светску баштину уписао на Листу угрожене свјетске баштине, обухвата четири православна вјерска комплекса „који одражавају врхунац византијске и романске црквене културе која се развила на Балкану између XIII и XVIII вијека”; Европска унија је српске православне манастире Косова и Метохије сврстала међу пет најважнијих светих мјеста у Медитеранском басену; споменици који су дио средњовековног наслеђа на Косову и Метохији налазе се на Листи културних споменика од изузетне важности Републике Србије.

Али упркос томе, ови споменици се пљачкају, пале, скрнавe и уништавају од стране албанских екстремиста. Осим тога, свјedoци смо фалсификовања и квазинаучног интерпретирања историјских чињеница, који, уз етничко чишћење, преименовање топонима словенског или српског поријекла и уништавање

---

¹ bijeljani@yahoo.com

² gligorijas@yahoo.com

православних гробаља, настоје да докажу тезу о поријеклу и етничкој колијевци Албанаца у почетном периоду њихове историје.

Кључне речи: Косово и Метохија, средњи вијек, културно наслеђе, UNESCO.

RADMILO B. PEKIĆ
UNIVERSITÉ DE PRIŠTINA
FACULTÉ DE PHILOSOPHIE
CHAIRE D'HISTOIRE
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIE

GLIGOR M. SAMARDŽIĆ
UNIVERSITÉ DE PRIŠTINA
FACULTÉ DE PHILOSOPHIE
CHAIRE D'HISTOIRE
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIE

L'IMPORTANCE DES MONUMENTS MÉDIÉVAUX FAISANT PARTIE DU PATRIMOINE CULTUREL DU KOSOVO-ET-MÉTOCHIE POUR LE PATRIMOINE CULTUREL MONDIAL PROTÉGÉ PAR L'UNESCO

Dans le travail ci-présent nous mettons en relief l'importance des monuments de la culture matérielle de l'époque médiévale sur le territoire du Kosovo-et-Métochie. Notamment le site Monuments médiévaux du Kosovo, inscrit sur la Liste du patrimoine mondial en péril de la part du Comité du patrimoine mondial de l'UNESCO, comprend quatre ensembles religieux orthodoxes qui „reflètent l'apogée de la culture ecclésiastique byzantine et romane qui s'est développée dans les Balkans entre les XIIIe et XVIIe siècles”; l'Union Européenne a classé les monastères orthodoxes Serbes du Kosovo-et-Métochie parmi les cinq plus importants lieux saints du bassin méditerranéen; les monuments faisant partie du patrimoine mé-

diéval au Kosovo-et-Métochie. Figurent sur la Liste des monuments culturels d'importance exceptionnelle de la République de Serbie.

Mais malgré cela, ces monuments sont pillés, incendiés, profanés ou détruits par des extrémistes albanais. En outre, nous sommes témoins d'une falsification des faits historiques et de leur interprétation quasi-scientifique qui, accompagnées du nettoyage ethnique, d'un renommage des toponymes d'origine slave ou serbe et de destruction des cimetières orthodoxes, cherchent à prouver à tout prix certaines thèses concernant l'origine et le berceau ethnique des Albanais dans la toute première période de leur histoire.

Mots clés: : Kosovo-et-Métochie, époque médiévale, patrimoine culturel, UNESCO.

ЈАСМИНА С. ПЕТРОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМАН ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НИШ, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ГЛОБАЛНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ: ТЕОРИЈСКИ И МЕТОДОЛОШКИ ИЗАЗОВ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

Социологија је свакако део свог научног легитимитета освојила указујући на социјалне неједнакости проучавајући њихове различите форме и размере у националним оквирима. Међутим, нови видови друштвених неједнакости проистекли из савремених глобализацијских процеса који се манифестују не само као пораст неједнакости унутар појединих држава, него и између различитих држава, представљају теоријски и методолошки изазов савременој социологији. У раду се разматрају неки од видова неједнакости (сиромаштво и друштвена искљученост) и указује се на тешкоћу њиховог проучавања на глобалном нивоу. Проблеми анализе неједнакости у глобалним размерама потичу из неколико разлога. Најпре, још увек је отворено питање које земље треба уврстити у глобализаторе, а које су извесно претежно „објекат” глобализације. Друга значајна препрека јесте искуствена евиденција која обезбеђује упоредивост параметара за компаративно изучавање показатеља социјалних неједнакости у различитим друштвима. Трећа, тешкоћа на коју су указала и одређена истраживања глобалног сиромаштва и социјалне искључености, происходи из саме вишедимензионалности постојећих конструкта којим се означавају наведени видови друштвених неједнакости. Додатни проблем који компликује већ сложен задатак развијања сета упоредивих емпиријских ин-

---

¹ jasmina@medianis.net

дикатора, представља увођење у анализу особености географског, економског, политичког и културног супстрата појединих држава које, упркос процесу десуверенизације, нису без утицаја на њихове потенцијале и стратегије при суочавању са последицама глобализације укључујући и социјалне неједнакости.

Кључне речи: глобализација, глобалне социјалне неједнакости, сиромаштво, социјална искљученост, методологија.

JASMINA S. PETROVIĆ

UNIVERSITY OF NIŠ

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

NIŠ, SERBIA

GLOBALIZATION AND GLOBAL INEQUALITIES: A THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CHALLENGE FOR SOCIOLOGY

Sociology has certainly gained part of its scientific legitimacy by pointing to social inequalities, by studying their different forms and proportions in the national context. However, new forms of social inequality produced by contemporary globalization processes that are manifested not only as an increase in inequality within countries, but also between different countries, represent a theoretical and methodological challenge to contemporary sociology. This paper discusses certain forms of inequality (poverty and social exclusion) and points to the difficulty of studying them at the global level. The problems of analyzing inequality on a global scale are due to several reasons. First, it is still an open question which countries should be considered globalizers, and which countries mostly act as the "object" of globalization. Another significant obstacle is the empirical evidence that provides a comparison of the parame-

ters for the comparative study of indicators of social inequality in different societies. The third difficulty stressed by the studies of global poverty and social exclusion stems from the multidimensionality of existing constructs which cover specified forms of social inequality. An additional problem that complicates the already complex task of developing a set of comparative empirical indicators is the analysis of the characteristics of geographic, economic, political and cultural substratum of individual countries which, despite the process of seizing sovereignty, are not without impact on their potentials and strategies in dealing with the consequences of globalization, including social inequality.

Key words: globalization, global social inequality, poverty, social exclusion, methodology.

СНЕЖАНА С. ПОПИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ДВОСТРУКОСТ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ И ПОДЕЉЕНОСТ СВЕТА

Проблематика социјалне природе глобализације јавља се у бројним научним и стручним публикацијама, како домаћих, тако и страних аутора. У раду се врши критичко разматрање актуелних теоријских концепата домаћих аутора који указују на противречност социјалне природе глобализације. Своје теоријске поставке о овом проблему домаћи аутори излажу тако што разликују неколико конкретних, историјских типова, односно модела или форми глобализације. У домаћој литератури о глобализацији издвајају се следеће поделе: асиметрични модел глобализације – асоцијативни модел глобализације; неолиберални модел глобализације – хуманистички модел глобализације; глобализација одозго – глобализација одоздо; ауторитарна глобализација – социјалдемократска глобализација; глобализација – антиглобализација; и сл. Иако терминолошки различито одређене, аутори ових подела углавном деле сличне аргументе, које можемо поделити на категорије „за” и „против” глобализације. Они се, надаље, могу разврстати на различите начине у односу на доминантне проблеме које ови аутори везују за смисао глобализације. Сходно томе, општи је закључак да глобализација означава процес уједињавања човечанства у оној мери у којој својим последицама гради хармонично глобално друштво. Такво глобално уређење представља антипод савременом свет-

---

¹ snezanapopic@gmail.com

ском систему који се састоји од земаља центра, периферије и полупериферије.

Кључне речи: уједињавање човечанства, глобализација, социјална природа глобализације, модели глобализације, српски аутори, аргументи „за” и „против”, подељеност света, центар – периферија – полупериферија.

SNEŽANA S. POPIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

DUALITY OF GLOBALIZATION AND DIVISION OF THE WORLD

The issue of the social nature of globalization is considered in many scientific and professional publications by both domestic and foreign authors. Topical theoretical concepts by domestic authors, which indicate the contradictory nature of globalization, receive critical consideration in the paper. Domestic authors make their theoretical assumptions about this problem by drawing a distinction between several concrete and historical types, i.e. models or forms of globalization. The body of domestic literature on globalization distinguishes between the following classifications: asymmetrical model of globalization – associative model of globalization; neoliberal model of globalization – humanistic model of globalization; globalization from above – globalization from below; authoritarian globalization – social-democratic globalization; globalization-antiglobalization, and so forth. Although these divisions are different in terms of terminology, their authors share very similar arguments that can be divided into two categories: 'for' and 'against' globalization. Furthermore, they can be classified in a va-

riety of ways in regard to the dominant problems which these authors ascribe to the purpose of globalization. Accordingly, the general conclusion is that globalization denotes the process of unification of humanity, but to the extent where its consequences create a harmonious global society. Such a global organization is the opposite of the modern world-system consisting of the countries of the center, periphery and semi-periphery.

Key words: unification of humanity, globalization, social nature of globalization, models of globalization, domestic authors, arguments 'for' and 'against', division of the world, center – periphery – semi-periphery.

БРАНКИЦА В. ПОПОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ФИЛОЗОФИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ТРАДИЦИЈА – ЧУВАР КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА СРБА НА КОСОВСКОМ ПОМОРАВЉУ У САВРЕМЕНИМ УСЛОВИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Савремени услови живота и нови облици културних вредности све више потискују традиционалне обичаје и фолклор, па се они у свој пуноћи израза могу срести само у неким нашим крајевима. Косовско Поморавље (источно Косово) још и сада представља истинску позорницу на којој се редовно одигравају аутентични српски народни обичаји, што говори о веома израженој вољи и потреби народа, притиснутог бременом угрожености пукe слободе и егзистенције, да опстане како у физичком, тако и у духовном смислу. Формулу вековног опстајања у околностима оскудице основних животних вредности на овим просторима српски етнос је пронашао у својој традицији – финој и добро уређеној форми битисања, прожетој феноменом исконске лепоте и богатством доживљаја. Наша традиција и обичаји представљају сплет врло старих творевина српскога народнога духа које су исплетале потребе самога живота, али и суживота са другим народима (турским, македонским, албанским...). Међутим, сведоци смо нестајања народних обичаја, песама, прича и целокупног раскида с традиционалним вредностима које време неумитно односи и замењује новим културним обрасцима понашања. Овај рад представља искру подстрека очувању оне наше традиције на Косову која верно чува идентитет нашег народа и

---

¹ brankicapopovic69@gmail.com

крепи снагу да истрајемо пред новим искушењима која собом доноси процес глобализације.

Кључне речи: традиција, Косовско Поморавље, слобода, опстанак, вредности, народни обичаји, идентитет.

BRANKICA V. POPOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE

IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

TRADITION – GUARDIAN OF THE CULTURAL IDENTITY OF SERBIA IN THE KOSOVO-POMORAVLJE DISTRICT IN CONTEMPORARY GLOBALIZATION

Contemporary living conditions and new forms of cultural values are increasingly crushing traditional customs and folklore which can be encountered in the fullness of their expression only in some of our regions. The Kosovo-Pomoravlje District (Eastern Kosovo) is still a genuine stage where authentic Serbian folk customs are regularly practiced, which speaks of the people's need and will, whose freedom and existence are imperilled, to survive both physically and spiritually. In conditions of the scarcity of basic values, the Serbian nation in this region derived the centuries-old formula of survival ??from its tradition – a fine and well-ordered form of existence, imbued with the phenomenon of primeval beauty and wealth of experience. Our traditions and customs are a mixture of very old creations of the Serbian folk spirit that was weaved by the needs of life itself, and coexistence with other peoples (Turkish, Macedonian, Albanian ...). However, we are witnessing the disappearance of folk customs, songs, tales and the entire departure from traditional values time inexorably carries away and replaces with new cultural

patterns of conduct. This paper aims to provide an impetus for preserving our traditions in Kosovo and Metohija which faithfully preserve the identity of our people, invigorating us to endure new challenges that globalization brings.

Key words: tradition, The Kosovo-Pomoravlje District, freedom, survival, values, traditional customs, identity.

ДРАГАН ПРЉА¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

ВИРТУЕЛНИ ПРОСТОР, СУВЕРЕНИТЕТ, ТЕРИТОРИЈА И МОЋ

Компјутерске комуникације засноване на коришћењу персоналних рачунара и Интернета проширују могућност комуникације преко геополитичких граница и временских зона рапидно повећавајући број актера који учествују у разним облицима међународних комуникација. Мрежне комуникације до те мере утичу на међународне односе да оне непрестано мењају карактер државе мењајући низ класичних концепата до сада познатих у теорији, као што су суверенитет, територија, моћ, итд.

Распоред моћи у свету све више зависи од могућности приступа глобалним информационим мрежама, а све мање од контроле територије или од географског положаја једне земље. Моћ државе данас се заснива на новом скупу вредности у коме информационе технологије заузимају изразито високо место.

Кључне речи: виртуелни простор, држава, суверенитет, територија, моћ.

---

¹ dragan@prlja.info

DRAGAN PRLJA
INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
BELGRADE, SERBIA

VIRTUAL SPACE, SOVEREIGNTY, TERRITORY AND POWER

Computer-based communications that rest on using personal computers and the Internet expand the possibilities of communication across geopolitical boundaries and time zones, rapidly increasing the number of actors involved in various forms of international communication. Network communications affect international relations to the point where they are constantly changing the nature of state, changing a series of classic concepts hitherto known in theory, such as sovereignty, territory, power, and so forth.

The distribution of power in the world is becoming increasingly dependent on the access to global information networks, and is less dependent on the control of territory or geographical location of a country. Nowadays, the state power is based on a new set of values in which information technologies occupy a very prominent position.

Key words: virtual space, state, sovereignty, territory, power.

ВУК С. РАНКОВИЋ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ДИПЛОМИРАНИХ ПРАВНИКА

И ДИПЛОМИРАНИХ ЕКОНОМИСТА ЗА РУКОВОДЕЋЕ КАДРОВЕ

НОВИ САД, СРБИЈА

ЈАСМИНА Б. ЧИАЧЕК¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ДИПЛОМИРАНИХ ПРАВНИКА

И ДИПЛОМИРАНИХ ЕКОНОМИСТА ЗА РУКОВОДЕЋЕ КАДРОВЕ

НОВИ САД, СРБИЈА

НИКОЛАЈ А. ИВАНИКОВ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ДИПЛОМИРАНИХ ПРАВНИКА

И ДИПЛОМИРАНИХ ЕКОНОМИСТА ЗА РУКОВОДЕЋЕ КАДРОВЕ

НОВИ САД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ПРОБЛЕМИ ОЧУВАЊА НАЦИОНАЛНОГ И КУЛТУРНОГ ИДЕНТИТЕТА

Глобализација се дефинише као процес повезивања конкретних друштава, на основу економске повезаности у економске и политичке односе међузависности и културне повезаности на основу информатичких технологија и средстава масовних комуникација, иако са пуно противуречности, у јединствено светско друштво на планети Земљи и свести људи о припадности како посебним, тако и светском друштву. Шта је важно за очување културног идентитета народа? Језик који је душа и биће народа. Као битан интеркомуникацијски инструмент људског друштва, језик је и критеријум човекове моћи, нека врста логике његовог узрастања у свету духовности. Културна глобализација је сусрет различитих светских култура и обичаја. Навике, обичаји и култура долазе са протоком робе, капитала и људи преко државних граница. Нестанак националних граница и успостављање тр-

---

¹ jasminaciacek@gmail.com

жишно повезаног света значиће смртни ударац регионалним и националним културама, као и традицијама, обичајима, митовима и начинима понашања који чине културни идентитет сваке земље или регије. На тај начин је у многим земљама света нација – држава насилно наметала локалним културама једну културу, доминантну, а њих је сузбијала и елиминисала из званичног живота. Али, супротно упозорењима оних који се плаше глобализације, није лако у потпуности избрисати културе – ма колико малене оне биле – ако иза њих стоји богата традиција и народ који их практикује, макар и тајно. Циљ рада је анализа културне глобализације која има два лица, једно које доводи до разноликости, толеранције и оно друго, потпуно усвајање наметнутих вредности или асимилације.

Кључне речи: глобализација, друштво, национални и културни идентитет.

ВУК С. РАНКОВИЧ

УНИВЕРСИТЕТ БЕЛГРАД

ЮРИДИЧЕСКО – ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

НОВИ САД, СЕРБИЈА

ЈАСМИНА Б. ЧИАЧЕК

УНИВЕРСИТЕТ БЕЛГРАД

ЮРИДИЧЕСКО – ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ,

НОВИ САД, СЕРБИЈА

НИКОЛАЈ А. ИВАННИКОВ

УНИВЕРСИТЕТ БЕЛГРАД

ЮРИДИЧЕСКО – ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ,

НОВИ САД, СЕРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ И КУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ

Глобализация определяется как процесс связывания конкретных обществ, на основе их экономических связей, через экономические и политические отношения взаимозависимости и культурных связей на основе информационных технологий и средств массовой коммуникации, который, однако, содержит большое количество противоречий, в единое мировое сообщество, и понимание людей, как относящихся как к особенному, так и к мировому обществу. Что является важным для сохранения культурной идентичности народа? Язык, который является душой народа. Как важный инструмент общения человеческого общества, язык является критерием власти человека, своего рода логикой его роста в свете духовности. Культурная глобализация представляет собой встречу различных мировых культур и обычаев. Привычки, обычаи и культура приходят с потоком товаров, капитала и людей через государственные границы. Исчезновение национальных границ и создание рыночно взаимосвязанного мира будет означать смертельный удар по регио-

нальным и национальным культурам и традициям, обычаям, мифам и поведением, которые составляют культурную идентичность каждой страны или региона. Таким образом, во многих странах мира национальные государства насильно навязывали местным культурам одну, доминирующую культуру, подавляя и исключая их из официальной жизни. Но, вопреки предостережениям тех, кто боится глобализации, не легко полностью стереть культуру, насколько бы малой она не была, если за ней богатые традиции и народ, который её практикует, даже если это происходит тайно. Целью данной работы является анализ культурной глобализации, которая имеет два лица: одно, которое приводит к разнообразию и толерантности, и другое – полное принятие навязанных ценностей или полная ассимиляция.

Ключевые слова: глобализация, общество, национальная и культурная идентичность.

МИТРА М. РЕЉИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА РУСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

СТАНДАРДИЗАЦИЈА, ЛОКАЛИЗАЦИЈА, АСИМИЛАЦИЈА – РЕФЛЕКСИ САВРЕМЕНЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

У низу последица које прате глобализацију, уочљива су три по много чему супротстављена процеса – економска, културна, језичка (енглески као *lingua franca*) и духовна стандардизација, с једне, етнојезичка локализација, с друге, те језичка и културна асимилација – с треће стране. У савременим друштвеним кретањима на глобалном плану једни, дакле, виде императив да превазиђу национално и властити идентитет препознају у над-националном, тачније анационалном (што почесто значи у туђем) идентитету и културном обрасцу, док други (поједини делови историјских нација, полуасимиловане заједнице и мањинске групе), обелодањујући напрасно идентитетско „дуђење”, испостављају захтеве за признавање њихове етнојезичке и културне посебности. Најочигледнија последица ове појаве, препознатљиве у термину *локализација*, јесте умножавање политичких језика уз накнадно домишљање властите етнојезичке традиције. Они пак мањински ентитети или делови историјских нација затечени у туђем етнојезичком окружењу који су се у процесу глобализацијских прегруписавања слабије снашли, под окриљем еуфемизма интеграција, препуштени су убрзаној асимилацији.

Сва три процеса, било да се одвијају спонтано или да су вешто диригована у циљу етнојезичког и културног растакања некоо-

---

¹ hvostanskazemlja@gmail.com

перативних народа, резултирају мањим или већим степеном урушавања националних држава, језика и култура.

Кључне речи: држава, језик, култура, стандардизација, локализација, асимилација, глокализација, глобализација.

МИТРА М. РЕЛИЧ

УНИВЕРСИТЕТ В ПРИШТИНЕ С ВРЕМЕННЫМ ПРЕБЫВАНИЕМ

В КОСОВСКОЙ МИТРОВИЦЕ, ФИЛОСОФСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

КОСОВСКАЯ МИТРОВИЦА, СЕРБИЯ

СТАНДАРТИЗАЦИЯ, ЛОКАЛИЗАЦИЯ, АССИМИЛЯЦИЯ – РЕФЛЕКСИИ СОВРЕМЕННОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Среди многочисленных следствий, которые сопутствуют глобализации, выделяются три во многом противопоставленных процесса – экономическая, культурная, языковая (английский как *lingua franca*) и духовная стандартизация, с одной, этноязыковая локализация, с другой, а также языковая и культурная ассимиляция, с третьей стороны. В современных общественных движениях в глобальном плане одни видят императив превосходить все национальное, и собственную идентичность узнают в наднациональной, вернее анациональной (что часто значит в чужой) идентичности и культурном образце, а другие (отдельные части исторических наций, полуассимилированные сообщества и меньшинства) обнаруживая внезапное „пробуждение” идентичности, требуют признания их этноязыковой и культурной особенности. Наиболее очевидное следствие этого явления, которое можно узнать в термине *глокализация*, – умножение политических языков при дополнительном вымысле собственной этноязыковой традиции. Меньшинства или части

исторических наций, оказавшиеся в чужой этноязыковой среде, которые в процессе глобализационных перегруппирований проявили слабую находчивость, под предлогом эвфемизма интеграций, подвержены ускоренной ассимиляции.

Все три процесса, происходят ли они спонтанно или ими умело управляют с целью этноязыковой и культурной дезинтеграции народов, отказывающихся от сотрудничества, приводят к меньшей или большей степени распада национальных государств, языков и культур.

Ключевые слова: государство, язык, культура, стандартизация, локализация, ассимиляция, глокализация, глобализация.

МИОДРАГ САВОВИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

РЕГИОНАЛИЗАМ КАО НОВИ ОБЛИК ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈЕ ИЛИ КАО ДЕКОНСТРУКЦИЈА НАЦИОНАЛНЕ ДРЖАВЕ

Недавне промене, посебно у земљама источне Европе, на драматичан начин поново су актуелизовале „решено” национално питање, па у склопу тога и проблеме везане за однос државе и њених делова. С друге стране, свет се уједињује стварајући кроз систем регија, један посебан привредни, интелектуални, финансијски и културни систем коме „националне границе нису ништа друго до болни ожиљци историје”

Како решити наведене противуречности?

На националном плану оне се решавају различитим облицима децентрализације. Наиме, свака држава, па и она која у својој унутрашњој територијалној структури има одређене облике децентрализације настоји, да своје државне функције репрезентује на целој својој територији, па самим тим и на подручју региона. Истовремено са тим настојањима државе, постоје исто тако легитимни интереси њених делова да своје посебности искажу кроз одређене институционалне форме који им омогућавају да артикулишу своје посебне интересе на адекватан начин.

Међутим, поред тога што представљају погодну форму за остваривање посебних интереса, региони могу постати жаришта противуречности, па и сукоба и довести у питање чак и постојање саме националне државе.

Овај чланак је покушао да одговори на питање која ће опција превладати.

---

¹ savovicmiodrag@yahoo.com

Кључне речи: децентрализација, регионализам, држава, нација, процес десуверенизације.

MIODRAG SAVOVIĆ

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
BELGRADE, SERBIA

REGIONALISM AS A NEW FORM OF DECENTRALIZATION OR DECONSTRUCTION OF THE NATION-STATE

Recent changes, especially in Eastern Europe, re-actualized the “solved” national question in a dramatic manner, and within that, problems related to the relationship between the state and its parts. On the other hand, the world is becoming united by means of creating through a system of regions a special economic, intellectual, financial and cultural system, for which “national borders are nothing but painful scars of history”.

How can these contradictions be resolved?

At the national level they are resolved by means of different forms of decentralization. Namely, every state, even the one which in its internal territorial structure has certain forms of decentralization seeks to represent its state functions throughout its entire territory, and therefore in the region. Running parallel to these efforts of the state, there are also legitimate interests of its parts to express their uniqueness through certain institutional forms enabling them to articulate their specific interests adequately.

However, in addition to being a suitable form for meeting special interests, the regions may become the focus of contradictions, conflicts and even endanger the very existence of the nation-state.

This paper tries to answer the question of which option will prevail.

Key words: decentralization, regionalism, state, nation, the process of de-sovereignization.

ГЛИГОР М. САМАРЦИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

РАДМИЛО Б. ПЕКИЋ²

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ЗНАЧАЈ АНТИЧКИХ СПОМЕНИКА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ ЗА ГЛОБАЛНУ КУЛТУРНУ БАШТИНУ ПОД ЗАШТИТОМ UNESCO

Античко наслеђе је материјалне природе, и као такво условљено је географијом и људским дјеловањем. Косово и Метохија су гранична подручја подримског, подунавског и вардарског слива, повезаних средишњим балканским развођем и бифуркацијом Неродимке. У Римско и Касноантичко доба, Метохија је била у саставу римске провинције Далмације односно Превалис, а Косово у Мезији односно Дарданији. У овом раду презентујемо значај античких споменика културне баштине на Косову и Метохији за глобалну културну баштину под заштитом UNESCO-а. Значајну цјелину, поредсредњовековнихчине и антички споменици на Косову, коју је UNESCO Комитет за светску баштину уписао на Листу угрожене свјетске баштине. Најзначајнији споменици антике на овом подручју су Ulpiana, municipium DD као и путне станице Vindenaе, Vicianum, Theranda и Gabuleum као и већи број мањих локалитета. Споменици који су дио античког и средњовековног наслеђа на Косову и Метохији налазе се на Листи културних споменика од изузетне важности Републике Србије.

---

¹ gligorijas@yahoo.com

² bijeljani@yahoo.com

Али упркос томе, ови споменици се скрнавe и уништавају од стране албанских екстремиста. Осим тога, свједоци смо фалсификовања и квазинаучног интерпретирања историјских чињеница, који, уз етничко чишћење, преименовање топонима и уништавање споменика, настоје да докажу тезу о поријеклу и етничкој колијевци Албанаца у почетном периоду њихове историје. Императив је очување и заштита културног наслеђа уз дугорочну политику и стратегију кординисану од стране државе Србије и дијасопре као дијела свјетског културног система.

Кључне речи: Косово и Метохија, антика, културно наслеђе, Ulpiana, municipium DD, UNESCO.

GLIGOR M. SAMARDŽIĆ

UNIVERSITÉ DE PRIŠTINA

FACULTÉ DE PHILOSOPHIE

CHAIRE D'HISTOIRE

KOSOVSKA MITROVICA, SERBIE

RADMILO B. PEKIĆ

UNIVERSITÉ DE PRIŠTINA

FACULTÉ DE PHILOSOPHIE

CHAIRE D'HISTOIRE

KOSOVSKA MITROVICA, SERBIE

IMPORTANCE DES MONUMENTS ANTIQUES FAISANT PARTIE DU PATRIMOINE CULTUREL DU KOSOVO-ET-MÉTOCHIE POUR LE PATRIMOINE CULTUREL MONDIAL PROTÉGÉ PAR L'UNESCO

Le patrimoine antique est de nature matérielle et, comme tel, assujetti aux conditions géographiques et à l'action humaine. Le Kosovo-et-Métochie se trouve dans la zone frontalière des bassins hydrographiques des Drin, Danube et Vardar, liés avec la zone centrale du bassin versant des Balkans et la bifurcation de la Nerodimka.

À l'époque romaine et pendant la basse antiquité, la Métochie faisait partie de la province romaine de la Dalmatie, notamment de la Prévalitaine, tandis que le Kosovo faisait partie de la Mésie, notamment de la Dardanie. Dans le travail ci-présent nous mettons en relief l'importance des monuments antiques faisant partie du patrimoine culturel du Kosovo-et-Métochie pour le patrimoine culturel mondial protégé par l'UNESCO. Outre les monastères médiévaux inscrits sur la Liste du patrimoine culturel mondial en péril par le Comité du patrimoine mondial de l'UNESCO, les monuments antiques représentent une unité très importante. Parmi les monuments antiques les plus importants se trouvent Ulpiana, municipium DD, de même que les stations de Vindenae, Vicianum, Theranda et Gabuleum, ainsi qu'un certain nombre de sites moins importants. Les monuments faisant partie du patrimoine antique et médiéval sont inscrits sur la liste des sites et des monuments culturels d'importance exceptionnelle de la République de Serbie.

Cependant, ces monuments sont dénaturés voire détruits par les extrémistes albanais. En outre, nous sommes témoins d'une contre-façon des faits historiques et de leur interprétation quasi-scientifique qui, accompagnées du nettoyage ethnique, du changement de noms des toponymes et de la destruction de monuments, cherchent à prouver certaines thèses concernant l'origine et le berceau ethnique des Albanais dans la toute première période de leur histoire.

Il est d'une importance primordiale de préserver et protéger ce patrimoine culturel en tant que partie intégrale du patrimoine culturel mondial par une politique et une stratégie à long terme de la République de Serbie, coordonnées avec celles de la diaspora.

Mots clés: Kosovo-et-Métochie, époque antique, patrimoine culturel, Ulpiana, municipium DD, UNESCO.

ЏАФЕР АБДУЛМАХДИ САХИБ¹

УНИВЕРЗИТЕТ „7. АПРИЛ” У ЗАВИЈИ
ЛИБИЈА

ВАСАН АБДУРАЗАК ХАСАН

УНИВЕРЗИТЕТ „7. АПРИЛ” У ЗАВИЈИ
ЛИБИЈА

АРАПСКО ПРОЛЕЋЕ: ОД ДЕЈТОНСКОГ СПОРАЗУМА ДО РУШЕЊА КАБЕ

Рад је резултат научних истраживања утицаја глобализације на спољну политику малих држава у појединим земљама на Блиском истоку. Постављена хипотеза је да је одбројавање почело од потписивања Дејтонског споразума 21. новембра 1995. Овај Уговор је израз тадашњих али и садашњих углавном међународних односа које диктирају моћни господари глобализације. Тако је и дошло до бомбардовања Косова и Метохије и Југославије, и то без одлуке Уједињених нација 1999. Исто се односи и на уништење Ирака, у којем је убијено много људи у 2003. под изговором да се поседује илегално оружје. Ирак је уништен и привредно и људски.

У свим овим збивањима подршка Америци и Западу је дошла из Арапског залива, иако су те државе само остаци средњевековних друштвених система. Велика иронија је у томе што је сарадња и подршка дошла из земаља које су, не од јуче, најљући непријатељи сваке револуције и револуционара.

У погледу Арапског пролећа, заливске земље су добиле инструкције од суперсила како да се изводе арапске револуције. Почевши од Туниса, преко Египта, да би се потом наставиле у Либији и Сирији, која још увек пати од суровог грађанског рата. Све то је урађено и уз обилату помоћ познатих сателитских тв канала, Ал Џазире из Катара и Ал Арабије из Саудијске Арабије.

---

¹ sah_53_ra@yahoo.com

Дошло се скоро до тога да је глобализам успео, јер је Југославија подељена на шест држава, а седма је на путу. Фрагментација Ирака преко распламсавања секташких борби довела је у озбиљну опасност ову земљу и њену целовитост. Скоро исто се примећује у Тунису, Либији, Сирији, Јемену па и у Египту. У свим овим земљама религиозне партије и покрети се сурово боре за власт. Наравно, нико паметан није против рушења диктаторских и корумпираних режима, али долазак тзв. политичког ислама на власт означава долазак ултра-ортодоксних исламиста на власт, што враћа точак историје и показује следеће слабе стране тих „револуција”: народи у региону и нови политички "системи" назадују у етици и политичком понашању; на власт су дошли најчешће екстремисти и верски фанатаци; јача утицај Ал Каиде; ова ситуације подстиче и међународни тероризам, што Запад користи и за обезвређивање ислама, па чак и најсветијег исламског места – Кабе; ова ситуација потпомаже даље ширење и остварење глобалистичких циљева, а на штету сувернитета малих држава.

Кључне речи: „Арапско пролеће”, глобализација, десуверенизација, Блиски Исток.

JAFFAR ABDULMAHDI SAHEEB
AL ZAWIYA UNIVERSITY
LIBYA

WASSAN ABDURAZAK HASSAN
AL ZAWIYA UNIVERSITY
LIBYA

THE ARAB SPRING: FROM DAYTON PEACE AGREEMENT TO DESTROYING THE KAABA

This paper is a result of scientific researches into globalization impacts on the foreign policy of small states in some countries of the Middle East. The hypothesis of this paper is that the countdown has begun since the Dayton Peace Agreement, on November 21, 1995. This Agreement is an expression of the then and the current mostly international relations which are dictated by the powerful lords of globalization. As a result of it, the bombing of Kosovo and Metohija and Yugoslavia occurred in 1999, without the approval of the United Nations. The same case was with the destruction of Iraq, where many people were killed in 2003 under the pretext of possessing illegal weapons. Iraq has been destroyed both in terms of its economy and casualties.

Over the course of these events, America and the West drew their support from the Arabian Gulf, although these states are mere remains of the medieval social systems. The great irony is that the cooperation and support came from the countries that have been the worst enemies of each revolution and revolutionaries.

As regards the Arab Spring, Gulf states have received instructions from super-powers on how to perform the Arab revolutions, which have begun in Tunisia, Egypt, and then continued in Libya and Syria, which is still suffering from a brutal civil war. All of this was done with the big help of the famous satellite TV channels such as Al Jazeera in Qatar and Al Arabia in Saudi Arabia.

The stage where globalism almost succeeded was reached, as Yugoslavia was divided into six states and the seventh is under way. The fragmentation of Iraq through fomenting sectarian strife has jeopardized this country and its unity. Almost the same process can be seen in Tunisia, Libya, Syria, Yemen and even Egypt. In these countries the religious parties and movements struggle severely for power. Surely, no one smart is against toppling the dictatorial corrupt regimes, but the rise of the so-called political Islam to power means the rise of the ultra-orthodox Islamists to power, which actually turns back the wheel of history and shows the following weaknesses of these 'revolutions': nations in the region and new political 'systems' keep regressing in terms of ethics and political behaviour; many extremists and religious fanatics have come to power; Al-Qaeda's influence is becoming stronger and stronger; this situation also encourages international terrorism and the West uses it for debasing Islam, and even its holiest place – The Kaaba; this situation incites further expansion and realization of globalist goals but at the expense of sovereignty of small states.

Key words: 'the Arab Spring', globalization, sovereignty decline, Near East.

МАРГАРИТА В. СИЛАНТЈЕВА¹

МГИМО УНИВЕРЗИТЕТ
КАТЕДРА ЗА ФИЛОЗОФИЈУ
МОСКВА, РУСИЈА

„ПОСТСУВЕРЕНИЗАЦИЈА” У ЕВРОАЗИЈИ: ОСНОВНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ И АСПЕКТИ ФОРМИРАЊА НОВИХ ПРИНЦИПА „ФИЛОЗОФИЈЕ ГРАНИЦЕ”

Појам десуверенизације данас у научним круговима представља скоро најпопуларнију дефиницију процеса, чији су сведоци и невољни учесници већина становништва Европе. Десуверенизација у том смислу обично се тумачи као последица глобализације, т.ј. њено разматрање је ограничено политичким и социјално-економским реалијама. Што, несумњиво, има огроман истраживачки и примењени потенцијал, јер помаже да се боље опишу процеси који се одвијају, да се проникне у њихову специфичност у различитим регионима и самим тим обезбеди могућност усмереног утицаја на неке од њих.

Уједно с тим, ресурс „описне аналитике”, како бисмо данас могли окарактерисати истраживања политикологије, социологије, економије и права – као и било који научни ресурс – није безграничан. Значајно је то да је управо филозофска аналитика, која је још недавно била веома тражена у овој области (довољно је сетити се, на пример, резонантних радова С. Хантингтона) у последње време пала у други план. Нажалост. Нарочито због тога, што класична филозофија до данас поставља као свој задатак откривање суштине, проналажење разлога и циљева свега што се дешава, управо свих оних питања која су постављена као „информација за размишљање” од стране организатора конференције „Глобализација и десуверенизација” у Косовској Митровици.

---

¹ silvari@mail.ru

Ключне речи: постсуверенизација, десуверенизација, глобализација, Евроазија, филозофија границе.

МАРГАРИТА В. СИЛАНТЬЕВА

МОСКОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ
МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ (МГИМО -УНИВЕРСИТЕТ)
КАФЕДРА ФИЛОСОФИИ
МОСКВА, РОССИЯ

«ПОСТСУВЕРЕНИЗАЦИЈА» В ЕВРАЗИИ: ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И АСПЕКТЫ ФОРМИРЕНИЯ НОВЫХ ПРИНЦИПОВ «ФИЛОСОФИИ ГРАНИЦЫ»

Понятие десуверенизации сегодня – едва ли не самое популярное в научной среде обозначение процесса, свидетелями и невольными участниками которого является большинство населения Европы. Десуверенизация в этом смысле обычно трактуется как следствие глобализации, т.е. ее рассмотрение ограничивается политическими и социально-экономическими реалиями. Что, несомненно, имеет огромный исследовательский и прикладной потенциал, т.к. помогает лучше описать происходящие процессы, вникнуть в их специфику в различных регионах и тем самым обеспечить возможность направленного влияния на некоторые из них.

Вместе с тем, ресурс «описательной аналитики», как можно было бы обозначить сегодня исследования политологии, социологии, экономики и права – как и любой научной ресурс – не безграничен. Примечательно, что собственно философская аналитика, которая еще недавно была весьма востребована в данной области (достаточно вспомнить, например, резонансные сочинения С. Хантингтона) отошла за последнее время на второй план. А жаль. Особенно потому, что классическая философия до сих пор ставит своей задачей усмотрение сущности, выяснение

причин и целей происходящего, – собственно, всех тех вопросов, которые поставлены в качестве «информации к размышлению» организаторами конференции «Глобализация и десоверенизация» в Косовской Митровице.

Ключевые слова: постсуверенизация, десоверенизация, глобализация, Евразия, философия границы.

ДРАГИША СИМИЋ

ДУШАН Д. МАРКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

БЕОГРАД, СРБИЈА

СОЦИЈАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ГЛОБАЛНИХ НЕЈЕДНАКОСТИ

Глобализација као вишеаспектни специфичан процес уједначавања човечанства скоро у планетарним размерама, доводи до јединственог, пре свега економског пространства са обележјима глобалног економског система. У том смислу се рефлектују његове противуречности које произилазе из његове економске матрице засноване на приватној својини, конкуренцији и профитизацији, па и неједнакости у економском положају становништва са наглашеном мајоризацијом власника економских ресурса. Та мајоризација доводи до социјалне напрегнутости мањине и већине становништва не само у националним већ и у глобалним размерама, спровеођене разним облицима изражавања, сукобљавања која захтевају и емпиријско истраживање за изналагање њихових решавања и теоријско промншљање за сагледавање њихових последица на развој наше цивилизације за коју постоји сагласност да представља прелазну епоху.

Кључне речи: глобализација, неједнакост, последице, нација.

---

¹ markovicd@ikomline.net

DRAGIŠA SIMIĆ

DUŠAN D. MARKOVIĆ

UNIVERSITY OF BELGRADE

FACULTY OF LAW

BELGRADE, SERBIA

THE SOCIAL CONSEQUENCES OF GLOBAL INEQUALITY

Globalization as a multi-faceted and specific process of unification of humanity on a planetary scale, leads to a unique, primarily economic space with the elements of the global economic system. In that sense, its contradictions arise from its economic nature based on private ownership, competition and profit, and inequality in terms of the economic condition of population with the emphasized majorization of the owner of economic resources. This majorization, which is performed through various forms of expression and conflicts, results in social tensions between the majority and minority of population both on a national and a global scale. These conflicts demand empirical researches aiming at finding solutions to them, as well as theoretical considerations of their repercussions for the development of our civilization.

Key words: globalization, inequality, consequences, nation.

РАДОШ Љ. СМИЉКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
БЕОГРАД, СРБИЈА

ХАШКИ ТРИБУНАЛ У ФУНКЦИЈИ МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВНОГ ПРИТИСКА НА СРБИЈУ

Оснивање *ad hoc* међународног кривичног суда за злочине почињене на подручју некадашње Југославије са седиштем у Хагу (тзв. Хашки трибунал) представљало је јасан политички акт притиска међународне заједнице на Србију, како током трајања самих ратних сукоба, тако и читаву деценију и по након потписивања Дејтонског споразума, тачније до изручења Горана Хацића 2011. године. Када је аргумент „сарадње са Хагом” нестао, пронађен је нови - „добросуседски односи са Косовом” као актуелно средство притиска на нашу зељуму.

У раду се анализира улога тзв. Хашког трибунала у процесу десуверенизације Србије, имајући при том у виду да је овај суд преузео на себе једну од најкласичнијих државних функција - највишу судску власт за одређена кривична дела, као и то да је по први пут у модерној историји једна земља допустила да страни суд суди њеном дугогодишњем шефу државе и практично читавом државном, војном и полицијском врху.

Кључне речи: тзв. Хашки трибунал (МКТЈ), десуверенизација, Слободан Милошевић.

---

¹ rados.smiljkovic@sbb.rs

RADOŠ LJ. SMILJKOVIĆ
UNIVERSITY IN BELGRADE
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES
BELGRADE, SERBIA

HAGUE TRIBUNAL IN FUNCTION OF INTERNATIONAL LEGAL PRESSURE ON SERBIA

Establishing of ad hoc International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) located in The Hague (so-called Hague Tribunal) represented a clear political act of pressure of the international community to Serbia, both during the war conflicts and also fifteen years after the signing of Dayton Agreement, more precisely until surrender of Goran Hadzic in 2011. When the argument of “cooperation with the Hague” has disappeared, a new one was found – “neighborliness with Kosovo” as actual instrument of pressure on our country.

The paper analyses the role of so-called Hague Tribunal in the process of desovereignization of Serbia, having in mind that this tribunal has taken over one of the most classical state functions – the highest judicial authority for certain crimes, as well as that for the first time in the modern history one state has allowed that a foreign court put on trial its chief of the state for long years and practically the whole state, military and police summit.

Key words: so-called Hague Tribunal (ICTY), desovereignization, Slobodan Milosevic

МИЛЕНА П. СТАНОЈЕВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

БЕОГРАД, СРБИЈА

ИЗАЗОВИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРЕ: КУЛТУРНИ ИДЕНТИТЕТ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА

„Културни идентитет је процес у којем се директно сучељавају потребе за универзализацијом појединих култура и неминовност поштовања свих посебности.” (Коковић, 2005:298). Глобално – културни приступ, у оквиру дебате о глобализацији, разматра питање опстанка културног, односно националног идентитета у условима „глобалне културе” (Склер). Глобализација културе је као предмет овог рада узета као засебна димензија глобализације. Група аутора дефинише процес културне глобализације као процес денационализације и културне унификације који носи опасност укидања плурализма култура и брисања културних, односно националних идентитета. Поставља се питање: да ли нестанак националних граница нарушава националну културу једне земље.

У раду ће бити проблематизовани следећи процеси: напетости између културне хомогенизације и културне хетерогенизације (Ападурај, 2011), односи етничке и културне фрагментације и модернистичке хомогенизације (Фридман), однос глобалног и локалног, као и процеси универзализације и партикуларизације (Робертсон).

Наведени процеси резултат су додире сусрета различитих култура које се често посматрају у релацији доминантна vs. подређена култура, при чему се најчешће истиче утицај западних културних образаца у односу на не – западна друштва. Међутим,

---

¹ mstanojevic85@gmail.com

постоје аутори који подсећају да је тај однос знатно комплекснији – мање политичке целине увек страхују од доминације оних већег обима, посебно ако се налазе у њиховом суседству.

Из наведеног следи да се хомогенизација не односи искључиво на доминантне културне обрасце Запада (процес американизације/вестернизације) већ се може говорити и о процесима јапанизације (за Корејце), русизације (за балтичке републике), итд. (Ападурај, 2011). Предмет овог рада је разматрање комплексности процеса културне глобализације. У погледу проблема очувања националног културног идентитета у условима глобализације, циљ рада је прикаже и размотри различите моделе глобалних културних образаца као и димензије глобалних културних токова, односно да сагледа питање садашњости и будућност глобализације културе.

Кључне речи: културни идентитет, национални идентитет, културна глобализација, глокализација.

MILENA P. STANOJEVIĆ
UNIVERSITY OF BELGRADE
FACULTY OF PHILOSOPHY
INSTITUTE OF SOCIOLOGICAL RESEARCH
BELGRADE, SERBIA

THE CHALLENGES OF CULTURAL GLOBALIZATION: CULTURAL IDENTITY AND GLOBALIZATION

„Cultural identity is a process in which the needs for the universalization of certain cultures and the necessity of respecting all their specificities confront each other” (Kokovic, 2005: 298). The global cultural approach, within discussion on globalization, deals with the survival of cultural and national identity in conditions of “global culture” (Sklair). Globalization of culture as the subject of this paper is taken as a separate dimension of globalization. Various

authors define the process of cultural globalization as a process of de-nationalization and cultural unification, which threatens to do away with the pluralism of cultures and erase cultural and national identity. The question is whether the disappearance of national borders undermines the national culture of a country.

The paper will examine the following processes: the tension between cultural homogenization and cultural heterogenization (Appadurai, 2011), the relationship of ethnic and cultural fragmentation and modernist homogenization (Friedman), the relationship between the global and the local and between processes of universalization and particularization (Robertson). These processes are the result of contacts among different cultures that are often observed in relation to the dominant versus subordinate cultures, which mostly highlights the impact of Western cultural patterns on non-Western societies. However, there are authors who remind us that this relationship is much more complex – smaller political units still fear the domination of larger ones, particularly if they are situated in their surroundings. Considering the above mentioned, it can be concluded that homogenization does not refer solely to the dominant cultural patterns of the West (the process of americanization/westernization), but that we can speak about the processes of Japanization for Koreans, Russianization for the Baltic States and so forth (Appadurai, 2011).

The paper discusses the complexity of the process of cultural globalization. With regard to the problem of preserving national cultural identity in conditions of globalization, the aim is to present and discuss different models of cultural forms and dimensions of global cultural flows, and to examine the question of the present and future of the globalization of culture.

Key words: cultural identity, national identity, cultural globalization, globalization.

ГОРДАНА СТОЈИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДЕПАРТАМАН ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НИШ, СРБИЈА

ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И ГЛОБАЛНЕ НЕЈЕДНАКОСТИ

Успон новоиндустријализованих земаља подстакао је дебате о могућностима земаља у развоју да остваре економски развој заснован на примени нових технологија. Нове технологије настају у развијеним постиндустријским друштвима, а затим се шире ка периферији зависно од економских, институционалних и политичких услова и претходно оствареног нивоа технолошког развоја.

У првом делу рада се, полазећи од радова Карлоте Перез, разматра појам технолошко-економске парадигме и обрасци ширења нових технологија. Технолошке и организационе промене доводе до нове међународне поделе рада која с једне стране, доводи до просторне реорганизације економских активности, а са друге стране, учвршћује постојеће историјске облике неједнакости. У другом делу рада разматрају се различита схватања о томе да ли ширење нових технологија доприноси друштвено-економском развоју и смањењу глобалних неједнакости и под којим условима земље у развоју могу да искористе предности нових технологија и прекину круг „развоја неразвијености”. На крају се разматрају аргументи о улози државе у технолошком и економском развоју.

Кључне речи: технолошко-економска парадигма, међународна подела рада, економски развој, глобалне неједнакости.

---

¹ gordana.st@gmail.com

GORDANA STOJIĆ
UNIVERSITY OF NIŠ
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NIŠ, SERBIA

TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT AND GLOBAL INEQUALITIES

The rise of newly industrialized countries has prompted debate about the capabilities of developing countries of achieving economic development based on the use of new technologies. New technologies arise in advanced industrial societies and then spread to the periphery depending on the economic, institutional and political conditions and the previously achieved level of technological development.

In the first part of the paper, the concept of techno-economic paradigms and patterns of diffusion of new technologies is discussed referring to the work of Carlota Perez. Technological and organizational changes lead, on the one hand, to a new international division of labor and spatial reorganization of economic activity, but, on the other hand, they reinforce the existing historical forms of inequalities. The second part discusses different opinions about whether the expansion of new technologies contributes to the socio-economic development and reducing global inequalities as well as the conditions under which developing countries can take advantage of new technologies and break the cycle of "development of underdevelopment". Finally, the arguments about the role of government in technological and economic development are considered.

Key words: techno-economic paradigm, the international division of labour, economic development, global inequalities.

СНЕЖАНА С. СТОЈШИН¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НОВИ САД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ДЕМОГРАФСКИ ТРЕНДОВИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Значај проучавања демографске димензије глобализације огледа се у потреби проучавања становништва као могућег потенцијала или кочнице друштвеног и економског развоја. Управо ова димензија глобализације представља одговарајући оквир за проучавање и разумевање кретања како светског становништва, тако и становништва Републике Србије. Расправа о овом аспекту глобализације подразумева праћење кретања броја становника, односно анализу пада броја становника услед сиромаштва и високих стопа морталитета, глади, присилних миграција; затим, питање глобалних миграција услед економских разлога и промена на тржишту рада; питање продуженог животног века и последица и промена које се јављају услед старења становништва, нарочито у развијеним земљама.

Демографска димензија указује на две крајности светског становништва. Са једне стране, глобалне демографске промене у развијеним земљама огледају се у започетом процесу депопулације, у све већем проценту старијег становништва и продуженом просечном трајању живота. Са друге стране су сиромашне земље у којима су високе стопе природног прираштаја, односно све већи пораст броја становника.

Основно истраживачко питање у овом раду је: Каква је демографска слика Републике Србије и какве ће последице имати анализирани демографски трендови? Становништво Србије карак-

---

¹ stojsin.snezana@gmail.com

терише депопулација и све већи удео старог становништва у укупном броју становника. Ове промене у популацији, односно, депопулација, негативне стопе природног прираштаја и све старије становништво, утичу на друштвени и економски развој. Смањује се удео радно способног становништва, повећавају се трошкови за здравствену заштиту, повећава се број пензионера, а поставља се и питање концепта активног старења становништва.

Кључне речи: демографски аспект, глобализација, светско становништво, Република Србија, старење становништва.

SNEŽANA S. STOJŠIN
UNIVERSITY OF NOVI SAD
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NOVI SAD, SERBIA

GLOBALIZATION AND DEMOGRAPHIC TRENDS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

The importance of studying the democratic dimension of globalization lies in the need of studying population as a possible potential or, on the other hand, as an impediment to social and economic development. It is this very dimension of globalization that provides an appropriate framework for the study and understanding of the trends in the world population as well as the population of the Republic of Serbia. Discussion on this aspect of globalization involves monitoring population trends and analysis of population decline due to poverty and high rates of mortality, famine, forced migration; in addition, the issue of global migration due to economic reasons and changes in the labor market; the question of longer lifetime and consequences and changes that occur due to the ageing of population, especially in developing countries.

The demographic dimension indicates the two extremes in the world population. On the one hand, global demographic changes in developed countries are reflected in the ongoing process of depopulation, in the increasing percentage of elderly population and the extended average life span. On the other hand, there are poor countries with high rates of population growth, which is further increasing.

The basic research question in this paper is: What is the demographic picture of the Republic of Serbia and what kind of consequences are the analyzed demographic trends going to have? The population of Serbia is characterized by depopulation and an increasing number of elderly people. These changes in the population, i.e. depopulation, have a great impact on social and economic development.

The share of the working-age population is reducing, the costs for health care are increasing, the number of retired people is increasing as well, and it raises the question of the concept of active ageing of population.

Key words: demographic aspect, globalization, world population, Republic of Serbia, ageing of population.

ИРИНА В. ТРОЦУК¹

ФАКУЛТЕТ ХУМАНИСТИЧКИХ И СОЦИЈАЛНИХ НАУКА РУДН

КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

МОСКВА, РУСИЈА

ПАТРИОТСКЕ И ГЕОПОЛИТИЧКЕ КОМПОНЕНТЕ РУСКИХ СТАВОВА У СВЕТЛУ ГЛОБАЛИЗАЦИОНИХ ТЕНДЕНЦИЈА ПОСЛЕДЊИХ ДЕЦЕНИЈА

У раду ће бити дефинисани основни елементи руског унутрашњег и спољнополитичког дискурса о улози Русије у геополитичкој арени, о претњама глобализационих трендова по очување целовитости земље, узимајући у обзир тенденцију десуверенизације на постсовјетском простору, о моделима и могућностима очувања целовитости и позиција земље у међународној арени, као и о томе колико и у ком формату ова дискурсиона пракса налази свој одраз у руском јавном мњењу, нарочито у сегменту омладине.

Кључне речи: глобализација, десуверенизација, Русија, руско јавно мњење, омладина.

---

¹ irina.trotsuk@yandex.ru

ИРИНА В. ТРОЦУК

ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНИТАРНЫХ И СОЦИАЛЬНЫХ НАУК РУДН

КАФЕДРА СОЦИОЛОГИИ

МОСКВА, РОССИЯ

ПАТРИОТИЧЕСКИЕ И ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ КОМПОНЕНТЫ МИРОВОЗЗРЕНИЯ РОССИЯН В СВЕТЕ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ТЕНДЕНЦИЙ ПОСЛЕДНИХ ДЕСЯТИЛЕТИЙ

В статье будут обозначены базовые элементы российского внутри – и внешнеполитического дискурса о роли России на геополитической арене, об угрозах глобализационных трендов для сохранения целостности страны с учетом тенденций десоверенизации на постсоветском пространстве, о моделях и возможностях сохранения целостности и позиций страны на международной арене, а также о том, насколько и в каких форматах данные дискурсивные практики находят свое отражение в российском общественном мнении, особенно в молодежном его сегменте.

Ключевые слова: глобализация, десоверенизация, Россия, русское общественное мнение, молодежь.

ЈЕЛЕНА ЋЕРАНИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊА ЛУЦИ

ПРАВНА ПРИРОДА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Европску унију, као јединствен и у историји до сада непознат облик повезивања суверених држава, веома је тешко дефинисати и сврстати ову специфичну организацију у неку од постојећих правних категорија. Питање правне природе ЕУ које је одувек интригирало пре свега научну јавност и даље је предмет опречних ставова у доктрини. Један део научне мисли сматра да ова јединствена форма организовања држава има претежно карактеристике међународне организације. Европска унија је, као и класичне међународне организације, основана актом међународног права који су ратификовале државе чланице. Дакле, Европска унија постоји зато што државе чланице желе да она постоји. У том смислу, и Немачки уставни суд је, у пресуди која се тиче Уговора из Мастрихта, истакао да су државе чланице „Господари Уговора”. Други део доктрине пак тврди да је ЕУ одавно превазишла стадијум међународне организације и да се приближила моделу државе (федералне државе). Међутим, у последње време све је више присталица тзв. средњег решења, на основу кога Европска унија није ни класична међународна организација, ни држава, већ осцилира између ове две категорије. Чини се да је концепт федерације, који синтетизује међудржавне и интегративне карактеристике у једну атипичну структуру, данас најприкладнији за одређивање правне природе Европске уније.

Кључне речи: Европска унија, правна природа, државе чланице, међународна организација, концепт федерације.

---

¹ ceranicj@gmail.com

JELENA ĆERANIĆ

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW, BELGRADE
FACULTY OF LAW, BANJA LUKA

THE LEGAL NATURE OF THE EUROPEAN UNION

The European Union as a unique and in history hitherto unknown form of association of sovereign states is very difficult to define and classify into one of the existing legal categories. The question of the legal nature of the EU that has always intrigued primarily scientific community is still a subject of doctrinal discussions. One part of scientific thinkers thinks that this unique form of uniting of states has predominantly the characteristics of the international organization. The European Union, as well as classic international organizations, is established by the act of international law which is ratified by member states. Therefore, the European Union exists because member states want it to exist. In this sense, the Federal Constitutional Court of Germany, in its finding concerning the Maastricht Treaty, stressed that member states were "Masters of the Treaties". The other part of the doctrine argues that the EU has long surpassed the stage of international organization and is now approaching the model of a state (a federal state). However, there are more and more supporters of the so-called middle solution. In their view, the European Union is neither a classic international organization of states, nor a state, but oscillates between these two categories. It seems that the concept of federation, which synthesizes the interstate and integrative characteristics in one atypical structure, proves to be the most suitable for the determination of the legal nature of the European Union today.

Key words: the European Union, legal nature, member states, international organization, the concept of federation.

ЈОВАН ЋИРИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

ПРАВО И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА

Улога права у процесима глобализације веома је значајна. Глобална доминација велике Римске империје у своје време је била заснована на праву, а такође и на војсци и на језику. Језик (енглески) и данас игра важну улогу, иако је данас врло значајна и технологија (пре свега информационе технологије) а што захтева уједначавање друштвених односа. У том је смислу улога права у унификацији људских односа посебно значајна. Треба рећи да постоји знатан број правила и односа који немају ни морални, ни културолошки, ни идеолошки садржај и значај, али, та правила и ти односи такође морају бити уједначени. Ово се првенствено односи на техничка правила и регулисање теничких правила, као што су саобраћајна правила, правила о исправности хране, еколошка правила, итд. Ипак, улога и значај који право има у унификацији и глобализацији културно-идеолошких вредности и садржаја, не може се занемарити. Право има врло важну улогу у промовисању културних, моралних и идеолошких вредности. Ово се чини кроз промовисање онога што је добро и онога што није добро, што се сматра забрањеним. Право и правне норме су ту да пошаљу поруку најширој јавности о позитивним и негативним вредностима. У том смислу право води успостављању заједничких, униформних стандарда и правила понашања, правила која се имају примењивати у свим друштвима у свету. У вези са тим три ствари треба посебно истаћи. То су људска права, корупција и тероризам, три теме које су врло актуелне у сваком друштву. Тако је право начин за изградњу заједничких вредности и унифицираних моралних принципа.

---

¹ jciric@icl.org.rs

Али, постоје ли заједничке вредности када је реч о људским правима, или се просто ради о наметању својих сопствених вредности другима. У том смислу, људска права могу бити врло контроверзна ствар. Људска права су данас нека врста нове религије и као таква она су чест изговор за војне интервенције. Као што смо некада имали ратове због религије, данас имамо ратове због нове религије људских права. Добар пример за контроверзу у вези људских права јесте ношење религиозне одеће муслиманских жена у Француској. Можете им забранити да носе своју традиционалну религијску одећу и можете рећи да је то због њихових женских права. Али, тиме кршите њихова верска осећања и права. Ако су традиција и религија њихов стварни, аутентични избор, ми тиме кршимо њихова људска права. Да би разумео људска права, човек мора разумети читаву историју, религију и традицију, а не да производи религију и културу, да проглашава шта је добро, а шта није добро. Слични проблеми могу се појавити и у случају слободе говора и говора мржње. Проблеми у вези корупције такође могу бити интересантни. Нешто може добро функционисати у борби против корупције у једној држави, али, ако не узмете у обзир историју, традицију и менталитет у једној држави, мере против корупције могу бити сасвим неуспешне. Тако, на пример одбацивање банкарске тајне јесте ефективна мера у борби против корупције, али тиме се крше људска права. Проблеми у вези са тероризмом су такође врло комплексни. Борба против трероризма може подразумевати кршење људских права. Тероризам и људска права се често налазе у сукобу и то може бити извор многих проблема. Било како било, тек људска права, корупција и тероризам јесу симбол данашње глобализације.

Кључне речи: право, глобализација, моралне вредности, идеологија, људска права, корупција, тероризам.

JOVAN ĆIRIĆ

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
BELGRADE, SERBIA

LAW AND GLOBALIZATION

The role of law in the process of globalization is very important. Global dominance of the great Roman Empire in its own day was based on law, as well as the army and the language. Language (English) and the army still play very significant roles, even though technology is especially important nowadays, (first of all IT – information technology) which requires the unification of social relations. In that sense, the role of law in the unification of human relations is very significant. It should be said that there are large number of rules and relationships that have neither moral nor cultural or ideological content and significance, but they also have to be unified. This primarily refers to technical regulations, such as traffic regulations, food safety regulations, environmental regulations, and so forth. However, the role and the importance of law in the unification and globalization of cultural and ideological values and content must not be ignored. Law serves a very important role in promoting cultural, moral and ideological values. This is done through the promotion of what is good and what is not good, what is considered prohibited. Law, legal norms are there to send a message to the general public about positive and negative values. In that regard, law helps to establish unified and uniform standards and rules of conduct, rules that would apply in all societies in the world. In this regard, three things have to be pointed out. These are human rights, corruption, and terrorism – three topics that are very topical in every society. Consequently, law is a way to build common values and unified moral principles. Nevertheless, is there a common value when it comes to the problem of human rights, or are we dealing with the issue of imposing one's own values upon other people? In this connection, human rights could be a very con-

troversial thing. Human rights nowadays are some kind of a new religion and as such, they can be used as a good pretext for military interventions. In the past, wars were fought for religion, today wars are fought for the sake of human rights. A good example of the controversy concerning human rights is the wearing of religious clothing of Muslim women in France. One can forbid them to wear their traditional religious clothing, and one can say that it is due to their women's rights. Nevertheless, in doing so, one inevitably violates their religious feelings and rights. If their tradition and religion are their own choice, then one violates their human rights. In order to understand human rights, one has to understand the entire history, religion, culture and tradition, without producing new religion and culture, and declaring what is good and what is not good. Similiar problems can appear in the case of freedom of speech and hate speech. Problems with corruption can also be very interesting. Something can function very well in the fight against corruption in a country, but if one does not take the history, tradition and the mentality of a country into consideration, measures against corruption could end up being unsuccessful. For instance, the dismissal of bank secrecy is an effective measure in the fight against corruption, but this involves violating human rights. Problems related to terrorism are also very complex. The fight against terrorism could very often entail the violation of human rights. Terrorism and human rights are often opposed, and they can create many problems. Anyway, human rights, corruption and terrorism have come to symbolize today's globalization.

Key words: law, globalization, moral values, ideology, human rights, corruption, terrorism.

АНА ЧОВИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

ИЗАЗОВИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ПРАВА ДЕЦЕ И УСВОЈЕЊА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

У раду ће се говорити о правима детета као људским правима, њиховој еволуцији и историјском контексту, значају Конвенције о правима детета са аспекта њиховог унапређења и заштите и мерама потребним за даље побољшање положаја деце на територији Косова и Метохије. Дана 17. фебруара 2008. године, Скупштина Косова је усвојила Декларацију о независности, коју је Влада Србије поништила истог дана као противправни акт привремених органа. Пет година након проглашења независности, Косово је признало сто држава. Иако званичници Србије, позивајући се на Устав РС и Резолуцију 1244 Савета безбедности, ускраћују признање свим правним актима који су донети и важе на територији Косова и Метохије, чињеница је да се они примењују. У раду ће бити анализирани и прописи којима се уређује усвојење, пракса надлежних органа у овој области и, у вези с тим, предложене препоруке ОЕБС-а.

Кључне речи: усвојење деце, усвојење на Косову и Метохији, Закон о породици Косова, деца без родитељског старања.

---

¹ tankosicana@yahoo.com

ANA ČOVIĆ

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
BELGRADE, SERBIA

CHALLENGES IN THE FIELD OF PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS AND ADOPTION IN KOSOVO AND METOHIJA

The paper discusses children's rights as human rights, their evolution and historical context, the importance of the Convention on the Rights of the Child from the aspect of promoting and protecting these rights and the measures needed so as to further improve the status of children in Kosovo and Metohija. On February 17, 2008, the Kosovo Assembly adopted the Declaration of Independence, which the Serbian government revoked the same day as the unlawful act of provisional authorities. Five years after declaring independence, Kosovo is recognized by a hundred countries. While Serbian officials, referring to the Serbian Constitution and Resolution 1244, do not recognize all the legal documents that are issued and valid on the territory of Kosovo and Metohija, the fact is that they apply. This paper will analyze the rules governing the adoption, the practice of the authorities in this area and, in this connection, proposed recommendations by the OSCE.

Key words: adoption of children, adoption in Kosovo, the Kosovo Law on Family, children without parental care.

ВЛАДИМИР ЧОЛОВИЋ¹

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
БЕОГРАД, СРБИЈА

ПРИМЕНА УРЕДБИ ЕУ НА ЗЕМЉЕ НЕЧЛАНИЦЕ – ТРЕЋЕ ДРЖАВЕ

Земље чланице ЕУ могу самостално закључивати уговоре са трећим државама – нечланицама. Ипак, овде се не ради о изузетку од вршења спољне надлежности ЕУ. Наиме, у законодавству ЕУ су донете Уредбе које дефинишу услове, под којима државе чланице могу, али, само изузетно, преговарати и у сопствено име закључивати међународне уговоре са трећим државама – државама нечланицама. Прва Уредба, ове врсте, је Уредба Савета бр. 664/2009 од 7. јула 2009. године о увођењу поступка за преговоре и склапање уговора између држава чланица и трећих држава који се односе на надлежност и признање, као и на извршење судских одлука у брачним предметима, предметима родитељске одговорности, затим на предмете који се односе на издржавање, као и на одређивање меродавног права у предметима издржавања. У тој Уредби је реч о правним питањима која се регулишу у две Уредбе. Једна се односи на брак и родитељску одговорност, а друга на предмете издржавања. Друга је Уредба Европског парламента и Савета бр. 662/2009 од 13. јула 2009. године о увођењу поступка за преговоре и склапање уговора између држава чланица и трећих држава који се односе на специфична питања меродавног права за уговорне и вануговорне обавезе. И у овој Уредби је реч о правним питањима која се уређују Уредбама које, посебно, регулишу питања везана за уговорне и вануговорне односе. Ове Уредбе су донете и на основу члана 307 Уговора о оснивању Заједнице. Међутим, мора се рећи да је основа за функционисање заједнице у спровођењу заједничке полити-

---

¹ vlad966@hotmail.com

ке, настала усвајањем заједничких правила, без обзира на њихову форму. Значи, државе чланице немају право да преузимају обавезе према државама нечланицама, било појединачно, било колективно. Међутим, ако Комисија ЕУ, на захтев држава чланица одобри могућност за државе чланице да закључи нови споразум или мења постојећи са трећом земљом, тада нека питања из области које су регулисане Уредбама, могу бити регулисана између тих држава. Међутим, то не утиче на поменуто спровођење заједничке политике. Ове Уредбе су веома значајне не само због могућности закључивања оваквих уговора, већ и због могућности да веома блиске државе, од којих је само једна чланица ЕУ, уређују одређене односе у овим областима. Значај ових прописа за Републику Србију, као и за друге земље у региону које нису чланице ЕУ, је велики. Морамо рећи да је низ билатералних споразума на снази између Републике Србије (и других земаља нечланица у региону) и земаља чланица ЕУ, који су потписани још у време постојања СФР Југославије.

Кључне речи: Уредба бр. 664/2009, Уредба бр. 662/2009, државе чланице, треће државе, споразуми, спољна надлежност, преговори.

VLADIMIR ČOLOVIĆ
INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
BELGRADE, SERBIA

APPLICATION OF THE EU REGULATIONS TO NON-MEMBER STATES — THIRD COUNTRIES

EU member states may independently conclude agreements with third countries – non-members states. However, this is not an exception from the discharge of foreign jurisdiction of the EU. Namely, the Regulations that define the conditions under which Member

States may, however, only exceptionally, negotiate and conclude international agreements with third countries-non-member countries, have been adopted in the EU legislation. The first regulation of this type is the Council Regulation (EC) No 664/2009 introduced on July 7, 2009, which governs the procedure of negotiation and conclusion of agreements between Member States and third countries concerning jurisdiction, recognition and enforcement of judgments and decisions in matrimonial matters, matters of parental responsibility and matters related to maintenance obligations, and the law applicable to matters related to maintenance obligations. This Regulation has to do with legal matters that are regulated by two separate Regulations. One relates to marriage and parental responsibility, and the other to maintenance obligations. The second Regulation is the Council Regulation (EC) No 662/2009 adopted on July 13, 2009, which governs the procedure of negotiation and conclusion of agreements between Member States and third countries on particular matters concerning the law applicable to contractual and non-contractual obligations. This Regulation has also to do with legal matters governed by the Regulations which, separately, regulate the issues related to contractual and non-contractual relationships. These Regulations were adopted on the basis of Article 307 of the Treaty establishing the European Community. However, it has to be said that the basis for the functioning of the Community in the implementation of common policies was created through adoption of common rules regardless of their form. Therefore, member countries have no right to take on the obligations to non-member countries either individually or collectively. Nevertheless, if the EU Commission validates the possibility for Member States to conclude a new agreement or modify the existing ones with a third country at the request of member states, then certain issues from the areas that are regulated by the Regulations can be regulated between these countries. However, this does not affect the above-mentioned implementation of common policies. These Regulations are very significant not only because of the possibility of concluding such agreements, but also because of the possibility that very

close states, one of which is a member of the EU, can regulate certain relations in these areas. The importance of these regulations for the Republic of Serbia (and for other countries in the region which are not member states) is paramount. We must say that a series of bilateral agreements, which were signed during the existence of SFR Yugoslavia, became effective between the Republic of Serbia (and other non-member states in region) and the EU member states.

Key words: Regulation (EC) No 664/2009, Regulation (EC) No 662/2009, member states, third countries, agreements, foreign jurisdiction, negotiations.

СРЂАН ШЉУКИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НОВИ САД, СРБИЈА

МАРИЦА ШЉУКИЋ²

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
НОВИ САД, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ДЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈА И МИТ О ИЗАБРАНОСТИ

Циљ овог рада је да укаже на повезаност глобализације, десуверенизације и елемената културе. У првом делу се разматрају појмови глобализације и суверености, као и различити аспекти њиховог међусобног односа; посебно се наглашавају нека од спорних питања ефеката глобализације на сувереност, као и контроверзност појма десуверенизације и његово емпиријско препознавање. Аутори се концентришу на онај аспект односа глобализације и суверености који се тиче универзалних људских права и такозваних „хуманитарних војних интервенција”.

Други део рада посвећен је разоткривању латентне културне подлоге оспоравања суверености држава у области универзалних људских права, која служи и као легитимација такозваних „хуманитарних војних интервенција”. Срж те културне подлоге чини дубоко укоренењени мит о моралној изабраности Запада, у својој религијској и секуларној варијанти, чије је ширење уједно део и резултат глобализацијских процеса. У овој се анализи мит не схвата као некаква „јалова рапсодија”, већ као елемент културе и „значајна културна снага” (Малиновски).

---

¹ ssljukic@yahoo.com

² kmarica@neobee.net

Кључне речи: глобализација, десуверенизација, култура, мит о изабраности, сувереност, „хуманитарна војна интервенција”.

SRĐAN ŠLJUKIĆ

UNIVERSITY OF NOVI SAD
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NOVI SAD, SERBIA

MARICA ŠLJUKIĆ

UNIVERSITY OF NOVI SAD
FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
NOVI SAD, SERBIA

GLOBALIZATION, DE-SOVEREIGNIZATION AND THE MYTH OF CHOSENNESS

The aim of this paper is to show the links among globalization, de-sovereignization process and elements of culture. In the first part of the paper the authors discuss the notions of globalization and sovereignty, as well as various aspects of their mutual relation; some disputable issues of the effects of globalization on sovereignty and controversies about de-sovereignization process and its empirical presence are especially pointed out. The focus is placed on the aspect of the relation between globalization and sovereignty that concerns universal human rights and so-called “humanitarian military interventions”.

The second part of the paper reveals the latent cultural basis of calling into question the sovereignty of states in the realm of universal human rights, which also serves for legitimating so-called “humanitarian military interventions”. The core of this cultural basis is the deeply rooted myth of moral chosenness of the West, in its religious and secular versions, whose spreading is both a part and a result of globalization processes. In this analysis, the myth is under-

stood not as “a fruitless rhapsody”, but as an element of culture and “an important cultural force” (Malinowski).

Key words: culture, de-sovereignization process, globalization, “humanitarian military intervention”, the myth of chosenness, sovereignty.

УРОШ В. ШУВАКОВИЋ¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, 'НОВИ СВЕТСКИ ПОРЕДАК' И ПОСЛЕДИЦЕ ТРАНЗИЦИЈЕ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ

У раду се разматра однос између кључних појмова који објашњавају најзначајније планетарне процесе – глобализације, „новог светског поретка” и транзиције. На основу успостављања међуодноса између њих, врши се политсоциолошка анализа последица које су узроковане њиховим деловањем, посебно на подручју Западног Балкана. Аргументује се становиште о глобализацији као законитом друштвеном процесу и „новом светском поретку” као неоимперијалном покушају САД да остваре своје интересе и моћ, независно од интереса других држава, што је резултирало транзицијом земаља реалног социјализма у државе (нео)либералног капитализма. Последице тога крећу се у распону од ратних разарања преко *de facto* пропасти националних економија, разградње свих до тада развијених друштвених подсистема (образовног, научног, здравственог, система социјалне заштите) до потпуне политичке зависности ових држава од Америке, праћене растом евроскептицизма и конзервативизма међу њиховим грађанима. Кроз сагледавање наступања фаза „новог светског поретка” могуће је уочити и напредовање процеса разградње суверених држава, што ће бити показано на примерима некадашње Југославије и садашње Србије.

Кључне речи: глобализација, „нови светски поредак”, транзиција, Југославија, Србија.

---

¹ uros-s@eunet.rs

UROŠ V. ŠUVAKOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY,
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

GLOBALIZATION, 'THE NEW WORLD ORDER' AND CONSEQUENCES OF TRANSITION IN THE WESTERN BALKANS

Relationship between the key ideas that explain the most important planetary process – globalization, “the new world order” and transition is considered in the paper. On the basis of establishing an interrelationship between them, political-sociological analysis of consequences caused by their impact is carried out, especially in the region of the Western Balkans. The author of the paper advances his arguments for globalization as a legitimate social process and the “the new world order” as a neo-imperial attempt of the US to accomplish their interests and gain power, regardless of other states’ interests, which resulted in transition of the real socialism countries into the states of (neo)liberal capitalism. The consequences of this range from war destructions, through *de facto* failure of national economies, retrogression of all social subsystems (educational, scientific, health care, social protection) developed before, to complete political dependence of these states on United States, accompanied by growth of Euro-skepticism and conservatism among their citizens. Through giving “the new world order” phases careful consideration, it is possible to notice the progress of the process of sovereign states’ retrogression, which will be illustrated using the examples of the former Yugoslavia and contemporary Serbia.

Key words: globalization, “the new world order”, transition, Yugoslavia, Serbia.

Милолица М. Шутовић¹

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ С ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА, СРБИЈА

МИТ О СУВЕРЕНОСТИ ИЛИ ПАРАДОКС ПОДЕЉЕНОГ И ПЛУРАЛНОГ СУВЕРЕНИТЕТА

Социолошко виђење глобализације као својеврсног неоколо-нијализма и повратка империје, показује јасне импликације везане за суверенитет и аутономију националне државе стално изложене ратним условљавањима, уценама и диктату идеја о подељеном и плуралном суверенитету између националних, интернационалних, у појединим случајевима регионалних, чак и локалних ауторитета. Реч је о „пражњењу” државе и националног суверенитета чије се оправдање тражи у формирању оног што би се могло, улепшавајући, назвати „интернационалном државом”, која подразумева (де)суверенизацију недељиве и неограничене моћи појединих националних држава. Са гледишта идеологије која описује мит о суверености модерне националне државе, идеја о подељеном и плуралном суверенитету је парадоксална и захтева знатно друкчији начин схватања „државе” од онога што је предвиђала традиционална политичка социологија.

Ради се о настанку процеса који је већ покренут у модерном добу. Тако да се глобализација и десуверенизација могу схватити као последица експанзивног капитализма, који ослобођен стега суверености националне државе, може развити нове облике експлоатације у „глобалном селу”.

---

¹ sutovicm@gmail.com

Кључне речи: глобализација, експанзија, капитализам, парадокс, мит, подељени и плурални суверенитет, национална држава, неоколонијализам.

MILOJICA M. ŠUTOVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA WITH TEMPORARY HEAD OFFICE
IN KOSOVSKA MITROVICA, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
KOSOVSKA MITROVICA, SERBIA

THE MYTH OF SOVEREIGNTY OR THE PARADOX OF DIVIDED AND PLURAL SOVEREIGNTY

The sociological view of globalization as a specific form of neo-colonialism and return of imperialism shows clear implications concerning nation-state sovereignty and autonomy that is constantly exposed to war stipulations, blackmailing and the dictate of ideas of divided and plural sovereignty among national, international and, in some cases, regional or even local authorities. The point in question is the “inanity” of state and national sovereignty, the justification for which is sought in the formation of something that could, eloquently speaking, be named “international state”, which, in turn, implies the (de)sovereignization of the indivisible and infinite power of specific nation states. From the viewpoint of an ideology that describes the myth of sovereignty of a modern nation state, the idea of divided and plural sovereignty is paradoxical and requires a strikingly different understanding of “state” unlike what was predicted by traditional political sociology.

The subject under discussion is the creation of a process that has already been initiated in the modern era. Accordingly, globalization and de-sovereignization can be perceived as consequences of expansive capitalism which, liberated from the clamps of nation-

state sovereignty, can yield certain new forms of exploitation within the global village.

Key words: globalization, expansion, capitalism, paradox, myth, divided and plural sovereignty, nation state, neo-colonialism.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

316.32:32(4-12)"19/20"(048.3)

321.011(4-12)"19/20"(048.3)

342.31(4-12)"19/20"(048.3)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција
"Глобализација и десуверенизација" (2013 ;
Косовска Митровица)

Зборник резимеа = Abstract Proceedings =
Сборник резюме докладав / Међународна
научна конференција "Глобализација и
десуверенизација" (ГИД 2013), 14-15.
септембар 2013, Косовска Митровица, Србија =
International Scientific Conference
"Globalization and Sovereignty Decline (GSD
2013), September 14.-15. 2013, Kosovska
Mitrovica, Serbia = Международная
научная конференция "Глобализация и
десуверенизация (ГИД 2013) 14-15
сентября 2013 года, Косовска Митровица,
Србија ; [организатори Српско социолошко
друштво, Београд ... [и др.] ; уредили и
приредили Бранислава Краговић, Снежана Попић,
Бобан Станојевић ; превод на енглески и руски
језик Сузана Савић, Радоје Шошкић]. - Београд
: Српско социолошко друштво : Институт за
упоредно право ; Косовска Митровица :
Филозофски факултет Универзитета у Приштини,
2013 (Краљево : Graficolor). - XII, 181
стр. ; 21 cm

Текст на срп. и енгл. или рус. језику. -
Ћир. и лат. - Тираж 100.

ISBN 978-86-6349-004-8

а) Глобализација - Политички аспект -
Југоисточна Европа - 20в-21в - Апстракт
б) Сувереност - Југоисточна Европа - 20в-21в -
Апстракт
COBISS.SR-ID 200556044